

Východoslovenský tábor ochrancov prírody XLIX

Prehľad výsledkov činnosti odborných sekcií

ŠTÁTNA
OCHRANA PRÍRODY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Medvedie

26.07. – 02.08.2025

Obsah

<i>Výsledky prieskumu žihadlových blanokrídlovcov(Hymenoptera: Aculeata) vybraných lokalít Laboreckej vrchoviny</i>	4
<i>Vyhodnotenie činnosti entomologickej (koleopterologickej) sekcie na XLIX. Východoslovenskom tábore ochrancov prírody, Medvedie</i>	24
<i>Príspevok k poznaniu malakofauny (Mollusca) západnej časti CHKO Východné Karpaty</i>	31
<i>Príspevok k poznaniu mykoflóry severnej časti Laboreckej vrchoviny</i>	41
<i>Správa z činnosti botanickej sekcie</i>	47
<i>K rovnokrídlovcom (Orthoptera) Laboreckej a Ondavskej vrchoviny</i>	55
<i>Pavúkovce (Arachnida) Laboreckej a Ondavskej vrchoviny</i>	62
<i>Príspevok k poznaniu motýľov (Lepidoptera) v západnej časti CHKO Východné Karpaty</i>	70
<i>Bzdochy (Hemiptera: Heteroptera) zaznamenané počas XLIX. Východoslovenského tábora v okolí obce Medvedie</i>	80
<i>Správa z činnosti herpetologickej sekcie</i>	84
<i>Chiropterologická sekcia</i>	97
<i>Správa z činnosti ornitologickej sekcie</i>	100
<i>Bocian biely (Ciconia ciconia) v Chránenom vtáčom území Laborecká vrchovina</i>	107
<i>Mammal Report – Teriology Section</i>	117
<i>Lesnícka sekcia</i>	133
<i>Sekcia Junior Ranger Slovakia - Mladý strážca chránených území Slovenska</i>	134
<i>Správa z činnosti sekcie Praktická ochrana prírody</i>	138
<i>Detská sekcia</i>	142

Výsledky prieskumu žihadlových blanokrídlovcov (Hymenoptera: Aculeata) vybraných lokalít Laboreckej vrchoviny

Peter Šima¹ & Vladimír Smetana²

¹ Zálesná 18, SK–940 02 Nové Zámky, E-mail: psima@koppert.sk

² Tekovské múzeum, Sv. Michala 40, SK–93469 Levice, E-mail: vlado.smetana@gmail.com

Šima P. & Smetana V. 2025: Results of survey of Aculeate Hymenopterans (Hymenoptera: Aculeata) at selected localities in the Laborecká vrchovina highlands

Abstract

During the 49th Eastern Slovakian Nature Protectors Camp, a field study of aculeate Hymenoptera was conducted at six localities in the Laborecká vrchovina highlands. A total of 37 species from 11 families were recorded. Among the most remarkable findings of Hymenoptera others than bumble bees, were *Ectemnius lituratus*, and the rare *Ectemnius fossorius*. Noteworthy were also two species of the family Melittidae, *Macropis europaea* and *M. fulvipes*. We recorded the presence of 12 bumble bee species, in a total count of 346 individuals. The most abundant species were *Bombus terrestris* and *B. lucorum*, with *B. terrestris* comprising 42,77 % and *B. lucorum* 30,35 % of all specimens recorded. Both species are polylectic with a broad ecological valence. Together with *B. pascuorum* were present at all surveyed sites. Rarely recorded species included *B. campestris*, *B. bohemicus*, *B. norvegicus*, *B. sylvestris* and *B. humilis*. Attention was also paid to the trophic interactions between bumble bees and their foraging plants. In total, 339 trophic interactions were observed involving 37 plant species. The most important foraging plants at the turn of July and August were *Betonica officinalis*, *Rubus* sp., *Centaurea jacea* agg., *Cirsium oleraceum* and *Melampyrum nemorosum*. Results of our survey expand the current knowledge of aculeate Hymenoptera distribution in northeastern Slovakia and provide baseline information for future studies, as well as for nature conservation purposes.

Key words: Hymenoptera, Aculeata, Laborecká vrchovina, Bombini, Vespidae

Úvod

V dňoch od 26. júla do 2. augusta 2025 sa v obci Medvedie (okres Svidník) konal 49. Východoslovenský tábor ochrancov prírody. V rámci tohto podujatia bol hymenopterologickou odbornou sekciou realizovaný prieskum žihadlových blanokrídlovcov (Hymenoptera: Aculeata). Samotnému terénnemu prieskumu predchádzal výber záujmových lokalít. Výber zohľadňoval jednak vhodnosť prírodných pomerov, ako elementárny predpoklad výskytu skúmaných skupín, ale aj potreby ŠOP SR, v tomto prípade Správy CHKO Východné Karpaty. Všetky vybrané a neskôr navštívené lokality sú situované v geomorfologickom celku Laborecká vrchovina, v jej

severozápadnom výbežku v okolí obcí Medvedie, Šarbov, Krajná Porúbka a Príkra. Poznatky o faune žihadlového blanokrídleho hmyzu (ôs, kutaviek a čmeľov) tohto územia sú veľmi limitované, zhrnuté v dvoch odborných prácach. Vôbec prvé údaje prináša SMETANA (1996) z najvýchodnejšej časti Laboreckej vrchoviny, z lokalít Gazdorán 508 m a z údolia potoka Chotinka. Obe ležiace neďaleko obcí Jalová a Stakčín. Faunu čmeľov z rozsiahlejšieho entomologického výskumu lokalít Lázky a Hostovické lúky spracovali ŠIMA & SEMELBAUER (2021). Z uvedeného vyplýva, že nami predkladaná správa významnou mierou dopĺňa a rozširuje poznatky o faune žihadlových blanokrídlovcov Laboreckej vrchoviny. Veríme, že naša práca bude slúžiť potrebám praktickej ochrany prírody a ďalšiemu štúdiu entomofauny tohto územia.

Charakteristika územia

Laborecká vrchovina sa nachádza v severovýchodnej časti Slovenska. Patrí do Alpsko-himalájskej sústavy, Karpatskej podsústavy, provincie Východné Karpaty, subprovincie Vonkajšie Východné Karpaty a oblasti Nízke Beskydy (MAZÚR & LUKNIŠ 1978). Tiahne sa v smere severozápad-juhovýchod. Vo svojej severnej a severovýchodnej časti hraničí s poľským Beskidom Niskim. Na západe a juhozápade susedí s Ondavskou vrchovinou. Na juhu a juhovýchode s Beskydským predhorím a na východe s Bukovskými vrchmi. Z hľadiska geomorfologických pomerov má Laborecká vrchovina zlomovo-vrásovitú štruktúru flyšových Karpát, so stredne až silne členitým vrchovinovým reliéfom a reliéfom erózných brázd (MAZÚR, ČINČURA & KVITKOVIČ 1980, TREMBOŠ & MINÁR 2002) Nadmorská výška chrbtov sa pohybuje od 500 do 800 m n. m., výška brázd okolo 200 až 500 m n. m. Laborecká vrchovina je tvorená horninami vnútorného a vonkajšieho flyšu, najmä pieskovecami (drobové a arkóзовé pieskovce), ďalej ílovcami, červenými ílovcami a tenkovrstvovým flyšom (BIELY et al. 2002). Z klimatického hľadiska patrí užšie vymedzené študované územie do mierne teplého, vlhkého, vrchovinového klimatického okrsku, pričom prihraničné oblasti sú už súčasťou mierne chladného klimatického okrsku (LAPIN et al. 2002). Priemerné ročné úhrny zrážok sa pohybujú od 800 do 900 mm (FAŠKO & ŠŤASTNÝ 2002) a priemerná ročná teplota vzduchu tu dosahuje 4 – 6 °C (ŠŤASTNÝ, NIEPLOVÁ & MELO 2002). Sledované územie spadá do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpaticum occidentale*), obvodu východobeskydskej flóry (*Beschidicum orientale*), okresu Nízke Beskydy (FUTÁK 1984). Jej potenciálnu prirodzenú vegetáciu tvoria podhorské bukové a bukovo-jedľové lesy (MAGLOCKÝ 2002). Vyššie položené časti územia sú zalesnené listnatými a zmiešanými lesmi. Z listnatých drevín silne prevažuje buk lesný (*Fagus sylvatica*), no bohato je tu zastúpená aj breza previsnutá (*Betula pendula*), hrab obyčajný (*Carpinus betulus*) a mnohé iné. Z ihličnatých drevín sa tu vyskytuje najmä smrek obyčajný (*Picea abies*), jedľa biela (*Abies alba*) a smrekovec opadavý (*Larix decidua*). Na južne orientovaných stráňach rastú aj nevelké populácie borievky obyčajnej (*Juniperus communis*) Nižšie položená prípotočná drevinná skladba pozostáva najmä z vrb (*Salix* sp.), jelše lepkavej (*Alnus glutinosa*), hrabu obyčajného (*Carpinus betulus*) a iných drevín. Súčasťou tamojšej krajiny sú tiež rozľahlé obhospodarované mezofilné i suchšie lúky.

Charakteristika skúmaných lokalít

Študované lokality sa nachádzajú v severozápadnej časti Laboreckej vrchoviny, v okolí obcí Medvedie, Šarbov, Krajná Porúbka a Príkra. V ich nasledujúcom prehľade uvádzame názov lokality, stručnú charakteristiku biotopov na nej sa nachádzajúcich, nadmorskú výšku, dátum návštevy a kód mapovacieho štvorca (EHRENDORFER & HAMANN 1965).

Lokalita č. 1, Medvedie (1)

Mezofilné lúčne biotopy s V expozíciou v okolí lyžiarskych vlekov a príahľé okraje lesa, 400 – 460 m n. m., 29.VII.2025, 30.VII.2025, 6595d.

1 Lokalita č. 1, Medvedie (1)

Lokalita č. 2, Medvedie (2)

Príbrežná vegetácia potoka Hrišov a Porúbskeho potoka spolu s príahľými okrajmi vozovky, 360 – 370 m n. m., 29.VII.2025, 6595d

Lokalita č. 3, Šarbov

Lúčne biotopy, lesné okraje a príbrežná vegetácia potoka Hrišov, S až SV od obce Šarbov, lúčne travinno-bylinné spoločenstvá s V-SV, resp. Z-JZ expozíciou, v čase návštevy bohato zakvitnuté, tesne pred kosbou, 440 – 550 m n m, 30.VII.2025, 01.VIII.2025, 6595d

2 Lokalita č. 3, Šarbov

Lokalita č. 4, Príkra

Suchšie lúky s nevelkými podmáčanými segmentami a okraje lesa severne od obce, vegetácia kosených plôch v obci a pri Príkraňskom potoku, 430 – 530 m n. m. , 31.VII.2025, 6696a

3 Lokalita č. 4, Príkra

Lokalita č. 5, Stávok 754 m

Bukové lesy, lesné rúbaniská a svetliny v hrebeňových polohách Laboreckej vrchoviny. Súčasťou lokality je aj izolovaná lúka uprostred lesných porastov (okolo 630 m n. m.), 150 m J od Starej chaty, 30.VII.2025, 6595d

4 Lokalita č. 5, Stávok

Lokalita č. 6, Krajná Porúbka

Lúky (v čase návštevy už pokosené), lesné okraje, travinno-bylinné

splodčenstvá pri lesných okrajoch a vlhkomilná bylinná vegetácia v blízkosti Porúbskeho

potoka, S od obce Krajná Porúbka. 420 – 480 m n. m., 01.VIII.2025, 6595d

5 Lokalita č. 6, Krajná Porúbka

Materiál a metódy

Prieskum čmeľov (Hymenoptera: Bombini) sme realizovali pomocou metódy kvantitatívno-kvalitatívnych zápisov. Študované lokality boli prechádzané, pričom sme zaznamenávali aj trofické interakcie medzi čmeľmi a ich živnými rastlinami. Čmele boli odchyťované pomocou entomologickej sieťky a vo väčšine prípadov boli určené priamo v teréne. Následne boli vypustené. K determinácii čmeľov bola použitá vhodná určovacia literatúra (PAVELKA & SMETANA 2000, MAY 1959, LØKEN 1984, RASMONT, GHISBAIN & TERZO 2021). Názvoslovie rastlín bolo prebraté z práce MARHOLD & HINDÁK (1998). Pri nomenklatúre a systematickom zaradení čmeľov sme sa riadili prácou WILLIAMS et al. (2008). V prípade ostatných žihadlových blanokrídlovcov (Hymenoptera: Aculeata) sme použili štandardnú entomologickú metódu, individuálny zber pomocou entomologickej sieťky. Odchyt materiálu bol realizovaný na živných rastlinách, prípadne na rozličných povrchoch (substrát/pôda, kmene stromov, steny drevom obložených príbytkov atď.). Determinácia prebiehala priamo v teréne, ťažko určiteľné druhy boli odobrané ako dokumentačný materiál za účelom neskoršej determinácie. K určovaniu včiel (Apoidea), iných ako čmele (Bombini), boli použité kľúče MICHEZ et al. (2019), CELARY (2005), SCHEUCHL (2006), AMIET et al. (2004). Pri determinácii ostatných blanokrídlovcov sme využili práce DOLLFUSS (1991), SCHMID-EGGER (2004) a DVOŘÁK & ROBERTS (2006).

Výsledky

V nasledujúcom texte uvádzame sumarizované výsledky prieskumu žihadlového blanokridleho hmyzu (Hymenoptera: Aculeata).

Komentovaný zoznam zaznamenaných žihadlových blanokridlovcov

Tiphiidae

Tiphia femorata Fabricius, 1775

Materiál: Medvedie (1), 29.VII. 2025, 1♀, V. Smetana leg. det. et coll.

Hojný druh, jeho larvy sa vyvíjajú na samičkou ochromených pandravách skarabeusovitých chrobákov.

Pompilidae

Priocnemis hyalinata (Fabricius, 1793)

Materiál: Príkra, 31.VII. 2025, 1♀, V. Smetana leg. det. et coll.

Pomerne hojný druh hrabavky vyskytujúci sa od nížin do podhorských oblastí

Dipogon bifasciatus (Geoffroy, 1785)

Materiál: Šarbov, 1.VIII. 2025, 1♀, P. Šima leg., det. et coll.

Pomerne častý druh lesných okrajov a rúbanísk, prítomný najmä v pahorkatinách a podhorských regiónoch.

Vespidae

Ancistrocerus nigricornis (Curtis, 1826)

Materiál: Medvedie 1, 29.VII.2025, 1♂, P. Šima leg. et coll., V. Smetana det.

Hojný druh lesov a lesných okrajov.

Symmorphus bifasciatus (Linnaeus, 1761)

Materiál: Príkra, 31.VII.2025, 1♀, P. Šima leg. et coll., V. Smetana det.

Na Slovensku najhojnejší zástupca rodu.

Polistes dominula (Christ, 1791)

Materiál: Medvedie (1), 29.VII. 2025, 8ww (w´= robotnica), P. Šima leg. et coll., V. Smetana det.; Medvedie (2), 29.VII. 2025, 1w, V. Smetana leg., det. et coll.; Príkra, 31.VII. 2025, 1w, P. Šima leg. et coll., V. Smetana det.

V teplejších nížinách a pahorkatinách jeden z najhojnejších druhov ôs. Vystupuje aj do podhoria, i v skúmanej oblasti je hojný.

Polistes nimpha (Christ, 1791)

Materiál: Medvedie (1), 29.VII. 2025, 3ww, P. Šima leg. et coll., V. Smetana det.; Medvedie (2), 29.VII. 2025, 2ww, V. Smetana leg. det. et coll.; Príkra, 31.VII. 2025, 1w, V. Smetana leg. det. et coll.; Šarbov, 1.VIII. 2025, 2ww, P. Šima leg. et coll., V. Smetana det.; Stávk 754 m, 30.VII. 2025, 1♂, P. Šima leg. et coll., V. Smetana det.

V skúmanej oblasti veľmi častý druh osy, rozšírený na celom Slovensku.

Vespa crabro Linnaeus, 1758

Materiál: Medvedie (1), 30.VII. 2025, 1w (robotnica) V. Smetana observ.

Náš najväčší druh osy, v teplých oblastiach južného Slovenska veľmi hojný. V skúmanej oblasti sa vyskytuje pomerne zriedkavo.

Dolichovespula sylvestris (Scopoli, 1763)

Materiál: Medvedie (1), 29.VII. 2025, 1w, V. Smetana leg. det. et coll.

Charakteristický lesný druh osy rozšírený na celom území Slovenska. Jeho početnosť v jednotlivých rokoch však silne kolíše, čo platí i o nasledujúcom druhu.

Vespula rufa (Linnaeus, 1758)

Materiál: Šarbov, 1.VIII. 2025, 1w, P. Šima leg. det. et coll.

Na Slovensku všeobecne rozšírený druh, v ostatných rokoch však nebýva vždy hojný.

Vespula vulgaris (Linnaeus, 1758)

Materiál: Medvedie (1, 2), 19.VII. 2025, 2ww, V. Smetana observ.

Druh rozšírený a hojný na celom území Slovenska.

Sphecidae

Sceliphron caementarium (Drury 1770)

Materiál: Príkra, 31.VII. 2025, 1♀, V. Smetana leg. det. et coll.

Invázny druh kutavky pochádzajúci z juhu Severnej a Strednej Ameriky. Najskôr bol na Slovensku zistený v Podunajskej pahorkatine (SMETANA & MIHÁLOVÁ 2020). Na Slovensku sa rýchlo šíri, zaznamenaný bol už i v podhorských a na úpäť horských oblastí (SMETANA & ŠIMA 2023, SMETANA & ENDEL 2024, SMETANA 2022).

Sphex funerarius Gussakovskij 1934

Materiál: Príkra, 31.VII. 2025, 1♀, V. Smetana leg. det. et coll.

Xerothermofilný druh najteplejších stepných oblastí. Jeho prítomnosť v Laboreckej vrchovine je jedným z početných dôkazov prebiehajúcej klimateckej zmeny.

Crabronidae

Ectemnius continuus (Fabricius, 1804)

Materiál: Medvedie 1, 29.VII. 2025, 1♀, P. Šima leg., det., V. Smetana coll.; Príkra,

31.VII. 2025, 1♂, P. Šima leg., det., V. Smetana coll.

Široko rozšírený druh, na území Slovenska hojný.

Ectemnius fossorius (Linnaeus, 1758)

Materiál: Medvedie (1), 29.VII. 2025, 1♂, V. Smetana leg. det. et coll., 2♀♀ + 1♂, P. Šima leg. et coll., V. Smetana det.

Vzácný druh, najväčší zástupca rodu *Ectemnius*. Na Slovensku bol sporadicky zistený na

neveľkom počte lokalít, vždy na biotopoch prirodzeného charakteru. V Červenej knihe

ohrozených a vzácných druhov bezstavovcov Slovenska (FEDOR et al., 2025) je

hodnotený ako zraniteľný (VU).

Ectemnius lituratus (Panzer, 1804)

Materiál: Medvedie (1), 29.VII. 2025, 2♀♀ + 1♂, P. Šima leg. et coll., V. Smetana det.; Príkra, 31.VII. 2025, 1♂, P. Šima leg. et coll., V. Smetana det.; Šarbov, 1.VIII. 2025, 1♂, P. Šima leg. et coll., V. Smetana det.

V minulosti bol tento druh považovaný za veľmi vzácný, v súčasnosti máme ale k dispozícii viacero nálezov. Relatívne často bol zistený napr. v pohorí Branisko (SMETANA & ENDEL, 2024). Aktuálny charakter jeho výskytu oprávňuje predpokladať, že na Slovensku je predovšetkým druhom podhorských a nižších horských regiónov.

Melittidae

Macropis europaea (Warncke, 1973)

Materiál: Medvedie (1), 29.VII. 2025, 1♂, P. Šima leg. det. et coll.

Vyskytuje sa lokálne v stredných a vyšších polohách Slovenska, na vhodných biotopoch

môže byť početný. Samice sa špecializujú na zber peľu a olejov z kvetov čerkáčov (*Lysimachia* sp.).

Macropis fulvipes (Fabricius, 1804)

Materiál: Stávkov 754 m (lúka 150 m J od Starej chaty), 30.VII. 2025, 1♀, P. Šima leg.

det. et coll.

Na Slovensku pomerne hojný druh vystupujúci aj do podhorských a horských oblastí.

Megachilidae

Megachile lagopoda (Linnaeus, 1761)

Materiál: Príkra, 31.VII.2025, 1♂, P. Šima leg. det. et coll. Palearktický monovoltinný

druh vzrastovo pomerne veľkej čalúnnice. Vyskytuje sa najmä v teplejších oblastiach

Slovenska.

Colletidae

Hylaeus annularis (Kirby, 1802)

Materiál: Medvedie (1), 29.VII. 2025, 1♀, 1♂, V. Smetana leg. det. et coll.

Pomerne hojný druh teplých výšlných lesostepí, lúk a okrajov lesov.

Andrenidae

Andrena hattorfiana Fabricius, 1775

Materiál: Medvedie (1), 29.VII. 2025, 2♀♀; Krajná Porúbka, 1.VIII. 2025, 1♀. Všetky exempláre P. Šima leg., det. et coll.

Panurgus calcaratus (Scopoli, 1763)

Materiál: Príkra, 31.VII. 2025, 1♂, V. Smetana leg. det. et coll.; Stávkov 754 m (lúka 150 m J od Starej chaty), 30.VII. 2025, 1♀ + 4♂♂, P. Šima leg. det. et coll.

Na Slovensku relatívne hojný druh vystupujúci do podhorských a horských oblastí.

Halictidae

Rophites quinquespinosus Spinola, 1808

Materiál: Príkra, 31.VII. 2025, 1♀, V. Smetana leg. det. et coll.

Pomerne častý druh prítomný predovšetkým v teplejších nižších a stredných polohách.

Apidae

Apis mellifera Linnaeus, 1758

Materiál: Šarbov, 1.VIII. 2025, 1w, P. Šima leg. det. et coll.

Uvedený druh bol prítomný na všetkých skúmaných lokalitách.

Clisodon furcatus (Panzer, 1798)

Materiál: Medvedie (1), 29.VII. 2025, 1♀, Šarbov, 1.VIII. 2025, 1♀. Oba exempláre P. Šima leg., det., et coll.; Stávkov 754 m (lúka 150 m J od Starej chaty), 30.VII. 2025, 1♀, V. Smetana leg. det. et coll.

Typický lesný druh včely, obývajúci rúbaniská, lesné okraje a lúky, rozšírený na veľkej časti územia Slovenska.

Pri čmeľoch a pačmeľoch (Hymenoptera: Apidae, Bombini) neuvádzame počet jedincov, ich pohlavie, ani dátumy ich zaznamenania. Tie sú zrejmé z textov ostatných častí tejto práce. Pre všetky čmele a pačmele platí: V. Smetana & P. Šima leg./observ., det., prípadne coll.

Bombus (Megabombus) hortorum (Linnaeus, 1761)

Hylofilný euryekný čmeľ. V skúmanom území bol zaznamenaný len na dvoch lokalitách

(lokalita č. 3 a č. 5) v počte len niekoľkých kusov. Patrí k významným opeľovačom rastlín, ktorých kvety majú hlboké kalichy.

Bombus (Thoracobombus) ruderarius (Müller, 1776)

Druh preferujúci otvorené a suchšie stanovištia. Vyskytuje sa pomerne hojne na lúčnych biotopoch v okolí obcí Medvedie (lokalita č. 1). Jeden exemplár robotnice sme zaznamenali aj na lúkach pri obci Príkra (lokalita č. 4).

Bombus (Thoracobombus) humilis Illiger, 1806

Eremofil, zástupca spoločenstiev otvorených biotopov. Počas prieskumu bol zaznamenaný len na lúkach v okolí Šarbova.

Bombus (Thoracobombus) pascuorum (Scopoli, 1763)

Jeden z najrozšírenejších druhov čmeľov na Slovensku. Zaznamenaný bol na všetkých skúmaných lokalitách, v najvyššiu početnosť dosahoval na lúkach v okolí táboriska (lokalita č. 1).

Bombus (Psithyrus) campestris (Panzer, 1801)

Jeden z najrozšírenejších pačmeľov Slovenska. Ťažisko výskytu má v stredných a vyšších polohách. Má širokú škálu hostiteľských druhov, ako napríklad *B. pascuorum*, *B. humilis*, *B. pratorum*, alebo *B. pomorum* (LØKEN, 1984). Jeho prítomnosť bola zaznamenaná na lokalite č. 5.

Bombus (Psithyrus) bohemicus Seidl, 1837

Na území Slovenska je hojným parazitický druhom. Jeho rozšírenie sa prirodzene prekrýva s areálom rozšírenia *B. lucorum*, svojho hostiteľského druhu. V priebehu celého prieskumu sa nám podarilo zaznamenať len jedného samca, ktorý sa vyskytoval na lokalite č. 5.

Bombus (Psithyrus) norvegicus (Sparre–Schneider, 1918)

Vzácnny horský pačmeľ s úzkou ekologickou valenciou, viazaný na chladné a vlhké biotopy s prítomnosťou svojho hostiteľského druhu. Je parazitom čmeľa *B. hypnorum*. Svojho hostiteľa nenasleduje do nižších a teplejších polôh, preto sa areál jeho rozšírenia prekrýva s areálom svojho hostiteľa len čiastočne a to len v horských oblastiach. Jeho výskyt bol registrovaný len v najvyšších polohách lokality č. 5.

Bombus (Psithyrus) sylvestris (Lepeletier, 1832)

Vlhkomilný stenoekný taxón pačmeľa. Parazituje v hniezdach *B. pratorum* a *B. jonellus*. Jeho výskyt bol dokumentovaný v najvyšších partiách západnej časti Laboreckej vrchoviny (lokalita č. 5), kde sa vyskytoval spolu so zástupcami so zástupcami svojho hostiteľského druhu *B. pratorum*.

Bombus (Pyrobombus) hypnorum (Linnaeus, 1758)

Druh vlhkých stanovišť. Je hostiteľským druhom pačmeľa *B. norvegicus*. Na území Slovenska je rozšírený, no nehojný. Zaznamenaný bol na lokalitách č. 1, 2, 3 a 5.

Bombus (Pyrobombus) pratorum (Linnaeus, 1761)

Typický lesný hylofilný druh čmeľa. Vyskytuje sa prevažne v stredných a vyšších polohách. Na Slovensku je rozšírený a na vhodných biotopoch hojný. Registrovali sme ho na viacerých lokalitách skúmaného územia (lokalit č. 1, 2, 3 a 5).

Bombus (Bombus) terrestris (Linnaeus, 1758)

Spolu s *B. pascuorum* patrí k najrozšírenejším druhom čmeľov u nás. Jedná sa o eremofilný druh s mimoriadne širokou ekologickou valenciou. Vyskytuje sa predovšetkým v nížinách a pahorkatinách, no nájsť ho môžeme aj vo vyšších polohách väčšiny horstiev Slovenska. Predpokladáme, že v súvislosti s prebiehajúcou klimatickou zmenou bude jeho výskyt v horstvách Slovenska častejší. Na lokalitách svojho výskytu je častokrát dominantným druhom, čo platí aj v prípade nami študovanej oblasti Laboreckej vrchoviny. Zaznamenaný bol v hojnom počte na všetkých navštívených lokalitách. Okrem lokality č. 5 bol všade dominantným taxónom.

Bombus (Bombus) lucorum (Linnaeus, 1761)

Hylofilný euryekný čmeľ. Vyskytuje sa predovšetkým na lokalitách situovaných v stredných a vyšších polohách, no pomerne často ho nachádzame aj na vhodných lokalitách najteplejších častí Slovenska. Jeho hojná prítomnosť bola zistená na všetkých študovaných lokalitách. Na lokalite č. 5 bol dominantným druhom.

Kvalitatívne a kvantitatívne zastúpenie čmelčov na skúmanom území

Na šiestich lokalitách situovaných v území Laboreckej vrchoviny sme zaznamenali spolu 12 druhov čmelčov a pačmelfov patriacich do piatich podrodov (*Megabombus*, *Thoracobombus*, *Psithyrus*, *Pyrobombus* a *Bombus*). Osem druhov pritom patrilo k skupine sociálnych čmelčov a 4 druhy k parazitickým druhom, teda k pačmelom z podrodu *Psithyrus*. Celkovo sa nám podarilo zaznamenať 346 exemplárov čmelčov. Najrozšírenejšími druhmi záujmového územia boli *Bombus terrestris*, *B. lucorum* a *B. pascuorum*. Ich prítomnosť bola potvrdená na každej zo skúmaných lokalít (lokality 1 až 6). Naopak, za zriedkavé druhy môžeme na skúmanom území považovať *B. campestris*, *B. bohemicus*, *B. norvegicus*, *B. sylvestris*, ktoré boli potvrdené len z lokality č. 5., rovnako ako *B. humilis*, ktorého jedince sme zaznamenali výlučne len na lokalite č. 3. Z parazitických druhov *B. campestris* a *B. bohemicus* sme zaznamenali len po jednom jedinci. Najvyššia druhová pestrosť bola zistená na lokalite č. 5 (10 druhov), druhovo najchudobnejšia bola počas našej návštevy lokalita č. 6 (3 druhy). Vo všeobecnosti najpočetnejším druhom bol *B. terrestris*, ktorého jedince predstavovali až 42,77 % podiel zo všetkých registrovaných jedincov. Jedná sa o eremofilný druh so širokou ekologickou valenciou. Vďaka svojej nenáročnosti na životné podmienky sa profiluje ako jeden z najrozšírenejších druhov čmeľa na Slovensku. Vyskytuje sa prakticky na všetkých druhoch biotopov, či už prírodných, alebo antropickou činnosťou značne ovplyvnených, od nížin až po horské oblasti. Patrí medzi polylektické čmele, teda taxóny bez špeciálnych trofických nárokov. Druhým najpočetnejším čmelom sledovaných lokalít bol *B. lucorum* (30,35 % zastúpenie). Je to hylofilný euryekný druh ktorý má rovnako širokú ekologickú valenciu ako predchádzajúci druh, avšak optimálne podmienky nachádza na vlhkejších a chladnejších biotopoch. Vyskytuje sa tiež v najteplejších častiach južného a juhozápadného Slovenska, kde ho nachádzame aj na južne exponovaných lesostepných biotopoch niektorých geomorfologických celkov (napr. Malé Karpaty, Tribeč, Burda, Slovenský kras). Najzaujímavejším nálezom je bezpochyby nález pačmeľa *B. norvegicus*. Registrovali sme ho na lokalite č. 5. Tento hylofilný stenoekný pačmeľ cudzopasí v hniezdach *B. hypnorum*. Patrí medzi vzácne druhy našej horskej fauny. Prehľad zistených druhov spolu s ich relatívnym početným zastúpením vyjadreným v percentách ako dominancia uvádzame v tabuľke č. 1.

Tab. 1 Kvalitatívno–kvantitatívne zastúpenie čmelčov a pačmelčov na vybraných lokalitách Laboreckej vrchoviny (vyjadrené ako dominancia v %)

Tab. 1 Qualitative and quantitative representation of bumble bees and cuckoo-bumble bees at selected localities of the Laborecká vrchovina highlands (expressed as dominance in %)

Druh/Species	Lokalita/Localities						D (%)
	1	2	3	4	5	6	
<i>Bombus (Megabombus) hortorum</i> (Linnaeus, 1761)	-	-	+	-	+	-	0,87
<i>Bombus (Thoracobombus) ruderarius</i> (Müller, 1776)	+	-	-	+	-	-	3,76
<i>Bombus (Thoracobombus) humilis</i> Illiger, 1806	-	-	+	-	-	-	0,87

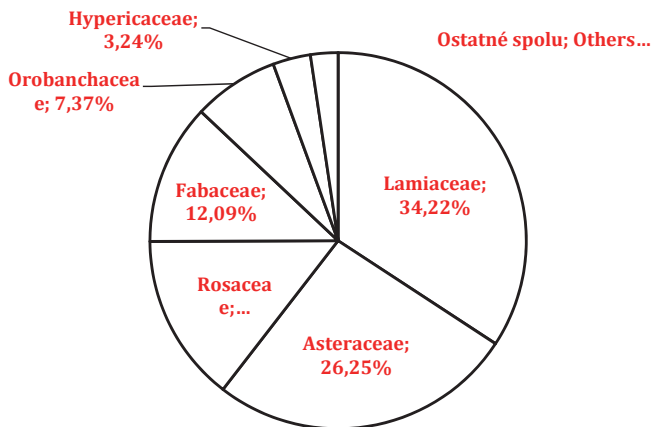
<i>Bombus (Thoracobombus) pascuorum</i> (Scopoli, 1763)	+	+	+	+	+	+	6,94
<i>Bombus (Psithyrus) campestris</i> (Panzer, 1801)	-	-	-	-	+	-	0,29
<i>Bombus (Psithyrus) bohemicus</i> Seidl, 1837	-	-	-	-	+	-	0,29
<i>Bombus (Psithyrus) norvegicus</i> (Sparre–Schneider, 1918)	-	-	-	-	+	-	0,87
<i>Bombus (Psithyrus) sylvestris</i> (Lepeletier, 1832)	-	-	-	-	+	-	1,16
<i>Bombus (Pyrobombus) hypnorum</i> (Linnaeus, 1758)	+	+	+	-	+	-	2,89
<i>Bombus (Pyrobombus) pratorum</i> (Linnaeus, 1761)	+	+	+	-	+	-	8,96
<i>Bombus (Bombus) terrestris</i> (Linnaeus, 1758)	+	+	+	+	+	+	42,77
<i>Bombus (Bombus) lucorum</i> (Linnaeus, 1761)	+	+	+	+	+	+	30,35

Trofické interakcie so živnými rastlinami

V priebehu štyroch dní prieskumu vytvorili čmele celkovo 339 trofických interakcií s 37 rastlinnými druhmi patriacimi do 12 čeladi. V čase návštevy študovaných lokalít navštevovali čmele kvitnúce rastliny z čeladi Lamiaceae (34,22 %), ďalej Asteraceae (26,25 %), Rosaceae (14,45 %) a Fabaceae (12,09 %). Ďalšie rastlinné čelade boli čmelmí navštevované zriedkavo (Obr. 8).

Obr. 8 Troficky najvýznamnejšie rastlinné čelade študovaných lokalít Laboreckej vrchoviny

Fig. 8 Trophically most important plant families of the studied localities of the Laborecká vrchovina highlands

6 Troficky najvýznamnejšie rastlinné čelade študovaných lokalít Laboreckej vrchoviny

Najviac, až 23,30 % zo všetkých vzniknutých interakcií vytvárali čmele s druhom *Betonica officinalis*. Betonika bola na skúmaných lokalitách v lúčnych spoločenstvách veľmi hojne zastúpená a v čase kvitnutia predstavuje jeden z najdôležitejších zdrojov potravy opeľovačov. K troficky významným rastlinám patrili aj *Rubus* sp. (14,16 %), *Centaurea jacea* agg. (10,03 %), *Cirsium oleraceum* (8,85 %), *Melampyrum nemorosum* (6,78 %) a *Lotus corniculatus* (5,90 %) a iné.

Tab. 2 Najdôležitejšie živné rastliny čmeľov na skúmaných lokalitách Laboreckej vrchoviny

Tab. 2 The most important foraging plants of bumble bees on surveyed localities of the Laborecká vrchovina highlands.

Čeľaď/Family	Živná rastlina/Foraging plant	Podiel návštevnosti v % Visitation rate in %
Lamiaceae	<i>Betonica officinalis</i>	23,30
Rosaceae	<i>Rubus</i> sp.	14,16
Asteraceae	<i>Centaurea jacea</i> agg.	10,03
Asteraceae	<i>Cirsium oleraceum</i>	8,85
Orobanchaceae	<i>Melampyrum nemorosum</i>	6,78
Fabaceae	<i>Lotus corniculatus</i>	5,90
Asteraceae	<i>Cirsium palustre</i>	4,13
Lamiaceae	<i>Galeopsis tetrahit</i>	3,24
Hypericaceae	<i>Hypericum maculatum</i>	3,24
Lamiaceae	<i>Galeopsis speciosa</i>	2,95
Iné/Others	Iné/Others	17,40

Záver

Počas prieskumov vybraných lokalít Laboreckej vrchoviny sme zaznamenali celkovo 37 druhov žihadlového blanokřídľého hmyzu (Hymenoptera, Aculeata), ktoré radíme do 11 čeľadí. K najvýznamnejším zisteným druhom patrí *Ectemnius lituratus* a predovšetkým *Ectemnius fossorius*. Ide o zraniteľný druh vyskytujúci sa predovšetkým na biotopoch prirodzeného charakteru. Okrem iného boli z územia zaznamenané aj dva, z troch u nás žijúcich druhov včiel rodu *Macropis* (Melittidae). Išlo o vzácnejší taxón *Macropis europaea* z lokality Medvedie (1) a o častejšie sa vyskytujúci druh *Macropis fulvipes* z lokality Stávk 754 m. Z čeľade Vespidae, bolo zaznamenaných 8 druhov, pričom 6 druhov patrilo do skupiny spoločenských ôs (podčeľade Polistinae a Vespinae). Vo všeobecnosti je možné konštatovať, že populácie ôs neboli počas nášho prieskumu veľmi početné a zistená druhová skladba ôs bola taktiež pomerne chudobná. Najvyšší počet zistených druhov blanokřídľovcov je radených do čeľade Apidae. Spolu s inými včelami sem patria aj čmele, ktorým sme venovali zvýšenú pozornosť. Zameriavali sme sa na ich kvantitatívno-kvalitatívne zastúpenie, ako aj zaznamenávanie trofických interakcií, ktoré na lokalitách vytvárali so svojimi živnými rastlinami. Počas štyroch dní sme na šiestich lokalitách zistili 12 druhov čmeľov, v celkovom počte 346 jedincov. Osem druhov pritom patrilo medzi sociálne a štyri druhy medzi

parazitické druhy. Väčšiu časť zaznamenaných čmeľov, radíme medzi hylofilné druhy. Eremofilné taxóny boli zastúpené v menšej miere. Najrozšírenejšími druhmi boli *Bombus terrestris*, *B. lucorum* a *B. pascuorum*. Tieto boli prítomné na každej navštívenej lokalite. Medzi najmenej rozšírené druhy patrili *B. campestris*, *B. bohemicus*, *B. norvegicus*, *B. sylvestris* a *B. humilis*. Najpočetnejšie bol zastúpené druh *B. terrestris*, ktorého jedince predstavovali až 42,77 % podiel zo všetkých zaznamenaných exemplárov. Veľmi početne sa vyskytoval aj *B. lucorum* (30,35%). Oba druhy majú značne širokú ekologickú valenciu a uplatňujú sa na biotopoch rozmanitého charakteru. Za skutočnú vzácnosť považujeme nález stenoekného hylofilného druhu *Bombus norvegicus*. Patrí medzi horské parazitické druhy čmeľov. Bol potvrdený z lokality č. 5 - Stávok 754 m. Je potrebné spomenúť aj pre nás prekvapivú skutočnosť, že sa nám počas výskumu nepodarilo zaznamenať žiadny exemplár druhov *B. lapidarius* a *B. soroensis*, ktorých prítomnosť sme na viacerých skúmaných lokalitách očakávali. Na skúmaných lokalitách vytvorili čmele s 37 rastlinnými druhmi 339 trofických interakcií. Za troficky najvýznamnejšie rastlinné druhy patria na prelome júla a augusta *Betonica officinalis*, *Rubus* sp., *Centaurea jacea* agg., *Cirsium oleraceum* a *Melampyrum nemorosum*. Nektár a peľ týchto rastlín predstavujú dôležitý zdroj výživy pre rôzne skupiny opeľovačov.

Poďakovanie

Touto cestou sa chceme poďakovať RNDr. Miroslavovi Fulínovi, CSc. a ďalším organizátorom 49. Vsl. TOP-u za realizáciu tohto jedinečného podujatia. Naše poďakovanie patrí aj Mgr. Elene Smetanovej za vyhotovenie fotodokumentácie navštívených lokalít a Petrovi Šimovi jun. za pomoc pri terénnej práci. Zároveň ďakujeme aj všetkým účastníkom exkurzií za prejavovaný záujem o prieskum blanokrídlivcov.

Venovanie

Práca je venovaná pamiatke Mgr. Kristíny Voralovej.

Literatúra

AMIET F., HERRMANN M., MÜLLER A. & NEUMEYER R. 2004: Apidae 4 (Anthidium, Chelostoma, Coelioxys, Dioxys, Heriades, Lithurgus, Megachile, Osmia, Stelis). Centre Suisse de Cartographie de la Faune (CSCF) & Schweizerische Entomologische Gesellschaft (SEG), Neuschâtel, *Fauna Helvetica* (9), 274 pp.

BIELY A., BEZÁK V., ELEČKO M., GROSS P., KALIČIAK M., KONEČNÝ V., LEXA J., MELLO J., NEMČOK J., POLÁK M., POTFAJ M., RAKÚS M., VASS D., VOZÁR J. & VOZÁROVÁ A. 2002: Geologická stavba (mapa 1 : 500 000). *Atlas krajiny Slovenskej republiky*, 1. vydanie, Ministerstvo životného prostredia SR, Bratislava, Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica, 2002, p. 74–75. ISBN 80–88833–27–2

CELARY W. 2005: *Melittidae of Poland (Hymenoptera: Apoidea: Anthophila) their Biodiversity and Biology*. Institute of systematics and evolution of animals, Polish Academy of Sciences, Kraków, 177 pp. ISBN 83-919407-1-3

DOLFFUSS H. 1991: Bestimmungsschlüssel der Grabwespen Nord und Zentraleuropas. *Stapfia* 24: 7–246.

DVOŘÁK L. & ROBERTS S.P.M. 2006: Key to the paper and social wasps of Central Europe (Hymenoptera: Vespidae). *Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae*, 46: 221–244.

EHRENDORFER F. & HAMANN U. 1965: Vorschläge zu einer floristische Kartierung von Mitteleuropa. *Berichte der Deutschen Botanischen Gesellschaft* 78: 35–50.

FAŠKO P. & ŠŤASTNÝ P. 2002: Priemerné ročné úhrny zrážok (mapa 1 : 2 000 000). Atlas krajiny Slovenskej republiky, 1. vydanie, Ministerstvo životného prostredia SR, Bratislava, Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica, 2002, p. 99. ISBN 80–88833–27–2

FEDOR P., VIDLIČKA L. & ZVARÍKOVÁ M. (eds.) 2025: *Červená kniha ohrozených a vzácných druhov rastlín, húb a živočíchov Slovenska: Bezstavovce*. Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky Banská Bystrica, 660 pp.

FUTÁK J. 1984: Fytogeografické členenie Slovenska. In: BERTOVIÁ, L. (ed): *Flóra Slovenska*. IV/1. Veda, Bratislava. p. 418–419.

LAPIN M., FAŠKO P., MELO M., ŠŤASTNÝ P. & TOMLAIN J. 2002: Klimatické oblasti (mapa 1 : 1 000 000). *Atlas krajiny Slovenskej republiky*, 1. vydanie, Ministerstvo životného prostredia SR, Bratislava, Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica, 2002, p. 95. ISBN 80–88833–27–2

LØKEN A. 1984: Scandinavian species of the subgenus *Psithyrus* Lepeletier (Hymenoptera: Apidae). *Entomologica Scandinavica*, Supplement, 23: 45 pp.

MAGLOCKÝ Š. 2002: Potenciálna prirodzená vegetácia (mapa 1 : 500 000). *Atlas krajiny Slovenskej republiky*, 1. vydanie, Ministerstvo životného prostredia SR, Bratislava, Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica, 2002, 114–115. ISBN 80–88833–27–2

MARHOLD, K. & HINDÁK, F. (eds.) 1998: *Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska*. Bratislava, Veda, 687 pp. ISBN 80-224-0526-4.

MAY J. 1959: *Čmeláci v ČSR, jejich bionomie, chov a hospodářský význam*. ČSAZV, Praha, 170 pp.

MAZÚR E., ČINČURA J. & KVITKOVIČ J. 1980: Geomorfológia (mapa 1 : 500 000). In: MAZÚR E. & JAKÁL J. (eds.) et al.: *Atlas SSR*. SAV a Slovenský úrad geodézie a kartografie, Bratislava, 46–47.

MAZÚR E. & LUKNIŠ M. 1978: Regionálne geomorfologické členenie SSR. *Geografický časopis* 30 (2): 101–125 (+ 1 mapa 1 : 1 000 000).

MICHEZ D., RASMONT P., TERZO M., VERECKEN N.J. 2019: *Bees of Europe. Hymenoptera of Europe – 1*, N.A.P. Editions, Verrières-le-Buisson, France, 547 pp. ISBN 978-2-913688-34-6

PAVELKA M. & SMETANA V. 2000: *Čmeláci*. ZO ČSOP Valašské Meziříčí. 109 pp. + farebná obrazová príloha. ISBN 80-238-6437-8.

RASMONT P., GHISBAIN G. & TERZO M. 2021: *Bumblebees of Europe and neighbouring regions. Hymenoptera of Europe – 3*. N.A.P. Editions, Verrières-le-Buisson, France, 631 pp.

SCHEUCHL E. 2006: *Illustrierte Bestimmungstabellen der Wildbienen Deutschlands und Österreichs, für Osmia s.l. unter Berücksichtigung der Arten der Schweiz, Ungarns, Sloweniens und der Slowakei. Band II: Megachilidae, Melittidae. – 2.*, erweiterte Auflage, Apollo Books, Stenstrup, 192 pp.

SCHMID-EGGER CH. 2004: *Bestimmungsschlüssel für die deutschen Arten der solitären Faltenwespen (Hymenoptera, Eumenidae)*. Pp. 54-90. Deutscher Jugendbuch

für Naturbeobachtung, Hamburg, 108 pp.

SMETANA V. 1996: Výsledky prieskumu čmeľovitých, ôs a kutaviek (Hymenoptera: Bombidae, Vespidae et Sphecidae) na lokalitách v širšom okolí Sniny. *Natura Carpatica* 37: 161–172.

SMETANA V. 2022: Príspevok k poznaniu kutaviek (Spheciformes) v pohorí Branisko a jeho okolí. In: Fulín M. (ed.): XLVI. *Východoslovenský tábor ochrancov prírody, prehľad výsledkov činnosti odborných sekcií*, p. 18–23.

SMETANA V. & MIHÁLOVÁ N. 2020: Sceliphron caementarium (Hymenoptera: Sphecidae) a jej aktuálny výskyt v Leviciach a Dudinciach. *Acta Musei Tekovensis Levice* 12: 219–222.

SMETANA V. & ŠIMA P. 2023: Príspevok k poznaniu žihadlových blanokridlovcov (Hymenoptera: Aculeata) na vybraných lokalitách Revúckej vrchoviny a Stolických vrchov. In: Fulín, M. (ed.): XLVII. *Východoslovenský tábor ochrancov prírody, prehľad výsledkov činnosti odborných sekcií*, p. 73–80.

SMETANA V. & ENDEL B. 2024: Príspevok k poznaniu murárok a kutaviek (Hymenoptera: Eumeninae et Spheciformes) v pohorí Branisko. *Spiš* 12: 298–302.

ŠIMA P. & SEMELBAUER M. 2021: Príspevok k poznaniu čmeľov (Hymenoptera: Bombini) vybraných lokalít Laboreckej vrchoviny a Vihorlatských vrchov. *Naturae Tutela* (Liptovský Mikuláš), 25 (1): p. 87–97.

ŠŤASTNÝ P., NIEPLOVÁ E. & MELO M. 2002: Priemerná ročná teplota vzduchu (mapa 1 : 2 000 000). *Atlas krajiny Slovenskej republiky*, 1. vydanie, Ministerstvo životného prostredia SR, Bratislava, Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica, 2002, p. 98. ISBN 80–88833–27–2

TREMOŠ P. & MINÁR J. 2002: Morfológicko-morfometrické typy reliéfu (mapa 1 : 500 000). *Atlas krajiny Slovenskej republiky*, 1. vydanie, Ministerstvo životného prostredia SR, Bratislava, Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica, 2002, 90–91. ISBN 80–88833–27–2

WILLIAMS P.H., CAMERON S.A., HINES H.M., CEDERBERG B. & RASMONT P. 2008: A simplified subgeneric classification of the bumblebees (genus *Bombus*). *Apidologie* 39: 46–74.

Vyhodnotenie činnosti entomologickej (koleopterologickej) sekcie na XLIX. Východoslovenskom tábore ochrancov prírody, Medvedie

Ján Lakota

Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, Školská 4, 031 01 Liptovský Mikuláš,
jan.lakota@smopaj.sk

Tohtoročný, už XLIX. ročník Východoslovenského tábora ochrancov prírody sa konal v lokalite Medvedie v okrese Svidník. Už tradične sme sa znova podieľali na činnosti entomologickej sekcie, so zameraním na chrobáky (Coleoptera). Naším zámerom bolo, tak ako počas všetkých ročníkov doteraz, priblížiť účastníkom tábora čo najširšie spektrum chrobákov, žijúcich v tomto regióne, ako aj ich prípadné vývinové štádiá. Lokality v okolí obce Medvedie poskytovali dostatočne široké spektrum biotopov a tým aj dostatočnú druhovú variabilitu chrobákov, napriek už tradične pokročilejšiemu dátumu konania VstOPu na rozhraní júla a augusta, keď sa jarňé druhy v prírode v štádiu imág už nevyskytovali, ale výskyt letných druhov poskytol dostatočnú pestrosť pozorovaných a zaznamenaných druhov chrobákov.

Tohtoročný VstOP sa konal v dňoch 26.7. – 2.8. 2025 nad obcou Medvedie, nachádzajúcej sa v severnej časti Nízkych Beskýd, časti vonkajších Východných Karpát, v blízkosti hranice s Poľskou republikou. Tábor sa nachádzal na lúke pri ceste pod zrubovou chatou Medveď a blízkym lyžiarskym strediskom. Keďže tento rok pracovalo viac sekcií než zvyčajne, snažili sme sa v rámci jednotlivých sekcií našu činnosť koordinovať, a aj tento rok spájať jednotlivé sekcie, aby účastníci tábora mali možnosť získať čo najväčšie množstvo informácií a neobmedzovať sa len na niektoré vybrané sekcie. Čo sa týka konkrétne chrobáčkárskej (koleopterologickej) sekcie, náš prieskum na jednotlivých exkurziách sa zameriaval hlavne na druhy, ktoré sa vyskytujú v prírode počas celého roka. Ako metodika zberu bol tradične zvolený individuálny prieskum, teda vyhľadávanie dospelých imág na zvolených stanovištiach, vnadením živolovnými pascami, či šmýkanie vegetácie entomologickými sieťkami. Determinácia bola vykonávaná ihneď na mieste, resp. bola zabezpečená fotodokumentácia na dodatočné určenie, v nevyhnutných prípadoch, teda v prípade nemožnosti spoľahlivej determinácie, bola odobraná vzorka, ktorá bola následne spracovaná (determinovaná) v laboratórnych podmienkach nášho múzea za použitia mikroskopu, stereolupy, a určovacieho determinačného kľúča.

Aj tento rok mala naša entomologická - koleopterologická sekcia dostatočný počet záujemcov, pretože sme na jednotlivé exkurzie chodili spoločne viaceré odborné sekcie, ktorým dané lokality vyhovovali pre ich odbornú činnosť. Preto sme sa snažili poskytnúť čo najviac odborných informácií všetkým záujemcom či účastníkom našich exkurzií, či už z hľadiska koleopterologickeho, či z oblasti práce iných sekcií, a tak získať široké spektrum informácií z oblasti živej i neživej prírody.

Po slávnostnom zahájení a otvorení XLIX. ročníka Východoslovenského tábora ochrancov prírody v prvý deň tábora, pokračovali naše aktivity nasledujúci deň spoločným výletom do Duklianskeho priesmyku, ktorý je známy z obdobia 2. svetovej vojny Karpatsko-duklianskou vojenskou operáciou, a do mesta Svidník, kde sme mali možnosť oboznámiť sa s históriou tohto regiónu, historickými i kultúrnymi pamiatkami ako i vojenskou históriou.

Entomologické terénne exkurzie nasledujúcich dní (27.7. – 2.8. 2025):

Šarbovské sedlo (táborisko Medvedie – Šarbov – Šarbovské sedlo – sedlo pod Stávkom – táborisko Medvedie).

Na tejto exkurzii sme sa zúčastnili spoločne s lepidopterologickou sekciou. Z tábora hore cestou, do dediny Šarbov, ďalej cestou popri potoku až do Šarbovského sedla, potom po červenej turistickej značke vedúcej po slovensko – poľskej hranici do sedla pod Stávkom, ku začiatku zelenej značky. Po zelenej schádzame z hrebeňa ku Lysému potoku v údolí, obchádzame Lysý vrch (699 m.n.n.m.) a ďalej späť do tábora. Cestou späť dážd, ale na dobej nálade to nič nepokazí.

Porúbske sedlo (táborisko Medvedie – Krajná Porúbka – Porubské sedlo – Šarbov – táborisko Medvedie).

Znova spoločne viac odborných sekcií, z tábora smerom k dedine Medvedie, ďalej cez Krajnú Porúbku do Porubského sedla. Tu nás cestou zaujali nádherné fuzáče, hlavne viac exemplárov *Rosalia alpina* a *Prionus coriarius*. Obchádzame vrch Lipovina (645 m.n.m.) a po červenej značke vedúcej po slovensko – poľskej hranici prechádzame až nad obec Šarbov, poza ktorú schádzame dole na štátnu cestu. Cestou nachádzame okrem zaujímavých entomologických nálezov aj množstvo kozákov a hříbov, ktoré sa viacerým účastníkom dnešnej exkurzie postarali o chutnú večeru.

Nižná a Vyšná Pisaná (táborisko Medvedie – Pod Javorom – Nižná Pisaná – Vyšná Pisaná – Pod Javorom – táborisko Medvedie).

Z tábora vychádzame popod lyžiarsky vlek na hrebienok nad táborom, odtiaľ hrebeňom po modrej turistickej značke do sedla Pod Javorom a ďalej do Nižnej Pisanej. Tu prechádzame na červenú turistickú značku, prichádzame do Vyšnej Pisanej, vraciame sa do sedla pod Javorom a pokračujeme ďalej červenou turistickou značkou do obce Medvedie a ďalej do tábora. Cestou zaujímavé nálezy hlavne bystruškovitých chrobákov, o ktorých sme si všeličo zaujímavé porozprávali.

Bodružal a Príkra (táborisko Medvedie – Bodružal – Príkra – Bodružal – táborisko Medvedie).

Z tábora odchádzame vlastnými autami, presun trvá trochu dlhšie, do obce Bodružal, odtiaľ do maličkej obce Príkra na lesostepi v okolí. Tu šmýkame hmyz na lúkach a lesostepiach. Prekvapil

nás nález horskej bystrušky nepravidelnej, *Carabus irregularis*, priamo na ceste v obci. Znova ideme spoločne viac sekcií a máme aj výborného sprievodcu, ktorým je otec duchovný Marián Dercu, ktorý nám popri našej exkurzii ukáže aj niekoľko starých drevených kostolíkov, - „cerkvi“ a porozpráva o histórii i súčasnosti pravoslavia v tejto časti Slovenska. Poobede sa vraciame autami späť do tábora, cesta medzi Príkrou a Bodružalom je zavalená padnutým stromom, ale úspešne sme sa „prerúbali“ naspäť do tábora.

Bobria hrádza (táborisko Medvedie – potok Hrišov – bobria hrádza - táborisko Medvedie).

Posledná exkurzia tohtoročného VsTOPu. Ideme spoločne s detskou sekciou, z tábora popri potoku Hrišov až ku bobrej hrádzi nad obcou Medvedie, kde si rozprávame zaujímavosti zo života hmyzu a čo – to si ešte ukážeme, nielen chrobáky, ktoré sú viazané na mokrade, ale i iné rôzne zaujímavé živočíchy z entomofauny, - koníky, kobylky, pavúky, - napr. križiaka pásavého a jeho siete, alebo modlivku zelenú, ktorú tu deti objavili. Našli sme aj jeden exemplár bystrušky potočnej, *Carabus variolosus*. Poobede sa vraciame do tábora na záverečné programy a oficiálne ukončenie XLIX. ročníka Východoslovenského tábora ochrancov prírody, ktorý sa konal tentokrát v Medvedom.

Na každej našej exkurzii sme sa snažili určiť čo najväčší počet druhov chrobákov (Coleoptera). Preto vyjadrujeme veľkú vďaka všetkým účastníkom tábora, ktorí nám zo svojich exkurzií nosili chrobáky na determináciu, čím prispeli k rozšíreniu zoznamu poznaných druhov z týchto lokalít.

Záverom by sme sa za našu entomologickú - koleopterologickú sekciu chceli poďakovať všetkým organizáciám, čo sa podieľali na príprave XLIX. ročníka Východoslovenského tábora ochrancov prírody v katastri obce Medvedie, za celkovú realizáciu a výbornú prípravu tábora, hlavne teda Ústrednému výboru slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny, Základnej organizácii SZOPK Trebišov, Základnej organizácii SZOPK Bocian, Štátnej ochrane prírody SR, Správe CHKO Východné Karpaty a Obecnému úradu Medvedie, ako i realizátorom samotným. Obzvlášť by sme sa chceli poďakovať duchovnému správcovi cirkevných obcí, jerejovi Mgr. Mariánovi Dercovi, PhD., za ústretovosť a trpezlivosť s účastníkmi XLIX. ročníka VsTOPu pri exkurziách a prehliadkach starých drevených cerkvi, ktoré nám láskavo umožnil a o histórii ktorých nám tak veľa porozprával.

Naša koleopterologická sekcia má v pláne určite sa aj naďalej zúčastňovať na Východoslovenskom tábore ochrancov prírody, a podieľať sa na nových inventarizačných výskumoch či objavoch, a prispieť tým ku poznaniu výnimočnej entomofauny našej prírody.

Tabuľka: Prehľad zistených druhov na jednotlivých lokalitách

COLEOPTERA						
Čeľaď	Druh	Šarbov	Krajná Porúbka	Nižná Písaná	Prikra	Medvedie
Cicindelidae	<i>Cicindela campestris</i>			x		
Carabidae	<i>Calsoma (C.) sycophanta</i>		x			
	<i>Carabus (M.) scheidleri</i>					x
	<i>Carabus (C.) granulatus</i>	x				x
	<i>Carabus (O.) glabratus</i>	x	x			
	<i>Carabus (H.) variolosus</i>					x
	<i>Carabus (P.) irregularis</i>				x	
	<i>Carabus (C.) auronitens</i>				x	
	<i>Carabus (M.) violaceus</i>	x				x
	<i>Carabus (M.) coriaceus</i>			x		x
	<i>Cychrus caraboides</i>		x			
	<i>Blethisa multipunctata</i>					x
	<i>Elaphrus (E.) riparius</i>					x
	<i>Pseudoophonus rufipes</i>	x				
	<i>Platysma niger</i>					x
	<i>Platynus assimilis</i>			x		
Silphidae	<i>Silpha carinata</i>					x
	<i>Nicrophorus vespilloides</i>					x
Geotrupidae	<i>Anoplotrupes stercorosus</i>	x	x			
	<i>Geotrupes stercorarius</i>				x	
	<i>Trypocopris vernalis</i>	x				
Scarabaeidae	<i>Potosia cuprea</i>	x		x	x	
	<i>Cetonia aurata</i>				x	
Buprestidae	<i>Melanthaxia</i>	x				
Cantharidae	<i>Rhagonycha fulva</i>	x				
Coccinellidae	<i>Coccinella</i>	x				x
	<i>Coccinella</i>			x		x
	<i>Harmonia axyridis</i>					x
Cerambycidae	<i>Monochamus sutor</i>	x				
	<i>Rosalia alpina</i>	x	x			x
	<i>Stictoleptura rubra</i>		x			x
	<i>Aromia moschata</i>	x				x
	<i>Stenurella melanura</i>	x		x		
	<i>Rutpela maculata</i>	x		x		x
	<i>Leptura quadrifasciata</i>		x	x		
	<i>Stenurella melanura</i>		x	x		
	<i>Strangalia attenuata</i>					
	<i>Prionus coriarius</i>		x			x
Curculionidae	<i>Liparus glabrirostris</i>	x				x
Chrysomelidae	<i>Cryptocephalus sericeus</i>		x			
	<i>Clytra quadripunctata</i>			x		
	<i>Fastuolina fastuosa</i>		x			x

7 Párik fuzáčov alpských *Rosalia alpina* v Krajnej Porúbke

8 Bystruška hladká *Carabus glabratus*, Šarbov

9 Bystruška kožovitá *Carabus coriaceus*, Nižná Pisaná.

10 Fuzáč hrubý *Prionus coriarius*, Medvedie.

11 Účastníci spoločnej koleopterologicko – lepidopterologickej exkurzie v Šarbovskom sedle.

Príspevok k poznaniu malakofauny (Mollusca) západnej časti CHKO Východné Karpaty

Branislav Tej¹, Jakub Repaský²

¹ Prešovská univerzita, Fakulta humanitných a prírodných vied, Katedra ekológie, 17. novembra 1, SK-080 01 Prešov, Slovakia

² Ústav geologie a paleontologie, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova, Albertov 6, Praha 2, 12800, Česká republika; repaskyj@natur.cuni.cz

Úvod

Malakologický výskum prebiehal predovšetkým počas 49. Východoslovenského tábora ochrancov prírody v obci Medvedie a na lokalitách v bezprostrednej blízkosti CHKO Východné Karpaty prostredníctvom autorov článku a účastníkov tábora (Obr. 1). Územie leží na rozhraní Laboreckej a Ondavskej vrchoviny a je tvorené charakteristickým flyšovým reliéfom východných Karpát, ktorý dosahuje stredné nadmorské výšky (približne okolo 400 – 800 m n. m.). Krajina je tvorená predovšetkým lesmi, kde dominujú porasty bukové, jedľa-bukové, bukovo-hrabové, menej zastúpené sú javoriny. Ďalším, z malakozoologického hľadiska významným typom ekosystému v území sú vápňité slatiny, slatinné lúky a prameniská (Vavrová et al. 2009).

Počas tohto roku prebehol v územnej pôsobnosti CHKO Východné Karpaty aj monitoring európsky významných druhov mäkkýšov z rodu *Vertigo* na deviatich lokalitách. Konkrétne sa jednalo o druhy *Vertigo angustior* Jeffreys, 1830 a *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). Vzhľadom na to, že počas tohto monitoringu sa nezaznamenávali len príslušné kritériové druhy, ale celá malakofauna danej lokality, rozhodli sme sa týmito faunistickými údajmi prispieť k poznaniu mäkkýšov tejto oblasti aj napriek tomu, že monitoring nebol súčasťou aktivít Tábora ochrancov prírody.

Metodika

Výskum mäkkýšov v rámci tábora ochrancov prírody bol založený na základe metodiky Ložeka (1956). Mäkkýše boli hľadané na vhodných biotopoch, pod kameňmi, na kmeňoch stromov a odumretom dreve, tiež v listovom opade a na iných prítomných materiáloch. Nebol však vykonaný preosev podľa štandardných malakologických postupov.

Monitoring európsky významných druhov bol vykonaný jednotnou metodikou podľa Vavrovej in Saxa et al. (2015). Každá z deviatich sledovaných lokalít predstavuje trvalú monitorovaciu lokalitu (TML). V rámci TML sa vyznačí územie o výmere 10 x10 m, ktoré reprezentuje najvhodnejšie nároky cieľového druhu. Na vyznačenej ploche sa pomocou GPS zameria stred. Táto plocha predstavuje tzv. trvalú monitorovaciu plochu (TMP) a v rámci nej sa realizuje monitoring odobratím 12 litrov hrabanky (vrstvy vegetácie tesne nad povrchom). Následne sa hrabanka vysuší a preoseje sadou sít s okami rôznej veľkosti. Takýmto preosevom sú schránky mäkkýšov

vyselektované a následne určované pod binokulárnou lupou. Vzorky boli na lokalitách odobrané v júli a v auguste.

V prehľade lokalít uvádzame pri každej názov, kód príslušnej TML a GPS súradnice, reprezentujúce zameraný stred TMP. Niektoré lokality predstavujú TML iba pre jeden z druhov, iné opäť pre oba druhy.

Charakteristika skúmaných lokalít

1. Východné svahy nad obcou Vyšná Písaná pod kótou Vrch (521); 49.395924 N, 21.624171 E

Skúmanú lokalitu predstavoval intravilán obce Vyšná Písaná a okolie turistického chodníka z obce na rázcestie Pod Javorím. Drevinový porast tvoril najmä buk (*Fagus sylvatica*) s prímiesou hrabu (*Carpinus betulus*) a javorov (*Acer* sp.). Z bylín boli zastúpené prevažne rôzne druhy ostružín (*Rubus* sp.) a prhľava dvojdomá (*Urtica dioica*). Na niektorých miestach boli umiestnené skládky prevažne stavebného odpadu.

2. Lúky a remízky nad obcou Vyšný Komárnik; 49.407957 N, 21.706179 E

Zbery sme vykonávali na kosených lúkach a v krovinových remízkach severovýchodne od obce Vyšný Komárnik. Lúky tvoril hustý trávnatý porast, ktorý bol miestami podmáčaný. Porast v remízkach bol veľmi pestrý s prevahou hrabov (*C. betulus*), vrb (*Salix* sp.), liesok (*Corylus avellana*) a javora horského (*Acer pseudoplatanus*). V riedkom bylinnom poraste dominovali ostrice (*Carex* sp.) a machy (*Bryophyta*), významne bohatší bol v ekotonálnom pásme na okrajoch lúk, kde dominovala prhľava a rôzne ostružiny (*Rubus* sp.). V mnohých remízkach sa vyskytovali hlbšie roklíny s občasnými vodnými tokmi a množstvom odumretého dreva.

3. NPR Komárnická jedlina; 49.382418 N, 21.741343 E

Úplne zalesnená lokalita tvorená pralesnými svahmi medzi dolinami vodných tokov Šivarná a Komárnický potok. Južná časť bola mierne suchšia a s menším množstvom odumretého dreva oproti severnej časti, ktorú tvoril vlhký, miestami zamokrený sutinový les. Na skúmanej ploche dominovali jedľové bučiny, s hustejším trávnatým porastom len v južnej časti, kde v okrajových častiach prevažovala mladá bučina. Podrast na mnohých miestach chýbal, len na úpäti južnej časti dominovali porasty chlpane (*Luzula* sp.).

4. PR Dranec; 49.382370 N, 21.701579 E

Lokalita medzi vodným tokom Ladomírka nad obcou Nižný Komárnik a kótou Dranec (580), vzdialená 3 km západne od NPR Komárnická jedlina. Vegetácia bola takmer identická s predošlou lokalitou, bola tu však vo väčšom množstve zastúpená odumretá drevná hmota.

5. Svahy nad Krajnou Porúbkou pod Porubským sedlom (529); 49.423446N, 21.652281E

Skúmanú lokalitu tvorili prevažne jedľo-bučiny v okolí málo využívaného turistického chodníka z obce Krajná Porúbka na Porubské sedlo. Podrast bol veľmi riedky, na mnohých miestach chýbal. Tvorili ho najmä semenáče buka a rôznych druhov ostružín (*Rubus* sp.).

6. Okolie tábora Medvedie; 49.405841N, 21.635266E

Tábor sa nachádzal v extraviláne obce Medvedie, medzi vodným tokom Hrišov a lyžiarskym strediskom. Lokalitu tvorili prevažne kosené lúky a trávnaté porasty s mozaikou krovín a menších lesíkov. V okolí vodného toku dominovala aluviálna vegetácia s prevahou vrb a *Petasites hybridus*. Drevinová vegetáciu v ostatných častiach tvoril prevažne buk s prímесou hrabu.

7. PR Miroľská slatina (TML_VertAngu_021); 49.3328611 N, 21.7270194 E

Lokalitu predstavovala podmáčaná slatinná lúka SZ od obce Miroľa, na ľavej strane cyklistického chodníka. V poraste dominovali *Carex* sp., *Mentha aquatica*, *Valeriana officinalis*, *Betonica officinalis*, vyskytovala sa aj *Epipactis palustris*. Sukcesia náletových drevín z okolitých ruderalných porastov sa výrazne neprejavovala.

8. CHA Driečna (TML_VertAngu_022); 49.3134250 N, 21.7978722 E

Slatina na okraji lesa a pastviny J od obce Driečna. Okrajom CHA sa pohybovali kravy. V poraste dominovali *Carex* sp., *Equisetum palustre* a *M. aquatica*. Sukcesia náletových drevín bola podobná ako na predchádzajúcej lokalite, teda bez výrazného vplyvu.

9. Čabalovce – Košariská (TML_VertAngu_034, TML_VertMoul_006); 49.2406775 N, 21.9583817 E

Otvorená slatina uprostred brezovo-lieskového lesíka v nive ľavostranného prítoku potoka Oľšava na S úpätí vrchu Kýčera (522). V poraste dominovali *Carex* sp., *Cirsium oleraceum*, *M. aquatica* a *Lycopus europaeus*. Sukcesia náletových drevín neprebíhala, pravdepodobne z dôvodu vysokého zamokrenia lokality.

10. Svetlice – Lázky (TML_VertAngu_035, TML_VertMoul_001); 49.1759167 N, 22.0685278 E

Slatina v nive potoka Svetlička bola obklopená bukovo-hrabovým porastom. V podraсте dominovali *Carex* sp. a *L. europaeus*. Lokalita bola výrazne zamokrená s hrubou vrstvou rašelinníku na dne. Sukcesia výrazne neprebíhala.

11. Vyšná Jablonka (TML_VertMoul_005); 49.1399719 N, 22.0958192 E

Menšia slatina na lúke v nive potoka Rieka pri križovatke medzi Vyšnou a Nižnou Jablonkou. Lúka bola kosená a vody bol na lokalite nedostatok. V podraسته dominovali *Carex* sp., *C. oleraceum* a *P. hybridus*.

12. PR Jarčiská (TML_VertAngu_025); 49.2380833 N, 21.8353056 E

Slatina neďaleko prameňa potoka Oľka. V podraсте dominovali *Carex* sp., *E. palustre*, *P. hybridus*, *Stachys palustris*. Lokalita bola značne zamokrená s hrubou vrstvou rašelinníku na dne. V okolí rástol bukový les. Badateľné bolo výrazné zarastanie lokality trstinou (*Phragmites communis*).

13. Roškovce – slatina pri Sukovskom potoku (TML_VertMoul_002); 49.2443611 N, 21.8483611 E

Slatina na pravom brehu Sukovského potoka. Potok bol približne v mieste TML prehradený bobrou hrádzou, a teda aj samotná lokalita bola značne podmáčaná. V podraсте dominovali *Carex* sp., *C. oleraceum*, *M. aquatica* a *Valeriana officinalis*, občas sa vyskytovala *Typha latifolia*.

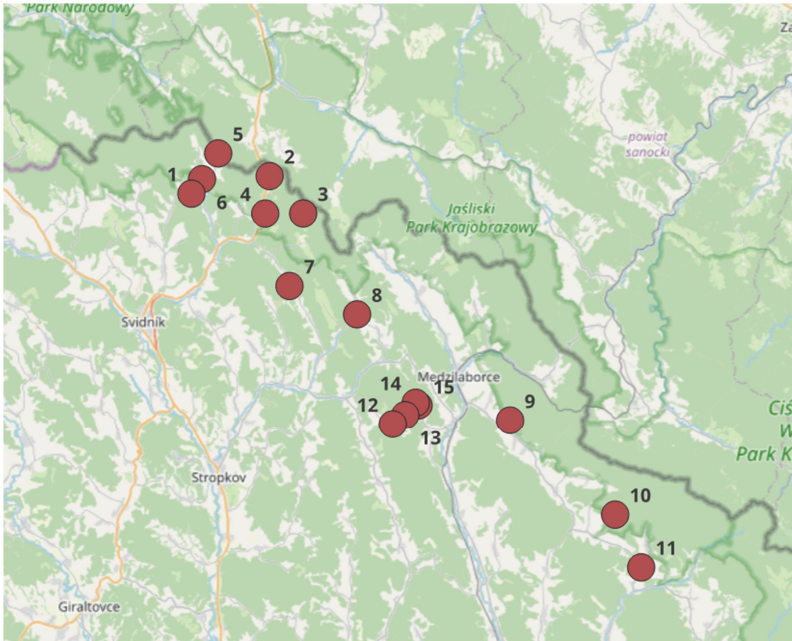
14. Roškovce – pri ihrisku II. (TML_VertAngu_024, TML_VertMoul_004); 49.2529167 N, 21.8593611 E

Slatina v nive pravostranného prítoku potoka Hnilica. V podraсте dominovali *Carex* sp., *C. oleraceum*, *M. aquatica*, *V. officinalis* a *Epilobium parviflorum*. Postupne bola badateľná sukcesia rakyty (*Salix caprea*) z okrajových častí ruderálneho porastu pri potoku.

15. Roškovce – pod Bukovou (TML_VertAngu_023, TML_VertMoul_003); 49.2510833 N, 21.8623889 E

Slatina v nive potoka Hnilica na okraji pasienku a lesíka. V podraсте dominovali *Carex* sp., *V. officinalis*, *Urtica dioica*, *M. aquatica*, *C. oleraceum*, a *P. hybridus*. Lokalita výrazne zarastala vrúbou bielou (*Salix alba*).

12 Mapa lokalít malakozoologického prieskumu

Výsledky a diskusia

Na lokalite 1 v blízkosti obce Vyšná Pisaná dominoval v intraviláne *Arion vulgaris*, najmä v okolí obecných ciest. Nad obcou v lesnom poraste bola malakofauna pestrejšia, najviac druhov a jedincov sme našli na menšej skládke stavebného odpadu (tehál a zvyškov muriva). Väčšina druhov tu patrila k ekoelementu *Silvicolae*, teda prísne lesným druhom. Lokalita 2 (lúky a remízky nad obcou Vyšný Komárnik) bola typická na mnohých miestach podmáčanými lúkami, kde sa v hojnom počte vyskytoval druh *Succinea putris*. Na okraji remízok pribúdali krovinové druhy, z dominantných *Helix pomatia* a *Fruticicola fruticum*. Vyskytoval sa tu tiež *A. vulgaris* v hojnom počte. V remízok na odumretej drevnej hmote sme našli ďalších sedem prevažne lesných druhov.

Územie CHKO Východné Karpaty je typické množstvom maloplošných chránených území a pozostatkov pôvodných pralesov. Zamerali sme sa na dva pralesy NPR Komárnická jedlina a PR Dranec. Obidve lokality boli zložením vegetácie veľmi podobné. Prvá z nich, NPR Komárnická jedlina sa vyznačovala veľmi pestrou malakofaunou. Našli sme tu 16 druhov ulitníkov, z ktorých 56 % tvorili prísne lesné druhy. Väčšina bola prítomná na odumretom dreve. Zaujímavým bol roztrúsený výskyt slimáka záhradného (*H. pomatia*) v hustom lesnom poraste na južnom svahu. Bol tu eudominantný spolu s dendrofilnými druhmi typickými pre zachovalé lesné porasty

Macrogastra plicatula a *Macrogastra borealis*. Pod odumretým drevom sme našli aj dva dospelé jedince druhu *Bielzia coeruleans*. V druhéz z uvedených lokalít (PR Dranec) boli takmer všetky nájdené druhy zo skupiny Silvicolae (prísne lesné). Najväčšiu početnosť mali podobne ako v Komárnickej jedline indikátory zachoalosti lesných porastov *M. plicatula* a *M. ventricosa*. Ani v jednej z prírodných rezervácií neboli prítomné nepôvodné druhy. Podobný pralesným zvyškom bol aj lesný porast nad obcou Krajná Porúbka (lokalita č. 5). Zásah človeka bol tu v podobe lokálnej ťažby dreva, v čase výskumu bola však táto oblasť niekoľko rokov neporušená. Na lokálne zamokrených stanovištiach v blízkosti obce dominovali *A. vulgaris* a *S. putris*. Vyššie v lesnom poraste sme našli výlučne lesné druhy, prevažne na hubách a odumretej drevnej hmote. Okolie tábora tvorilo pestré zloženie mikrohabitatov.

Čo sa týka zhodnotenia populácií dvoch európsky významných druhov z rodu *Vertigo*, jednoznačne viac rozšírený je *V. angustior*. Z deviatich monitorovaných slatín sa vyskytoval na šiestich, chýbal iba na lokalitách Čabalovce, PR Jarčiská a Roškovce – pri ihrisku II. Najviac jedincov bolo vo vzorke zaznamenaných na lokalite Roškovce – pod Bukovou (35), najmenej na lokalite Vyšná Jablonka (2), treba ale podotknúť, že táto lokalita nepredstavuje TML na *V. angustior*, ale na *V. moulinsiana*. Pri porovnaní s monitoringom v roku 2023 sa znížil počet lokalít s potvrdeným výskytom o tri (vyššie vymenované). Na lokalitách Jarčiská a Roškovce – pri ihrisku II. bol už pred dvoma rokmi zaznamenaný nízky počet jedincov a stav populácie bol vyhodnotený ako nevyhovujúci. Otázkou je negatívny výsledok kontroly na lokalite Čabalovce, kde bola pred dvoma rokmi početná populácia druhu. Vzhľadom k jednotnej metodike na všetkých lokalitách pochybujeme o metodologickej chybe. Lokalita bola značne zamokrená, vďaka čomu neprebíha ani sukcesia náletových drevín. Celkovo sa javí ako vhodná pre druh, jediným pozorovateľne negatívnym faktorom bolo početné zošliapanie vegetácie, pravdepodobne od vysokej zveri.

Vo všeobecnosti predstavuje *V. angustior* bežnejší druh v rámci celého Slovenska, kým *V. moulinsiana* je druh u nás reliktný, početne rozšírený ako v predposlednom interglaciále tak v klimatickom optime holocénu (Ložek 1973). Je viazaný na vápnité mokrade prevažne v teplejších oblastiach (Vavrová et al. 2009). Nám sa podarilo zaznamenať početnú populáciu iba na lokalite Roškovce – slatina pri Sukovskom potoku, kde bolo vo vzorke hrabanky 39 jedincov. Štyri jedince boli aj vo vzorke z lokality Roškovce – pod Bukovou. Vo výsledku teda na štyroch TML pre tento druh vytvorených, bol výsledok monitoringu negatívny (Roškovce – pri ihrisku II., Čabalovce, Vyšná Jablonka, Svetlice). Z týchto štyroch lokalít bol negatívny výsledok zaznamenaný na troch lokalitách aj pri monitoringu v roku 2023 (Čabalovce, Vyšná Jablonka, Svetlice). Oproti monitoringu v roku 2023 sa tak počet lokalít s potvrdeným výskytom *V. moulinsiana* znížil o jednu.

Celková malakofauna deviatich študovaných slatiných lokalít je zhrnutá v prehľadnej tabuľke (Tab. 1) a má mnohé spoločné prvky, ktoré predstavujú predovšetkým taxóny ako oba druhy rodu *Carychium*, *Cochlicopa albrica*, *Columella edentula*, *Euconulus alderi*, *Galba truncatula*, *Nesovitrea hammonis*, *Pisidium casertanum*, *S. putris*, *Succinella oblonga*, *V. antivertigo*, *Zonitoides nitidus*. Prevažnú väčšinu z nich by sme mohli považovať sa typické druhy pre daný ekosystém a spadajú do ekologickej skupiny D (mokradové a vodné druhy) sensu Ložek (1964) a Juříčková et al. (2014), (napr. *Carychium minimum*, *E. alderi*, *G. truncatula*, *P. casertanum*, *S. putris*), iné majú pomerne

široké ekologické nároky (*C. lubrica*, *N. hammonis*, *Punctum pygmaeum*, *Z. nitidus*). Aj napriek na prvý pohľad rovnakému charakteru lokalít čo sa týka predovšetkým vegetačnej štruktúry nájdeme pri bližšom skúmaní mnohé rozdiely, ktoré sa odrážajú ako v druhovom zložení, tak aj počtom kusov daných druhov mäkkýšov. Lokalita Čabalovce sa vyznačovala oproti ostatným lokalitám s najväčším stupňom zamokrenia, čo sa prejavuje na faune mäkkýšov absolútnou dominanciou druhov *Anisus leucostoma*, *P. casertanum*, *S. putris* a tiež tu bol ako na jedinej z prezentovaných lokalít nájdený *Radix labiata* (všetky ekologická skupina D – druhy mokradí a vodné druhy). Na lokalitách, ktoré obklopoval les, prípadne brehové lesné porasty v okolí potokov, sa vyskytovali druhy lesné z ekologickej skupiny A, často aj prísne lesné druhy, prípadne vlhkomilné lesné druhy ako *Macrogaster tumida*, *Vestia gulo*, *Vitrea crystallina*. Napríklad na lokalite PR Jarčiská, ktorá je celá obklopená zachovalým bukovým porastom sme zaznamenali aj druhy *Aegopinella pura* a *Discus perspectivus* v pomerne vysokých počtoch. Rovnako na lokalite Svetlice, ktorá leží v hustom zapojenom poraste nivy potoka Svetlička sa vyskytovali okrem nenáročných a vlhkomilných druhov aj prvky lesné, napr. *Aegopinella epipedostoma iuncta*, *Oxychilus depressus*, *V. gulo* či *V. crystallina*. Na druhej strane lokalita PR Miroľská slatina, ktorú predstavuje slatinná lúka obklopená len z menšej časti ruderálnym porastom, sa vyznačuje druhmi vlhkomilnými (*E. alderi*, *Perforatella bidentata*, *V. angustior*) alebo menej náročnými indiferentnými druhmi (*F. fruticum*, *N. hammonis*, *P. pygmaeum*, *Vitrina pellucida*). Špecializovanejšie lesné prvky tu chýbajú. Z druhov vyslovene otvorených stanovišť (ekologická skupina B) sme zaznamenali na niekoľkých lokalitách druhy *Vallonia costata* a *Vallonia pulchella*. Zároveň sa ale jedná o pomerne nenárodné druhy, ktoré znesú aj určitý typ zatienenia (Horsák et al. 2013), takže ich výpovedná hodnota nie je tak významná. Vo výsledku tak nájdeme mnohé rozdiely v zložení malakofauny jednotlivých lokalít, závislé predovšetkým od zamokrenia lokality, vegetačnej štruktúry a charakteru okolitých biotopov (les – bezlesie).

Komplexným pohľadom na zozbieranú malakofaunu deviatich slatinných lokalít možno konštatovať, že ochrana týchto biotopov nie je významná iba pre kritériové druhy z rodu *Vertigo*, ale „zvezie“ sa popri nich veľké množstvo iných druhov mäkkýšov, ktoré môžu vypovedať mnoho o povahe daného ekosystému. Niektoré z nich si pritom zaslúžia rovnako náležitú ochranu (napr. *E. alderi*). K zhodnoteniu lokalít z ochrannárskeho hľadiska možno povedať niekoľko vecí. Vavrová et al. (2009) definujú ako najproblematickejšie faktory ovplyvňujúce biotopy druhov z rodu *Vertigo* predovšetkým zmenu vodného režimu a následné vysušenie lokalít (môže prebiehať aj bez zásahu človeka, zvlášť v posledných veľmi suchých rokoch), deštrukciu lokalít príliš intenzívnou pastvou či kosením (tiež môže dopomáhať k vysušeniu), eutrofizáciu a zarastanie lokalít. Na lokalite Vyšná Jablonka bolo najvýraznejšie vysušenie lokality. Takmer úplne absentovala mokrá hrabanka. Lúka sa zároveň kosí, čo mohlo prispieť k vysušeniu. Na viacerých lokalitách sme zaznamenali sukcesiu väčších či menších rozmerov. Lokalita PR Jarčiská výrazne zarastala trstinou. Na lokalite Roškovce – pod Bukovou bola opäť badateľná sukcesia *S. alba* a na lokalite Roškovce – pri ihrisku II. je to *S. caprea*. Vhodné ochrannárske opatrenia proti negatívnym vplyvom sú zhrnuté v práci Vavrovej & Šteffeka (2007) a zahŕňajú predovšetkým opatrenia zabraňujúce zmene vodného režimu a potláčanie sukcesie.

Literatúra

- Horsák, M., Juříčková, L. & Pícka, J. 2013. *Měkkýši České a Slovenské republiky*. Zlín: *Kabourek*, 2013. 264 pp. ISBN 978-80-86447-15-5.
- Juříčková, L., Horsák, M., Horáčková, J., Abraham, V. & Ložek, V. 2014. *Patterns of land-snail succession in Central Europe over the last 15,000 years: main changes along environmental, spatial and temporal gradients*. *Quaternary Science Reviews*, 93: 155–166.
- Ložek, V. 1956. *Klíč československých měkkýšů*. Bratislava: *Vydavateľstvo Slovenskej Akadémie Vied*, 1956. 437 pp.
- Ložek, V. 1964. *Quartärmollusken der Tschechoslowakei*. *Rozpravy Ústředního Ústavu Geologického*, Praha, 374 pp.
- Ložek, V. 1973. *Příroda ve čtvrtohorách*. Praha: *Academia*. 372 pp.
- Saxa A. eds. 2015. *Průručka metod monitoringu biotopov a druhov európskeho významu*. Banská Bystrica: *Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky*, 2015. 148 pp.
- Vavrová, L., Horsák, M., Šteffek, J. & Čejka, T. 2009. *Ecology, distribution and conservation of Vertigo species of European importance in Slovakia*. *Journal of Conchology*, 40(1): 61.
- Vavrová, L. & Šteffek, J. 2007. *Favourable conservation status of European important species of genus Vertigo spp. in Slovakia – categories and criteria*. *Linzer biologische Beiträge* 39: 667–676.

Prílohy

Tabuľka 1: Prehľad zistených druhov a ich zaradenie do ekologických skupín podľa prác Ložeka (1964) a Juříčkovej et al. (2014):

1 – lesné druhy sensu stricto, len zriedka vystupujúce mimo les; 2 – lesné druhy sensu lato, častejšie sa vyskytujúce aj na nelesných stanovištiach; 3 – druhy vyskytujúce sa vo vlhkých a aluviálnych lesoch; 5 – silvivóbné druhy, vyhýbajúce sa lesu; 7 – mezofilné a euryvalentné druhy obývajúce rôzne biotopy; 8 – vlhkomilné druhy; 9 – druhy viazané na mokrade a silne zamokrené biotopy; 10 – vodné druhy. Jednotlivé skupiny sú ďalej hierarchicky skombinované takto: A – les všeobecne (skupiny 1–3); B – druhy otvorenej krajiny (skupina 5); C – druhy neuprednostňujúce lesné alebo nelesné stanovišťa – generalisti (skupiny 7–8); D – mokradné a vodné druhy (skupiny 9-10).

Table 1. List of recorded species and their classification to ecogroups, based on Ložek (1964) and adjusted by Juříčková et al. (2014): 1 – forest species sensu stricto, only rarely occurring outside forest; 2 – forest species sensu lato, commonly occurring outside forest; 3 – species inhabiting damp and alluvial forests; 5 – silviphobic species, avoiding forest; 7 – mesophilic and euryvalent species inhabiting various habitats; 8 – hygrophilous species; 9 – species bound to wetlands and heavily waterlogged habitats; 10 – aquatic species. Individual groups are further hierarchically combined as follows: A – forest in general (groups 1–3); B –

open-country species (group 5); C – species not favoring forest or forestless habitats – generalists (groups 6–8); D – wetland and aquatic species (groups 9–10).

Ekologické skupiny/ Ecological groups	Druh/Species	Lokalita/Locality														
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
A	<i>Aegopinella epipedostoma iuncta</i> Hudec, 1964								x							
	<i>Aegopinella pura</i> (Alder, 1830)		x							x		x				
	<i>Bielzia coerulans</i> (M. Bielz, 1851)			x			x									
	<i>Bulgarica cana</i> (Held, 1836)			x												
	<i>Cochlodina laminata</i> (Montagu, 1803)		x	x			x									
	<i>Cochlodina orthostoma</i> (Menke, 1828)			x												
	<i>Discus perspectivus</i> (Megerle von Mühlfeld, 1816)		x	x						x			x	x		
	<i>Eucobresia nivalis</i> (Dumont & Mortillet, 1854)											x				
	<i>Faustina faustina</i> (Rossmässler, 1835)		x		x											
	<i>Isogonomostoma isognomostomos</i> (Schröter, 1784)	x		x								x	x	x		
	<i>Macrogastra borealis</i> (Boettger, 1878)			x	x	x										
	<i>Macrogastra plicatula</i> (Draparnaud, 1081)	x	x	x	x	x										
	<i>Malacolimax tenellus</i> (O. F. Müller, 1774)	x														
<i>Oxychilus depressus</i> (Sterki, 1880)						x		x								
<i>Oxychilus deubeli</i> (A. J. Wagner, 1914)															x	
<i>Perforatella dibotriion</i> (E. A. Bielz, 1860)	x		x	x												
<i>Perforatella incarnata</i> (O. F. Müller, 1774)							x		x	x						
A	<i>Alinda biplicata</i> (Montagu, 1803)				x											x
	<i>Arion fuscus</i> (O. F. Müller, 1774)					x										
	<i>Cochlodina cerata cerata</i> (Rossmässler, 1836)			x												
	<i>Fruticicola fruticum</i> (O. F. Müller, 1774)		x					x				x	x		x	
	<i>Helix pomatia</i> Linnaeus, 1758	x	x	x		x	x									
	<i>Limax cinereoniger</i> (Wolf, 1803)	x					x									
	<i>Vitrea crystallina</i> (O. F. Müller, 1774)								x			x				
A	<i>Macrogastra tumida</i> (Rossmässler, 1835)								x			x			x	
	<i>Perforatella bidentata</i> (Gmelin, 1791)							x		x						
	<i>Perforatella vicina</i> (Rossmässler, 1842)			x	x											
	<i>Vestia gulo</i> (E. A. Bielz, 1859)	x					x		x			x	x		x	
	<i>Vestia turgida</i> (Rossmässler, 1836)			x		x										
B	<i>Vallonia costata</i> (O. F. Müller, 1774)											x			x	
	<i>Vallonia pulchella</i> (O. F. Müller, 1774)										x			x		x
	<i>Vertigo pygmaea</i> (Draparnaud, 1801)							x								x
7	<i>Arion vulgaris</i> Moquin-Tandon, 1855	x	x			x										
	<i>Clausilia dubia</i> (Draparnaud, 1805)		x		x											
	<i>Cochlicopa lubrica</i> (O. F. Müller, 1774)	x						x	x	x	x	x	x	x	x	x
	<i>Laciniaria plicata</i> (Draparnaud, 1801)			x												
	<i>Nesovitrea hammonis</i> (Ström, 1765)							x	x	x	x	x	x	x	x	x

Ekologické skupiny/ Ecological groups	Druh/Species	Lokalita/Locality																
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
C	<i>Punctum pygmaeum</i> (Draparnaud, 1801)							x				x		x		x		
	<i>Vitrina pellucida</i> (O. F. Müller, 1774)							x					x	x		x		
	8	<i>Carychium tridentatum</i> (Risso, 1826)			x				x	x	x	x	x	x	x	x	x	
		<i>Columella edentula</i> (Draparnaud, 1805)							x	x	x		x					
		<i>Succinella oblonga</i> (Draparnaud, 1801)							x	x	x	x	x	x				
		<i>Trochulus villosulus</i> (Rossmässler, 1838)							x									
C	8	<i>Vertigo angustior</i> Jeffreys, 1830						x	x			x		x	x	x		
	<i>Vertigo substriata</i> (Jeffreys, 1833)							x	x	x								
D	9	<i>Carychium minimum</i> O. F. Müller, 1774			x				x	x	x		x	x	x	x	x	
		<i>Euconulus alderi</i> (Gray, 1840)							x	x	x			x	x	x		
		<i>Pseudotrachia rubiginosa</i> (Rossmässler, 1838)									x		x		x			
		<i>Succinea putris</i> (Linnaeus, 1758)			x			x			x	x	x	x	x	x	x	x
		<i>Vertigo antivertigo</i> (Draparnaud, 1801)							x	x	x	x			x	x	x	
		<i>Vertigo moulinsiana</i> (Dupuy, 1849)											x		x			
		<i>Zonitoides nitidus</i> (O. F. Müller, 1774)							x		x		x	x	x	x	x	
		10	<i>Anisus leucostoma</i> (Millet, 1813)								x		x			x		x
			<i>Galba truncatula</i> (O. F. Müller, 1774)							x	x	x	x		x	x		x
	<i>Pisidium casertanum</i> (Poli, 1791)								x	x	x	x		x	x	x	x	
		<i>Radix labiata</i> (Rossmässler, 1835)									x							
Spolu/Overall		9	11	16	6	7	7	19	18	18	12	20	15	22	14	15		

Príspevok k poznaniu mykoflóry severnej časti Laboreckej vrchoviny

Contribution to the knowledge of mycoflora of the northern part of Laborecká upland

Ivan Mihál

Ústav ekológie lesa v.v.i. Zvolen, e-mail: mihal@ife.sk

Abstract

The author present the results of mycological research in the northern part of Laborecká upland (north-eastern Slovakia), an area that has not yet been sufficiently explored from a mycological point of view. In two localities, we recorded a total of 3 species of slime molds, 9 ascomycetes species, 78 basidiomycete species of macromycetes and one type of fungi imperfecti. From the above-mentioned species spectrum of macromycetes, it can be stated that species typical of deciduous to mixed forest stands with a varied tree composition, as well as species typical of the environment of original primeval forests, occurred at individual locations. We also recorded a number of species that commonly occur in practically all types of foothill commercial forests, e.g. *Amanita rubescens*, *Ascodichaena rugosa*, *Bjerkandera adusta*, *Neonectria ditissima*, *Cantharellus cibarius*, *Fomes fomentarius*, *Hypholoma fasciculare*, *Macrolepiota procera*, *Pluteus cervinus*, *Russula mustelina*, *Trametes hirsuta*, *Xerocomellus chrysenteron*, *Xylaria polymorpha* and others. We also found species that are indicators of original primeval forests, and these are often rare mushrooms, e.g. *Albatrellus ovinus*, *Artomyces pyxidatus*, *Cerioporus squamosus*, *Chlorociboria aeruginascens*, *Crepidotus crocophyllus*, *Marasmius cohaerens*, *Mycena tintinnabulum*, *Oligoporus caesius*, *Phaeotremella foliacea*, *Phleogena faginea*, *Pluteus leoninus*, *P. pellitus*, *Tricholoma virgatum* and others. These species can be considered as fungi typical of the primeval forest environment in the Komárnická jedlina National Nature Reserve. We have also found the occurrence of several interesting species of macromycetes that are bound to the substrate of their occurrence. Such species often follow their substrate to higher altitudes. Such macromycetes include the species *Daedaleopsis confragosa*, *Fomes fomentarius*, *Fomitopsis pinicola*, *Mycetinis alliaceus*, *Suillellus luridus*, *Trametes versicolor* and others.

Key words: Ascomycota, Basidiomycota, macromycetes, survey, north-eastern Slovakia

Úvod

Vonkajšie Východné Karpaty, najmä Nízke Beskydy, Laborecká vrchovina a Poloniny sú veľmi zaujímavé geomorfologicky členité územia, kde sa vyskytuje špecifická flóra a fauna. Nesporne sa tu vyskytuje aj množstvo rôznych a nezriedka vzácných druhov húb, ktoré obohacujú mykoflóru tohto územia. Treba však dodať, že toto územie je doteraz z hľadiska poznania mykoflóry nedostatočne a nesystematicky preskúmané, pretože len mykoflóra Národného parku Poloniny bola v minulosti preskúmaná uspokojivo. Z Polonín uvádzajú Kuthan et al. (1999) celkovo 1244

taxónov bežných ale i veľmi vzácných húb. Z blízkej Laboreckej vrchoviny v CHKO Východné Karpaty disponujeme staršími mykologickými údajmi, ktoré publikoval Lazebníček (1988), ktorý uvádza 203 druhov makromycét. Zároveň však konštatuje, že vo Východných Karpatoch sa dosiaľ neuskutočnil systematický mykologický prieskum, pričom sa tu doteraz našlo asi 260 druhov húb, ktoré sa ale v odbornej alebo populárnej literatúre spomínajú zriedkavo.

Z najbližšieho okolia Laboreckej vrchoviny (okrem Polonín) poznáme mykologické práce len z ukrajinskej a poľskej strany hranice, napr. Bohoslavets & Prydiuk (2023), Domaříski et al. (1970), Holec (2008), Küffer et al. (2004). Ojedinelá je aj mykologická práca z blízkej Ondavskej vrchoviny (Kunca, 2011).

Dúfame, že náš mykologický výskum v predmetnom území prispeje k ucelenejšiemu obrazu o mykologickom výskume severovýchodného Slovenska, najmä Laboreckej vrchoviny.

Materiál a metodika

Počas každej terénnej exkurzie bola na vybraných lokalitách zaznamenávaná druhová diverzita makromycét. Materiál neurčený priamo v teréne bol determinovaný v laboratóriu podľa rôznej mykologickej determinačnej literatúry a určovacích kľúčov a iných zdrojov. Nomenklatúra a autorské skratky u jednotlivých druhov makromycét sú prevzaté najmä z databázy Cooper & Kirk (2025), príp. z iných zdrojov.

Výskum mykoflóry prebiehal na dvoch vybraných mykologických lokalitách (sekundárne zmiešané lesné porasty na lokalitách Vyšný Komárnik a Dukla a v pôvodnom pralesi na lokalite NPR Komárnická jedlina). Stručná charakteristika skúmaných lokalít je nasledovná:

Lokalita 1: 29.7.2025, Laborecká vrchovina, Vyšný Komárnik - Dukla, 49o23'58''N, 21o42'11''E, a 49o24'53''N, 21o42'00''E, 450 - 500 m n. m., exp. JV, 40 – 80 ročné sekundárne bukovo-hrabové a smrekové porasty s prímiesou smrekovca.

Lokalita 2: 30.7.2025, Laborecká vrchovina, Nižný Komárnik, NPR Komárnická jedlina, 49°22'54"N, 21°44'31"E, 470 - 535 m n. m., exp. J - S, pôvodný jedľovo-bukový prales s prímiesou jaseňa štíhleho a javora horského.

Výsledky a diskusia

Na dvoch lokalitách sme zaznamenali celkovo 3 druhy slizoviek, 9 vreckatovýtrusných, 78 stopkatovýtrusných druhov makromycét a jeden druh nedokonalej huby. Na lokalite 1 bolo zistených 49 druhov, na lokalite 2 celkovo 76 druhov makromycét. V nasledujúcom prehľade uvádzame druhové spektrum zaznamenaných makromycét. Za každým druhom uvádzame číslo lokality, na ktorej bol daný druh zbieraný.

Prehľad zistených druhov makromycét:

Myxomycota:

Fuligo septica (L.) F. H. Wigg. (1,2), *Lycogala epidendrum* (J. C. Buxb. ex L.) Fr. (2), *Stemonitis fusca* Roth (2)

Ascomycota:

Ascodichaena rugosa Butin (1,2), *Chlorociboria aeruginascens* (Nyl.) Kanouse (2), *Diatrype stigma* (Hoffm.) Fr. (1,2), *Hypoxylon fragiforme* (Pers.) J. Kickx f. (1,2), *Jackrogersella multiformis* (Fr.) L. Wendt, Kuhnert & M. Stadler (1), *Neonectria ditissima* (Tul. & C. Tul.) Samuels & Rossman (2), *Rhytisma acerinum* (Pers.) Fr. (2), *Ustulina deusta* (Hoffm.) Maire (2), *Xylaria polymorpha* (Pers.) Grev. (2)

Basidiomycota:

Albatrellus ovinus (Schaeff.) Kotl. & Pouzar (2), *Amanita battarrae* (Boud.) Bon (2), *Amanita citrina* Pers. (2), *Amanita excelsa* (Fr.) Bertill. (1), *Amanita rubescens* Pers. (2), *Apioperdon pyriforme* (Schaeff.) Vizzini (2), *Artomyces pyxidatus* (Pers.) Jülich (1,2), *Athelia arachnoidea* (Berk.) Jülich (2), *Auricularia mesenterica* (Dicks.) Pers. (2), *Bjerkandera adusta* (Willd.) P. Karst (1,2), *Cantharellus cibarius* Fr. (1,2), *Cerioporus squamosus* (Huds.) Quél. (2), *Cerioporus varius* (Pers.) Zmitr. & Kovalenko (1,2), *Clavulina coralloides* (L.) J. Schröt. (2), *Collybiopsis peronata* (Bolton) R.H. Petersen (1,2), *Coprinellus disseminatus* (Pers.) J.E. Lange (2), *Coprinellus micaceus* (Bull.) Vilgalys, Hopple & Jacq. Johnson (2), *Crepidotus crocophyllus* (Berk.) Sacc. (2), *Daedaleopsis confragosa* (Bolton) J. Schröt. (1), *Exidia glandulosa* (Bull.) Fr. (1,2), *Fomes fomentarius* (L.) Fr. (1,2), *Fomitopsis pinicola* (Sw.) P. Karst. (2), *Ganoderma applanatum* (Pers.) Pat. (2), *Hebeloma mesophaeum* (Pers.) Quél. (2), *Hymenopellis radicata* (Relhan) R.H. Petersen (1,2), *Hypholoma fasciculare* (Huds.) P. Kumm. (1), *Inocybe asterospora* Quél. (2), *Irpex lacteus* (Fr.) Fr. (1,2), *Lactarius aurantiacus* (Pers.) Gray (1), *Lactarius blennius* (Fr.) Fr. (1,2), *Lactifluus piperatus* (L.) Roussel (2), *Laetiporus sulphureus* (Bull.) Murrill (2), *Leccinum scabrum* (Bull.) Gray (1,2), *Lepiota lypeolaria* (Bull.) P. Kumm. (2), *Lycoperdon perlatum* Pers. (1,2), *Lycoperdon umbrinum* Hornem. (2), *Macrolepiota procera* (Scop.) Singer (1), *Marasmius cohaerens* (Pers.) Cooke & Quél. (1,2), *Marasmius oreades* (Bolton) Fr. (1), *Marasmius rotula* (Scop.) Fr. (1), *Mycena alcalina* agg. (2), *Mycena amicta* (Fr.) Quél. (1), *Mycena crocata* (Schrad.) P. Kumm. (2), *Mycena galericulata* (Scop.) Gray (1,2), *Mycena galopus* (Pers.) P. Kumm. (1,2), *Mycena haematopus* (Pers.) P. Kumm. (1,2), *Mycena pura* (Pers.) P. Kumm. (2), *Mycena rosella* (Fr.) P. Kumm. (2), *Mycena stylobates* (Pers.) P. Kumm. (1,2), *Mycena tintinnabulum* (Paulet) Quél. (2), *Mycetinis alliaceus* (Jacq.) Earle ex A.W. Wilson & Desjardin (1,2), *Neoboletus erythropus* (Pers.) C. Hahn (1,2), *Oligoporus caesius* (Schrad.) Gilb. & Ryvarden (2), *Paralepista flaccida* (Sowerby) Vizzini (2), *Phaeotremella foliacea* (Pers.) Wedin, J.C. Zamora & Millanes (1,2), *Phellinus igniarius* (L.) Quél. (1), *Phleogena faginea* (Fr. & Palmquist) Link (2), *Plicaturopsis crispa* (Pers.) D.A. Reid (2), *Pluteus cervinus* (Schaeff.) P. Kumm. (1,2), *Pluteus leoninus* (Schaeff.) P. Kumm. (2), *Pluteus pellitus* (Pers.) P. Kumm. (2), *Psathyrella piluliformis* (Bull.) P. D. Orton (1,2), *Russula borealis* Kauffman (1,2), *Russula cyanoxantha* (Schaeff.) Fr. (2), *Russula integra* (L.) Fr. (2), *Russula*

mustelina Fr. (1), *Russula vesca* Fr. (1), *Stereum hirsutum* (Willd.) Pers. (1,2), *Stereum rugosum* Pers. (1,2), *Stereum sanguinolentum* (Alb. & Schwein.) Fr. (1,2), *Suillellus luridus* (Schaeff.) Murrill (1,2), *Suillus grevillei* (Klotzsch) Singer (1,2), *Trametes hirsuta* (Wulfen) Lloyd (1), *Trametes suaveolens* (L.) Fr. (1), *Trametes versicolor* (L.) Lloyd (1,2), *Tricholoma virgatum* (Fr.) P. Kumm. (2), *Tubaria furfuracea* (Pers.) Gillet (2), *Xerocomellus chrysenteron* (Bull.) Šutara (1)

Incerta sedis:

Bispora antennata (Pers.) E.W. Mason (1,2)

Z uvedeného druhového spektra makromycét možno konštatovať, že na jednotlivých lokalitách sa vyskytovali druhy, ktoré sú typické pre listnaté až zmiešané lesné porasty s pestrým drevinovým zložením, ako aj druhy typické pre prostredie pôvodných pralesovitých porastov.

Obidve lokality sa odlišujú tak z hľadiska menežmentu (hospodárske porasty kontra pôvodný prales), veku porastov a ich drevinového zloženia. To limituje aj druhové spektrum makromycét, ktoré na týchto lokalitách rastú. Na lokalite 1 sme zaznamenávali množstvo druhov, ktoré sa vyskytujú bežne prakticky vo všetkých typoch podhorských hospodárskych lesoch, napr. *Amanita rubescens*, *Ascodichaena rugosa*, *Bjerkandera adusta*, *Neonectria ditissima*, *Cantharellus cibarius*, *Fomes fomentarius*, *Hypholoma fasciculare*, *Macrolepiota procera*, *Pluteus cervinus*, *Russula mustelina*, *Trametes hirsuta*, *Xerocomellus chrysenteron*, *Xylaria polymorpha* a iné. Samozrejme, často sa môžu vyskytovať aj v pralesovitých porastoch. Na lokalite 2 sme našli aj druhy, ktoré sú indikátorom pôvodných pralesovitých porastov, pričom sú to často vzácne sa vyskytujúce huby, napr. *Albatrellus ovinus*, *Artomyces pyxidatus*, *Cerioporus squamosus*, *Chlorociboria aeruginascens*, *Crepidotus crocophyllus* (obr. 1), *Marasmius cohaerens*, *Mycena tintinnabulum*, *Oligoporus caesius*, *Phaeotremella foliacea*, *Phleogena faginea*, *Pluteus leoninus*, *P. pellitus*, *Tricholoma virgatum* a iné. Tieto druhy môžeme považovať za huby typické pre prostredie pralesa v Komárnickej jedline. Niektoré z týchto druhov (*Lactarius mitissimus*, *Pluteus leoninus*, *Polyporus squamosus*) uvádza aj Lazebníček (1988) ako typické makromycéty pre lesy Východných Karpát. Podobne Kuthan et al. (1999) uvádzajú napr. druhy *Oligoporus caesius*, *Plicaturopsis crispa* a *Phleogena faginea* ako typických predstaviteľov pralesovitých porastov.

Na skúmaných lokalitách sme zistili aj výskyt viacerých zaujímavých druhov makromycét, ktoré sú viazané na substrát ich výskytu (napr. na druh dreviny – u drevoobývajúcich saproparazitických húb, resp. na druh dreviny – u symbiotických, mykorrhíznych húb). Nezriedka takéto druhy nasledujú svoj substrát aj do vyšších nadmorských polôh. Medzi také makromycéty môžeme zaradiť druhy *Daedaleopsis confragosa*, *Fomes fomentarius*, *Fomitopsis pinicola*, *Mycetinis alliaceus*, *Suillellus luridus*, *Trametes versicolor* a iné. Zaujímavý bol aj bohatý výskyt druhu *Rhytisma acerinum* na opadaných listoch javorov v Komárnickej jedline, pričom sa tejto hube pripisuje bioindikácia schopnosť jej bežného výskytu iba v imisne nezaťažených porastoch (cf. Náplavová & Gáper, 2016), čo svedčí o čistom imisne nezasiahnutom prostredí v tejto oblasti.

Záverom možno povedať, že v predmetnej oblasti nášho výskumu sa vyskytovalo množstvo bežných ale i zaujímavých a vzácnějších húb, čo vzhľadom na charakter porastov a slabú mykologickú preskúmanosť tohto územia bolo aj očakávané.

Poďakovanie

Ďakujeme organizátorom 49. ročníka VSTOP-u za organizačnú podporu a umožnenie mykologického výskumu na danom území. Za pomoc v teréne sme vďační aktívnym účastníkom terénnych exkurzií. Výskum počas VSTOP-u bol podporený z projektu VEGA 2/0001/25.

Literatúra

Bohoslavets O.M., Prydiuk M.P., 2023: New records of rare wood-inhabiting fungi from the Ukrainian Carpathians. *Czech Mycology*, 75: 61–83.

Cooper J., Kirk, P., 2025: Cabi Bioscience Database, Landscape Research, Index Fungorum Database. [cit. 2025-17-08]. <http://www.speciesfungorum.org/Names/Names.asp>

Domański S., Lisiewska M., Majewski T., Skirgiello A., Truszkowska W., Wojewoda W., 1970: Mikoflora Bieszczadów zachodnich IV. *Acta Mycologica*, 6: 129–179.

Holec J., 2008: Interesting macrofungi from the Eastern Carpathians, Ukraine and their value as bioindicators of primeval and near-natural forests. *Mycologia Balcanica*, 5: 55–67.

Kunca V., 2011: Ecology and incidence of *Polyporus umbellatus* in Slovakia. *Czech Mycology*, 63: 39–53.

Kuthan J., Adamčík S., Antonín J., Terray J., 1999: Huby Národného parku Poloniny. *Správa Národných parkov SR Liptovský Mikuláš, Správa Národného parku Poloniny Snina*, 197 s.

Küffer N., Lovas P.S., Senn-Irlet B., 2004: Diversity of wood-inhabiting fungi in natural beech forests in Transcarpathia (Ukraine): a preliminary survey. *Mycologia Balcanica*, 1: 129–134.

Lazebníček J., 1988: Huby. In: Vološčuk I et al. (eds.): *Chránená krajinná oblasť Východné Karpaty. Príroda*, Bratislava, 3345 s.

Náplavová K., Gáper J., 2016: Bioindication value of tar spot on maple trees in industrial areas: the case of Ostrava region, the Czech Republic. *Folia Oecologica*, 43: 183–192.

13 Pahliva šafránová (*Crepidotus crocophyllus*) – zákonem chráněná, vzácná huba pralesovitých lesných porostov (NPR Komárnická jedlina). Foto: I. Mihál

Správa z činnosti botanickej sekcie

Miroslava Jedináková, Barbara Repčíková, Elena Smetanová, Erika Gibalová, Oľga Removčíková

Úvod

Na XLIX. Východoslovenskom tábore ochrancov prírody (VS TOP) sa botanický prieskum sústredil na Medvedie a jeho širšie okolie v Laboreckej vrchovine. Mapované boli lokality na trasách určených pre botanickú sekciu a rovnako lokality počas prieskumu čmeľov. Vzhľadom na obdobie, kedy prieskum prebiehal (28. 7. – 1. 8. 2025), je možné konštatovať, že v tom čase už bolo po hlavnej vegetačnej sezóne. Napriek tomu bola snaha popri prístupnejšej a populárnejšej téme poznávania a využitia liečivých rastlín (hlavne pre účastníkov VS TOP-u) aj zaznamenať zastúpenie rastlín na týchto lokalitách.

Metodika

Počas jednotlivých dní boli na trasách a prislúchajúcich lokalitách zapísané vyskytujúce sa taxóny rastlín. Zoznam cievnatých rastlín zistených na skúmaných lokalitách je uvedený v Prílohe 1 vrátane čísla lokality, na ktorej bol druh zaznamenaný. Prehľad skúmaných lokalít so stručnou charakteristikou je v kapitole Výsledky a diskusia. Názvoslovie rastlinných taxónov je uvedené podľa Databázy slovenského botanického menoslovía – cievnaté rastliny (Kliment et al. 2024+). Zvýšená pozornosť bola venovaná aj nepôvodným druhom, ktoré sú invázne alebo potencionálne invázne podľa Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 396/2023 Z. z. a podľa práce Medvecká et al. (2012).

Výsledky a diskusia

Každý deň tábora bola absolvovaná jedna z plánovaných trás, ktoré sú ďalej bližšie charakterizované. Od utorka do štvrtka boli paralelne mapované lokality na trasách monitorujúcich výskyt čmeľov v tejto oblasti, a to lúky a alúvium v obci Medvedie a v obci Príkra – lúky a kosené plochy okolo cesty a pri Príkraňskom potoku.

Stručná charakteristika skúmaných lokalít

Lokalita č. 1 Medvedie – lúky.

Laborecká vrchovina, Medvedie. Lúčne biotopy v okolí lyžiarskych vlekov a priľahlé okraje lesa. Mezofilné lúky, východná expozícia, 400 – 460 m n. m., 29. 7., 30. 7. 2025.

Lokalita č. 2 Medvedie – alúvium a lúky pri táborisku.

Laborecká vrchovina, Medvedie. Príbrežná vegetácia potoka Hrišov, príľahlé okraje vozovky a lúky oproti táboru (nárazníková zóna), pri tábore a popri potoku smerom k obci Šarbov, 370 m n. m., 28. 7., 29. 7., 30. 7. 2025.

Lokalita č. 3 Príkra – obec.

Laborecká vrchovina, Príkra. Vegetácia kosených plôch v obci okolo cesty a pri Príkraňskom potoku, 430 m n. m., 31. 7. 2025.

Lokalita č. 4 Príkra – lúky.

Laborecká vrchovina, Príkra. Suchšie lúky s nevelkými podmáčanými segmentami a okraje lesa severne od obce, 430 – 530 m n. m., 31. 7. 2025.

Lokalita č. 5 Príkra – trvalo trávnaté porasty.

Laborecká vrchovina, Príkra. Trvalo trávnaté porasty v katastri obce s miestnym názvom Čtvrtky, 1. 8. 2025.

Lokalita č. 6 Šarbov – lúky.

Laborecká vrchovina, Šarbov. Príahlé lúky pri štátnej ceste od tábora smerom k obci Šarbov, lúky okolo družstva a poza lesný celok Murinčiak smerom do obce Krajná Porúbka, 29. 7. 2025.

Lokalita č. 7 Šarbov – lúky.

Laborecká vrchovina, Šarbov. Lúky v blízkosti cesty po ľavej strane v smere na poľskú hranicu s miestnymi názvami Medzi potokmi, Pořana a Hutisko, 31. 7. 2025.

Lokalita č. 8 Krajná Bystrá – trvalo trávnaté porasty.

Laborecká vrchovina, Krajná Bystrá. Trvalo trávnaté porasty v katastri obce s miestnym názvom Pod vrchom, 1. 8. 2025.

Trasa č. 1, 28. 7. 2025

Vzhľadom na veľmi nepriaznivé počasie (silný dážď) sa v prvý deň činnosti botanickej sekcie prešli len lokality v okolí tábora (lúka oproti tábora – nárazníková zóna, lúky pri tábore a lúky popri potoku) smerom k obci Šarbov. Identifikovali sa biotopy a zaznamenali druhy ich tvoriace. Najväčší záujem bol o liečivé rastliny, ich spracovanie, využitie a čas zberu. Za zmienku stojí výrazný výskyt nepôvodného druhu s inváznym potenciálom – *Rudbeckia laciniata* – nie je zaradený do legislatívnych zoznamov invázných druhov. Zaberá podstatnú časť lokalít hlavne popri vodných tokoch a na okrajoch ciest.

Trasa č. 2, 29. 7. 2025

Trasa č. 2 bola zo všetkých absolvovaných trás najdlhšia (cca 5 km), no nie príliš náročná. Pešia túra viedla od tábora štátnou cestou smerom k obci Šarbov. Na príahlych lúkach bolo pozorované druhové zloženie rastlín. Pred obcou Šarbov, pri družstve, sa trasa odklonila na lúky okolo družstva a viedla poza lesný celok Murinčiak smerom do obce Krajná Porúbka. Prešlo sa aj cez botanickú lokalitu – trvalo monitorovaciu lokalitu (TML) v pôsobnosti Správy CHKO Východné Karpaty. TML je významná z hľadiska výskytu biotopu 5130 Porasty borievky obyčajnej. Vzhľadom na pokročilý termín VS TOP-u bola väčšina lúk pokosená, vrátane TML, čo prispelo k neúplnému poznaniu druhového zastúpenia niektorých lokalít.

Podľa posledného záznamu z roku 2023 boli na TML zaznamenané druhy ako *Achillea millefolium*, *Agrimonia eupatoria*, *Agrostis capillaris*, *Betonica officinalis*, *Briza media*, *Campanula patula*, *Carlina acaulis*, *Carlina vulgaris*, *Centaurea jacea*, *Centaureum erythraea*, *Cerastium* sp., *Cirsium vulgare*, *Clinopodium vulgare*, *Cruciata verna*, syn. *Cruciata glabra*, *Daucus carota*, *Dianthus deltoides*, *Fragaria vesca*, *Galium mollugo*, *Hypericum perforatum*, *Juniperus communis*, *Knautia arvensis*, *Leontodon hispidus*, *Origanum vulgare*, *Pilosella officinarum*, *Pimpinella saxifraga*, *Pinus sylvestris*, *Plantago lanceolata*, *Polygala vulgaris*, *Prunus spinosa*, *Populus tremula*, *Potentilla erecta*, *Rubus* sp., *Rosa canina*, *Salix caprea*, *Jacobaea vulgaris*, syn. *Senecio jacobaea*, *Succisa pratensis*, *Thymus pulegioides*, *Euphorbia cyparissias*, syn. *Tithymalus cyparissias*, *Trifolium medium*, *Vicia cracca*.

Trasa č. 3, 30. 7. 2025

Prvá časť trasy č. 3 viedla od táborska smerom k vleku, cez malý les, v ktorom boli zaznamenané bylinné druhy. Druhá časť trasy bola v blízkosti táborska v obci Medvedie, kde sa prešla lokalita pod vlekom. Trasa nebola obtiažna, no zároveň boli zaznamenané typické lúčne druhy, medzi nimi aj liečivé byliny, o ktoré bol najväčší záujem. Zápisom jednotlivých rastlinných druhov sa podarilo prispieť k poznaniu charakteru a druhového zloženia danej lokality (lúky). V čase konania tábora lúka nebola pokosená, čo prispelo k presnejšiemu zápisu rastlín. Tretia časť trasy smerovala od táborska k obci Medvedie – rastlinné spoločenstvá popri ceste a popri potoku Hrišov. Počas terénnej obhliadky sa charakterizovalo druhové zloženie rastlín, v závislosti od biotopu. Prevládali zamokrené časti s typickými rastlinnými spoločenstvami pre daný typ biotopu. Okrem charakteristických rastlín sa na väčších plochách čoraz častejšie objavovala invázna rastlina *Ambrosia artemisiifolia* a rastliny s inváznym potenciálom *Rudbeckia laciniata* a *Erigeron annuus*, syn. *Stenactis annua*. Na rázcestí Medvedie a Krajná Porúbka bola ukončená botanická sekcia s jej účastníkmi, ďalej sa pokračovalo len za účasti vedúcich skupiny – popri potoku Hrišov smerom za obec Medvedie.

Trasa č. 4, 31. 7. 2025

Trasa č. 4 začala za obcou Šarbov, kam sa botanická skupina presunula autami. Ďalej sa pokračovalo prechodom po lúčach v blízkosti cesty po ľavej strane v smere na poľskú hranicu, po lokalitách s miestnymi názvami Medzi potokmi, Poľana a Hutisko. Z daných lokalít Správa CHKO Východné Karpaty eviduje staršie zápisy, ktoré sú porovnateľné so zápismi za posledné roky a taktiež so zápisom z VS TOP-u. Počas konania tábora boli niektoré z týchto lúk pokosené. Ako na predchádzajúcich trasách, tak aj na tejto, bol najväčší záujem o liečivé rastliny – odborný výklad, ich liečivé účinky a využitie. Okrem lúčnych druhov boli zaznamenané taktiež druhy s inváznym potenciálom – *Rudbeckia laciniata* a *Erigeron annuus*. Na poslednej lúke trasy v katastri obce Šarbov boli v minulosti ako aj za posledné roky pozorované niektoré druhy orchideí. Počas VS TOP-u sa však nepodarilo zaznamenať ani jednu, vzhľadom na to, že lúka bola pokosená. Našli sa len suché pokosené pozostatky orchideí. Na danej lokalite boli v minulých rokoch zaznamenané druhy ako *Listera ovata*, *Platanthera bifolia*, *Epipactis palustris* a *Gymnadenia* sp.

Trasa č. 5, 1. 8. 2025

Lokalita Krajná Bystrá na trase č. 5 pozostávala z trvalo trávnatých porastov v katastri obce Krajná Bystrá. Navštívené boli lokality vytipované na základe starších zápisov, teda lokality na overenie výskytu biotopov. Trasu absolvovali len vedúci členovia botanickej sekcie, čo prinieslo podrobnejšie a rozsiahlejšie zápisy z daných lokalít. Prešli sa nelesné lokality s miestnym názvom Pod vrchom. Taktiež už niektoré lokality boli pokosené. Opätovne bol zaznamenaný výskyt invázne sa správajúceho druhu *Rudbeckia laciniata*. Príkra bola ďalšou lokalitou na trase a predstavovala zastúpenie trvalo trávnatých porastov v katastri obce Príkra s miestnym názvom Čvertky. Aj táto lokalita bola pokosená, no napriek tomu sa podarilo identifikovať niektoré druhy rastlín.

Z celkového porovnávania zápisov z VS TOP-u Medvedie 2025 a starších zápisov Správy CHKO Východné Karpaty je zrejmé, že ak sa biotop v katastri obcí Šarbov, Medvedie, Krajná Porúbka, Krajná Bystrá a Príkra vyskytuje, tak väčšinou na lokalitách prevláda biotop európskeho významu Lk 1 Nížinné a podhorské kosné lúky (6510) – zväz: *Arrhenatherion elatioris*, v menšej výmere Lk 5 Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach (6430) – zväz *Calthion*, ako aj biotop národného významu Lk 3 Mezofilné pasienky a spásané lúky (-) – zväz: *Cynosurion cristati* a Lk 7 Psiarkové aluviálne lúky (-) – zväz: *Alopecurion pratensis*. Zväčša ide o komplexy spomínaných biotopov, ktoré sa prelínajú na daných lokalitách.

Z hľadiska výskytu invázných druhov rastlín a invázne sa správajúcich druhov môžeme konštatovať, že ich rozšírenie v katastroch Medvedie, Šarbov, Krajná Bystrá a ďalších okolitých obciach je plošné a líniové, hlavne popri cestných komunikáciách, pozdĺž vodných tokov ako aj na odstavňách plochách a skládkach dreva. *Ambrosia artemisiifolia* sa začína šíriť hlavne na odstavňách plochách a drevných skladoch. Najviac rozšírená je invázne sa správajúca *Rudbeckia laciniata* (Obr. 1, 2), pomiestne sa vyskytuje *Erigeron annuus*.

14 Rudbekia úkrojkatá (*Rudbeckia laciniata*) (foto: E. Gibalová).

15 *Rudbeckia úkrojkatá* (*Rudbeckia laciniata*) šíriaca sa v doline potoka Hrišov (foto: E. Gibalová).

Poďakovanie

Ďakujeme organizátorom za prípravu tohto ročníka VS TOP-u a možnosť spolupráce, tiež všetkým, ktorí sa aktívne zúčastnili botanického prieskumu počas tábora. Za poskytnutie údajov o výskyte rastlinných taxónov sa chceme poďakovať RNDr. Vladimírovi Smetanovi.

Literatúra

KLIMENT, J., HRABOVSKÝ, M., LETZ, D. R., ELIÁŠ, P. ML., KUČERA, J., MÁRTONFI, P., GURIČANOVÁ, D., VANČOVÁ, I., FERÁKOVÁ, V., GOLIAŠOVÁ, K., HODÁLOVÁ, I., KOCHJAROVÁ, J., MARHOLD, K. & TURISOVÁ, I. 2024+. Databáza slovenského botanického menoslovia – cievnaté rastliny. <https://slovakplantnames.sav.sk> [26. 10. 2025]

MEDVECKÁ, J., KLIMENT, J., MÁJEKOVÁ, J., HALADA, Ľ., ZALIBEROVÁ, M., GOJDIČOVÁ, E., FERÁKOVÁ, V. & JAROLÍMEK, I. 2012. Inventory of the alien flora of Slovakia. *Preslia*, 84: 257 – 309.

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 396/2023 Z. z., ktorým sa mení nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 449/2019 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam invázičných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky

Príloha 1. Zoznam cievnatých rastlín zistených na skúmaných lokalitách

Vysvetlivky:

Číslo 1 – 8 označujú skúmané lokality (rovnako ako v kapitole Výsledky a diskusia pri ich opise)

Actaea spicata (1), *Aegopodium podagraria* (1, 2, 3), *Agrimonia eupatoria* (1, 2, 4, 5, 7, 8), *Agrostis capillaris* (1, 3, 4), *Agrostis* sp. (1, 5, 7, 8), *Achillea millefolium* agg. (1, 2, 3, 4, 5, 7, 8), *Alchemilla* spec. div. (1, 3, 4, 5, 6, 7, 8), *Alisma plantago-aquatica* (2), *Allium scorodoprasum* (8), *Alnus glutinosa* (2), *Alnus incana* (2), *Ambrosia artemisiifolia* (2, 6), *Anagallis arvensis* (2, 3, 6), *Angelica sylvestris* (1, 2, 3), *Anthoxanthum odoratum* (4), *Anthyllis vulneraria* (2, 7), *Aquilegia vulgaris* (6), *Arctium tomentosum* (2), *Arctium lappa* (2), *Argentina anserina* (1, 2, 3, 4, 5, 8), *Armoracia rusticana* (2, 3), *Arrhenatherum elatius* (1, 4, 5, 7, 8), *Artemisia vulgaris* (2, 6), *Aruncus dioicus* (2, 3), *Asarum europaeum* (6).

Bellis perennis (3), *Berberis vulgaris* (5), *Betonica officinalis* (1, 2, 3, 4, 5, 7, 8), *Betula pendula* (8), *Brachypodium pinnatum* (4), *Briza media* (1, 2, 4, 5, 7, 8).

Calamagrostis epigejos (1), *Calamagrostis* sp. (2, 7), *Caltha palustris* (2), *Calystegia sepium* (2), *Campanula patula* (1, 3, 4, 5, 6, 7, 8), *Campanula trachelium* (2, 3), *Capsella bursa-pastoris* (3), *Carduus acanthoides* (2), *Carduus personata* (2, 6), *Carex* sp. (8), *Carlina vulgaris* (4, 8), *Carpinus betulus* (2), *Carum carvi* (2), *Centaurea jacea* (1, 2, 4, 5, 7, 8), *Centaureum erythraea* (1, 4, 6, 7), *Cerastium arvense* (1, 8), *Cerastium* sp. (5), *Chelidonium majus* (6), *Cichorium intybus* (2, 8), *Circaea lutetiana* (6), *Cirsium arvense* (1, 2, 3, 4, 5, 8), *Cirsium eriophorum* (2), *Cirsium oleraceum* (2, 7), *Cirsium palustre* (1, 2, 4), *Cirsium rivulare* (6, 8), *Cirsium vulgare* (1, 2), *Clinopodium vulgare* (1, 2, 3, 4, 5, 7, 8), *Convolvulus arvensis* (1, 2, 7, 8), *Cornus sanguinea* (2), *Corylus avellana* (2), *Crataegus* sp. (8), *Cruciata verna* (1, 5, 8), *Cruciata laevipes* (4), *Cuscuta* sp. (1, 4, 8), *Cynosurus cristatus* (1, 8).

Dactylis glomerata (1, 3, 4, 5, 7, 8), *Daucus carota* (1, 2, 4, 5, 8), *Dianthus deltoides* (1, 3, 4, 6, 7, 8), *Dipsacus fullonum* (2), *Dorycnium pentaphyllum* (4).

Echium vulgare (2, 7), *Elymus repens* (1, 3, 4), *Epilobium angustifolium* (2, 6), *Epilobium hirsutum* (2), *Epilobium* sp. (2, 3, 4), *Epipactis palustris* (4, 6), *Equisetum arvense* (2), *Equisetum pratense* (8), *Equisetum palustre* (1, 2, 3, 7), *Equisetum sylvaticum* (2, 3, 4), *Equisetum* sp. (5), *Erigeron annuus* (2, 5, 6), *Eupatorium cannabinum* (2, 3, 4, 7), *Euphorbia cyparissias* (1, 4, 5, 7, 8), *Euphorbia* sp. (1, 6, 8), *Euphrasia* sp. (1, 4, 5, 7).

Fallopia convolvulus (2), *Festuca rubra* (8), *Filipendula ulmaria* (2), *Filipendula vulgaris* (6), *Fragaria vesca* (1, 3, 5, 8), *Fragaria viridis* (4), *Frangula alnus* (2).

Galeopsis speciosa (2, 7, 8), *Galeopsis tetrahit* (3), *Galinsoga quadriradiata* (3), *Galium mollugo* agg. (1, 2, 4, 8), *Galium odoratum* (1, 4, 7), *Galium verum* (4, 8), *Galium* sp. (2), *Genista tinctoria* (1, 3, 4, 7), *Geranium palustre* (2), *Geranium pratense* (1, 2, 3, 4), *Geranium robertianum* (2, 7), *Geranium sylvaticum* (2), *Geum urbanum* (2), *Gnaphalium sylvaticum* (1, 3).

Helianthemum nummularium subsp. *grandiflorum* (1), *Heracleum sphondylium* (2, 3, 4, 5), *Holcus lanatus* (8), *Hypericum maculatum* (1, 3, 5, 6, 8), *Hypericum perforatum* (1, 2, 4, 5, 7).

Impatiens noli-tangere (5), *Impatiens parviflora* (3, 5, 6).

Juncus bufonius (2, 4), *Juncus conglomeratus* (4, 8), *Juncus effusus* (2, 7, 8), *Juncus inflexus* (2, 7), *Juncus* sp. (2), *Juniperus communis* (4, 5, 6).

Knautia arvensis (1, 2, 4, 7, 8).

Lamium album (2), *Lapsana communis* (2), *Lathyrus pratensis* (2, 3, 7, 8), *Lathyrus tuberosus* (2, 7), *Leontodon hispidus* (1, 2, 3, 4), *Leucanthemum vulgare* (1, 4, 5, 7, 8), *Linaria vulgaris* (1, 2, 7), *Linum catharticum* (1, 3), *Lotus corniculatus* (1, 2, 4, 5, 7, 8), *Luzula campestris* (1), *Luzula* sp. (8), *Lycopus europaeus* (3, 7), *Lychnis flos-cuculi* (1, 2, 5, 8), *Lysimachia nummularia* (2), *Lysimachia vulgaris* (2, 7), *Lythrum salicaria* (2, 3, 7).

Maianthemum bifolium (1), *Medicago falcata* (1), *Medicago lupulina* (2, 3), *Melampyrum nemorosum* (2), *Melilotus albus* (2, 7), *Melilotus officinalis* (2, 3, 4, 7), *Mentha aquatica* (6), *Mentha arvensis* (7), *Mentha longifolia* (1, 2, 3, 7), *Mentha pulegium* (4), *Mercurialis perennis* (1), *Myosotis arvensis* (1, 8), *Myosotis palustris* (2, 7), *Myosotis sylvatica* (1, 4), *Myosotis* sp. (3).

Ononis arvensis (1), *Ononis spinosa* (2), *Origanum vulgare* (2, 4, 5, 8), *Oxalis acetosella* (1).

Paris quadrifolia (1), *Pastinaca sativa* (2), *Petasites albus* (2), *Petasites hybridus* (2, 7), *Phleum pratense* (1, 3, 7, 8), *Pilosella officinarum* (1, 4), *Pilosella* sp. (2, 8), *Pimpinella major* (2, 8), *Pimpinella saxifraga* (1, 2, 4, 5, 6, 7), *Plantago lanceolata* (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8), *Plantago major* (2, 3, 6, 7), *Plantago media* (1, 5, 6), *Platanthera bifolia* (5), *Polygala amara* (1, 6, 7, 8), *Polygala vulgaris* (1, 4, 5), *Polygonum aviculare* (6), *Potentilla erecta* (1, 4, 5, 7, 8), *Potentilla reptans* (2, 3, 4), *Primula elatior* (1), *Primula veris* (5), *Prunella vulgaris* (1, 2, 3, 5, 6, 7, 8), *Prunus spinosa* (2, 4, 8), *Pyrola rotundifolia* (5), *Pyrus pyraster* (4).

Ranunculus acris (1, 3, 5, 7, 8), *Ranunculus repens* (6), *Ranunculus* sp. (1), *Rhinanthus* sp. (5), *Rhus typhina* (2, 3, 5), *Rosa canina* agg. (1, 2, 3, 4, 5, 8), *Rubus caesius* (1, 2, 8), *Rubus* sp. (1, 2, 4), *Rudbeckia laciniata* (2, 6, 8), *Rumex acetosa* (1, 7, 8), *Rumex acetosella* (1, 5, 7, 8), *Rumex crispus* (8), *Rumex* sp. (2, 3).

Salix purpurea (2), *Salix* sp. (1, 2, 3), *Salvia glutinosa* (1, 2, 4, 7), *Salvia verticillata* (2), *Sambucus nigra* (2), *Scirpus* sp. (2), *Scorzoneroideis autumnalis* (1, 2, 5, 7, 8), *Securigera varia* (2, 4, 8), *Sedum sexangulare* (2), *Senecio ovatus* (3), *Silene latifolia* subsp. *alba* (2), *Silene vulgaris* (2), *Solidago virgaurea* (1, 4, 5, 8), *Sonchus arvensis* (3), *Sparganium erectum* (2), *Stachys arvensis* (8), *Stachys palustris* (1, 2, 3, 7), *Stellaria graminea* (1, 3), *Stellaria media* (2), *Succisa pratensis* (6), *Symphytum officinale* (2, 3, 7, 8), *Syringa vulgaris* (2).

Tanacetum vulgare (2, 7, 8), *Taraxacum* sect. *Ruderalia* (2, 3, 8), *Thymus pulegioides* (1, 2, 4, 5, 7, 8), *Tragopogon orientalis* (1, 2, 4, 5, 7, 8), *Trifolium alpestre* (1), *Trifolium hybridum* (2, 8), *Trifolium*

pratense (1, 3, 4, 5, 8), *Trifolium repens* (1, 3, 4, 8), *Trifolium sarosense* (1, 3, 4), *Tripleurospermum inodorum* (4), *Tussilago farfara* (2, 3, 4), *Typha latifolia* (2, 7).

Urtica dioica (1, 2, 3).

Valeriana officinalis (2, 4), *Valeriana simplicifolia* (7), *Valeriana* sp. (8), *Verbascum nigrum* (1, 2, 7), *Veronica officinalis* (1, 5), *Veronica* sp. (3), *Vicia cracca* (1, 2, 3, 4, 5, 7, 8), *Viola arvensis* (3, 4, 6, 8), *Viola* sp. (1, 4, 7).

K rovníkřídlovcom (Orthoptera) Laboreckej a Ondavskej vrchoviny

On the Orthoptera of the Laborecká and Ondavská vrchovina Highlands

Benjamín Jarčuška 1*, Ľudmila Černecká 1, Miloš Balla 2 a Anton Krištín 1

1 Ústav ekológie lesa SAV, Ľ. Štúra 2, 960 01 Zvolen

2 Štátna ochrana prírody SR, Správa CHKO Latorica, SNP 200/99, 075 01 Trebišov

* Korešpondenčný autor. E-mail: benjamin.jarcuska@gmail.com

Abstract

The report summarises the results of the survey of Orthoptera assemblages in the northern part of the Laborecká and Ondavská vrchovina Highlands in 2024 and 2025. The survey was conducted on 25 sites. A total of 40 Orthoptera species (Ensifera 20, Caelifera 20) were found. The mean species richness per site was 16.3. The most frequent species ($\geq 70\%$ of the sites) were *Pseudochorthippus parallelus*, *Euthystira brachyptera*, *Roeseliana roeselii*, *Decticus verrucivorus*, *Tettigonia cantans*, *Stenobothrus lineatus*, *Leptophyes albobittata*, *Isophya stysi*, *Phaneroptera falcata* and *Chrysochraon dispar*. From a zoogeographical and/or conservation point of view, the most interesting findings were *Conocephalus dorsalis*, *Isophya stysi*, *Tetrix tuerki*, *Pteronemobius heydenii*, *Oecanthus pellucens* and *Psophus stridulus*.

Key words: Orthoptera, grasshoppers, bush-crickets, survey, northeastern Slovakia

Úvod

Faune rovníkřídlovcov Laboreckej a Ondavskej vrchoviny sa venovali práce autorov Gavlas (2005) a Jarčuška a kol. (2015). V týchto geomorfologických celkoch urobili výskum na štyroch desiatkach lokalít. Napriek tomu patrí táto časť Slovenska medzi menej preskúmané (viď napr. Krištín a kol. 2020, Figure 2).

Materiál a metodika

Študované územie a lokality

Výskum sme realizovali v severnej polovici oboch geomorfologických celkov hlavne počas 49. Východoslovenského tábora ochrancov prírody (VsTOP) (15 lokalít), ale aj v iných termínoch v roku 2025 (7 lokalít) a v roku 2024 (3 lokality); spolu 25 lokalít. Nadmorská výška skúmaných lokalít sa pohybovala od 260 m n. m. do 680 m n. m. (Tab. 1). Názvy lokalít sú podľa najbližšej obce, prípadne aj podľa najbližšieho miestneho názvu podľa základnej mapy ZBGIS (<https://zbgis.skgeodesy.sk/mkzbgis/sk/zakladna-mapa>).

Opis lokalít (poradové číslo v Tab. 1 a 2): 1 – prechodné rašelinisko zarastené bezkolencom; 2 – 6 – kvetnaté psicové porasty na silikátovom substráte; 7 – mezofilná lúka; 8 – bezkolencová lúka; 9

– vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvo; 10 – mezofilná lúka; 11 – mezofilné lúky s vlhkými miestami; 12, 13 – mezofilné lúky; 14 – vlhká lúka; 15 – 22 – mezofilné lúky; 23 – štrková lavica a trávno-bylinné brehové porast; 24 – 25 – mezofilné lúky.

Terénny výskum

Výskum rovnokrídlcov sme vykonali neštandardizovaným spôsobom, t.j. počet ľudí na lokalite, čas strávený odchytom aj spôsob odchyty neboli rovnaké na všetkých lokalitách. Na odchyt sme použili metódu šmýkania trávno-bylinných porastov, oklepov spodných konárov stromov a krov, doplnenú o vizuálny a akustický monitoring a manuálny odchyt. Zistené druhy boli determinované podľa Kočárka a kol. (2005), názvoslovie je podľa Cigliano a kol. (2023).

Početnosť jednotlivých druhov na lokalitách je vyjadrená semikvantitatívne podľa nasledovnej stupnice: 1 – veľmi vzácny (menej než 3 adultné jedince), 2 – vzácny (3 – 10 jedincov), 3 – početný (11 – 100 jedincov), 4 – veľmi početný (viac než 100 jedincov).

Výsledky

Tab. 1. Lokality výskumu rovnokrídlcov v oblasti 49. VsTOP-u v Medveďom (okres Svidník).

Table 1. Sites of Orthoptera collected in the 49th VsTOP area in Medvedie (district Svidník).

Č. / No.	Lokalita / Site	Dátum / Date	N	E	Nadm. výška (m n. m.) / Altitude (m a.s.l.)	Počet druhov / Species number (Ensifera/Caelifera)
1	Habura, H. rašelinisko	21. 7. 2025	49,3688469	21,8863119	680	3/3
2	Habura, Stavenec	21. 7. 2025	49,350525	21,878115	595	5/8
3	Čertižné, Fújov	21. 7. 2025	49,3750086	21,8217567	650	7/7
4	Čertižné, Medzi lazmi	21. 7. 2025	49,3647667	21,8236233	575	5/7
5	Driečna	21. 7. 2025	49,3314131	21,8009964	500 – 550	11/9
6	Oľšavka	22. 7. 2025	49,2798567	21,6970983	260	5/4
7	Nižná Jablonka	6. 7. 2024	49,1311889	22,0847042	330	8/7
8	Hostovice, H. lúky	6. 7. 2024	49,1289108	22,1136561	325	9/5
9	Vyšná Jablonka	6. 7. 2024	49,1406969	22,0973267	330	6/6

Č. / No.	Lokalita / Site	Dátum / Date	N	E	Nadm. výška (m n. m.) / Altitude (m a.s.l.)	Počet druhov / Species number (Ensifera/Caelifera)
10	Svetlice, Dolina	16. 8. 2025	49,184475	22,0396806	370 – 480	11/7
11	Medvedie Šarbov	28. 7. 2025	49,4136286	21,6283264	390 – 430	6/8
12	Šarbov	28. 7. 2025	49,4314978	21,6261431	470	9/9
13	Vyšný Komárnik 1	29. 7. 2025	49,4051958	21,6982139	470	10/6
14	Vyšný Komárnik 2	29. 7. 2025	49,4055447	21,7017544	460	9/8
15	Vyšný Komárnik, hranica	29. 7. 2025	49,4165461	21,7015936	490	8/7
16	Vyšný Komárnik 3	29. 7. 2025	49,4062569	21,7107022	450	9/11
17	Vyšný Komárnik 4	29. 7. 2025	49,4051539	21,71744	480	10/8
18	Príkra, Dlhá vrchovina	29. 7. 2025	49,3668883	21,7414942	540	10/12
19	Príkra	29. 7. 2025	49,3642125	21,7400564	450 – 510	9/12
20	Medvedie, tábor VstOP	30. 7. 2025	49,405475	21,6340342	400	10/9
21	Havranec	30. 7. 2025	49,4139706	21,5564433	450	12/12
22	Vápeník	30. 7. 2025	49,3992158	21,5363964	460	11/14
23	Ladomírová	30. 7. 2025	49,3334172	21,6332672	265	8/9
24	Medvedie, Vrch	30. 7. 2025	49,3976625	21,6306758	490	10/8
25	Krajná Porúbka	31. 7. 2025	49,4072849	21,6557586	450	6/5

Príloha 1. Rovnokrídlovce zaznamenané na skúmaných lokalitách v severnej časti Laboreckej a Ondavskej vrchoviny v r. 2024 – 2025.

Údaje sú prezentované vo formáte „druh (frekvencia výskytu druhu v %): č. lokality – početnosť“. Zoznam lokalít je v Tab. 1. Stručný popis lokalít v texte. Početnosť je vyjadrená semikvantitatívne:

1 – veľmi vzácný (menej než 3 adultné jedince), 2 – vzácný (3 – 10 jedincov), 3 – početný (11 – 100 jedincov), 4 – veľmi početný (viac než 100 jedincov).

Appendix 1. Orthoptera recorded on surveyed sites in the the northern part of the Laborecká and Ondavská vrchovina Highlands in 2024–2025. The data are presented in the format "species (frequency of species occurrence in %): locality number – abundance". For the list of localities see Tab. 1. The abundance is expressed semiquantitatively: 1 = very rare – less than 3 individuals, 2 = rare – 3–10 individuals, 3 = abundant – 11–100 individuals, 4 = very abundant – more than 100 individuals.

Ensifera

Barbitistes constrictus (4,2): 20–1;

Conocephalus dorsalis (4,2): 8–3;

Conocephalus fuscus (16,7): 5–1; 9–1; 10–2; 23–4;

Decticus verrucivorus (91,7): 2–3; 3–3; 4–2; 5–3; 6–3; 7–3; 10–2; 11–3; 12–3; 13–3; 14–3; 15–3; 16–2; 17–3; 18–3; 19–3; 20–3; 21–3; 22–3; 23–1; 24–3; 25–2;

Isophya stysi (79,2): 2–1; 5–1; 7–2; 8–3; 9–1; 10–1; 11–1; 12–2; 13–3; 14–2; 15–2; 16–2; 17–2; 18–2; 19–1; 20–1; 21–1; 24–1; 25–2;

Leptophyes albovittata (83,3): 5–1; 6–3; 7–3; 8–1; 9–2; 10–2; 12–2; 13–3; 14–3; 15–1; 16–2; 17–2; 18–2; 19–2; 20–2; 21–2; 22–2; 23–1; 24–2; 25–3

Meconema thalassinum (16,7): 13–2; 14–1; 21–2; 24–1;

Bicolorana bicolor (29,2): 5–2; 10–1; 18–2; 19–1; 21–2; 22–1; 25–1

Metrioptera brachyptera (8,3): 1–2; 3–2; 4–1;

Roeseliana roeselii (95,8): 1–2; 3–2; 4–2; 5–2; 6–1; 7–3; 8–3; 9–3; 10–2; 11–3; 12–3; 13–4; 14–4; 15–4; 16–4; 17–3; 18–2; 19–2; 20–3; 21–4; 22–3; 23–2; 24–3; 25–3;

Phaneroptera falcata (75): 3–1; 5–2; 6–2; 7–2; 8–1; 10–2; 12–2; 13–2; 14–1; 16–2; 17–1; 18–3; 19–2; 20–1; 21–2; 22–1; 23–2; 24–1;

Pholidoptera griseoptera (54,2): 1–2; 3–2; 8–2; 12–2; 13–1; 14–1; 15–1; 16–2; 17–3; 18–2; 19–1; 20–2; 22–2; 24–1;

Platycleis grisea (16,7): 5–1; 10–1; 15–; 21–1; 22–2;

Poecilimon schmidti (37,5): 11–2; 12–1; 13–3; 14–1; 16–2; 17–2; 20–1; 21–3; 24–2;

Ruspolia nitidula (41,7): 3–1; 6–1; 8–1; 10–1; 12–1; 15–2; 16–2; 17–1; 22–2; 23–1;

Tettigonia cantans (87,5): 2–1; 3–2; 4–2; 5–2; 7–2; 8–2; 9–3; 10–2; 11–3; 12–2; 13–2; 14–1; 15–3; 16–2; 17–2; 18–2; 19–2; 20–2; 21–3; 22–2; 24–2;

Tettigonia viridissima (54,2): 2–1; 5–1; 7–2; 8–1; 9–2; 11–2; 15–2; 17–1; 18–1; 19–; 20–1; 21–1; 22–1; 23–1;

Gryllus campestris (41,7): 2–1; 4–1; 5–1; 7–2; 13–2; 18–2; 19–1; 20–; 21–1; 22–1; 24–1;

Oecanthus pellucens (8,3): 10–1; 25–1

Pteronemobius heydenii (4,2): 23–3;

Caelifera

Tetrix bipunctata (8,3): 16–1; 18–2;

Tetrix subulata (8,3): 16–1; 18–; 19–1;

Tetrix tenuicornis (33,3): 6–1; 12–1; 14–1; 16–1; 18–2; 19–1; 21–2; 22–2;
Tetrix tuerki (4,2): 23–2;
Tetrix undulata (4,2): 23–2;
Calliptamus italicus (41,7): 2–1; 3–2; 5–2; 10–2; 18–3; 19–1; 21–3; 22–3; 23–2; 24–1;
Chorthippus apricarius (50): 11–2; 12–3; 13–3; 14–3; 15–2; 16–1; 17–1; 19–1; 20–3; 21–2; 22–2; 24–2;
Chorthippus biguttulus (45,8): 2–1; 4–2; 5–1; 10–3; 12–1; 17–1; 18–1; 19–2; 21–2; 22–2; 23–2;
Chorthippus brunneus (33,3): 11–1; 12–1; 18–1; 19–1; 20–1; 21–1; 22–1; 23–1;
Chorthippus dorsatus (62,5): 2–2; 3–2; 4–2; 5–3; 7–3; 8–1; 9–3; 10–2; 11–2; 17–2; 20–1; 21–2; 22–3; 23–2; 24–1;
Pseudochorthippus montanus (16,7): 13–2; 14–2; 15–2; 16–2;
Pseudochorthippus parallelus (100): 1–2; 2–3; 3–4; 4–4; 5–4; 6–3; 7–4; 8–2; 9–4; 10–3; 11–4; 12–3; 13–4; 14–4; 15–4; 16–3; 17–3; 18–3; 19–3; 20–4; 21–4; 22–4; 23–2; 24–3; 25–1;
Chrysochraon dispar (70,8): 5–1; 7–2; 8–2; 9–3; 11–3; 12–3; 13–3; 14–3; 15–3; 16–3; 17–3; 18–2; 19–1; 20–2; 21–3; 22–2; 23–2;
Euthystira brachyptera (100): 1–2; 2–2; 3–3; 4–3; 5–3; 6–3; 7–2; 8–3; 9–1; 10–2; 11–2; 12–2; 13–3; 14–3; 15–3; 16–3; 17–3; 18–3; 19–2; 20–3; 21–2; 22–3; 23–2; 24–2; 25–3;
Gomphocerippus rufus (50): 7–2; 9–2; 12–2; 16–2; 17–2; 18–2; 19–1; 20–2; 21–3; 22–3; 24–1; 25–1;
Mecostethus parapleurus (41,7): 7–2; 8–1; 9–2; 10–1; 11–1; 14–2; 18–1; 20–3; 21–2; 22–2;
Omocestus haemorrhoidalis (20,8): 2–3; 3–3; 4–3; 5–2; 22–2;
Omocestus viridulus (20,8): 1–2; 3–2; 4–1; 15–3; 16–2; 25–1;
Psophus stridulus (25): 2–3; 5–1; 18–2; 19–2; 22–3; 24–2;
Stenobothrus lineatus (87,5): 2–3; 3–3; 4–3; 5–3; 6–2; 7–1; 10–2; 11–3; 12–3; 13–3; 14–3; 15–2; 16–1; 17–1; 18–3; 19–3; 20–1; 21–2; 22–3; 24–1; 25–2

Diskusia

Na skúmaných lokalitách sme zaznamenali 40 druhov rovníkridlovcov (Príloha 1), čo predstavuje takmer tretinu našej fauny rovníkridlovcov (Krištín a kol. 2020). Počet druhov rovníkridlovcov zaznamenaných na jednotlivých lokalitách sa pohyboval v rozpätí od 6 do 25, priemerný počet bol 16,3 druhov, medián 17. Najfrekvencovanejšími druhmi (≥ 70 % lokalít) bola štvrtina druhov, najmä kobylky, a to (od najfrekvencovanejších druhov) koník dlhotykadlový (*Pseudochorthippus parallelus*), koník zlatistý (*Euthystira brachyptera*), kobylôčka lúčna (*Roeseliana roeselii*), kobylka hryzavá (*Decticus verrucivorus*), kobylka spevavá (*Tettigonia cantans*), koník čiarkovaný (*Stenobothrus lineatus*), kobylka bielopása (*Leptophyes albovittata*), kobylka štysova (*Isophya stysi*), kobylka krovinová (*Phaneroptera falcata*) a koník fialovonohý (*Chrysochraon dispar*). Naopak, 5 druhov rovníkridlovcov bolo zaznamenaných len na jednej lokalite. Na polovici lokalít sme našli 16 druhov, čo môže svedčiť o vysokej podobnosti biotopov na skúmaných lokalitách. Druhuovo najbohatšími boli lokality Vápeník (25 druhov), Havranec (24) a Príkra (22 druhov) (Tab. 1).

Zo zoogeografického a/alebo ochranného hľadiska patria k hodnotným nálezy druhy:

Kobylka krátkokrídla (*Conocephalus dorsalis*) – prvý nález druhu v pôsobnosti CHKO Východné Karpaty; najbližšie známe lokality výskytu druhu u nás sú na rybníkoch pri Smilne a na Regetovskom rašelinisku a Z. Širave (Krištín 2025), v Poľsku v západnej časti Magurského národného parku (Żurawlew a kol. 2018 – 2025).

Kobylka štysova (*Isophya stysi*) – druh európskeho významu (Smernica Rady 92/43/EHS), chránený druh (Vyhláška č. 170/2021 Z. z.); v oblasti Nízkych Beskýd, Bukovských vrchov a Vihorlatu má vysokú frekvenciu výskytu (Jarčuška a kol. 2015: 46,2 %).

Koniček tuerkov (*Tetrix tuerki*) – chránený druh; biotopový špecialista viazaný na štrkové lavice s nízkou pokrývnosťou vegetácie a preto závislý na pravidelných povodniach. U nás bol najbližšie zaznamenaný na štrkových laviciach Udavy medzi Adidovcami a Zubným (Jarčuška a kol. 2015), v Poľsku v okolí mesta Dukla (Żurawlew a kol. 2018 – 2025).

Svrček močiarny (*Pteronemobius heydenii*) – pre jeho mikrohabitatovú špecifickosť je to metodicky ťažšie zachytiteľný druh, identifikovateľný skôr akusticky; najbližšie známe lokality jeho výskytu sú u nás pri Skrabskom (býv. lom) a v litorále vodnej plochy na juhovýchode Vranova nad Topľou (Krištín 2025).

Jesienka spevavá (*Oecanthus pellucens*) – nález z Krajnej Porúbky predstavuje najsevernejší známy výskyt druhu u nás (Krištín 2025), avšak na príslušnom poľskom území na severovýchod od Laboreckej vrchoviny je druh po roku 2001 súvisle rozšírený (Żurawlew a kol. 2018 – 2025).

Koník červenokrídly (*Psophus stridulus*) – druh so značne nesúvislým charakterom rozšírenia; k piatim publikovaným lokalitám (Jarčuška a kol. 2015) sme v skúmanom území teraz doplnili štyri nové, rozmnožujúce sa populácie druhu (Habura, Stavenec; Príkra, Dlhá vrchovina a Príkra; Vápeník; Medvedie, Vrch; Príloha 1). Jeden exemplár bol v minulosti (v roku 2019) zistený na lokalite Svetlice, Jamné (Jarčuška, nepublikované).

V porovnaní s publikovanými údajmi zo skorších výskumov (Gavlas 2005, Jarčuška a kol. 2015) sme tu teraz prvýkrát zaznamenali 5 druhov – kobylku krátkokrídla, jesienku spevavú, konička dvojbodokového (*Tetrix bipunctata*), konička klenutého (*Tetrix undulata*), konika ružovokrídleho (*Calliptamus italicus*), avšak jesienka a konička klenutý boli zaznamenané prvým autorom tejto správy na vyššie spomínanej lokalite pri Svetliciach (Jamné) v r. 2017 (oba druhy v kategórii početnosti 1), taktiež aj koník ružovokrídly na tej istej lokalite v r. 2019 (kat. početnosti 1; Jarčuška, nepublikované).

Poďakovanie

Organizátorom 49. ročníka VSTOP-u sme vďační za organizačnú podporu. Takisto chceme poďakovať všetkým účastníkom tábora, ktorí nám počas návštev lokalít pomáhali so zbermi

rovnokřídlovcov. P. Krišovskému (Východoslovenské múzeum Košice) a kol. sme vďační za zozbieranie lokality Medvedie, Vrch. Náš výskum počas VstOP-u podporil projekt VEGA 2/0097/23.

Literatúra

Cigliano M. M., Braun H., Eades D. C. & Otte D. 2023: Orthoptera Species File. Version 5.0/5.0. <http://Orthoptera.SpeciesFile.org>. Navštívené 24. 10. 2023.

Gavlas V, 2005: Rovnokřídlovce (Orthoptera) a modlivky (Mantodea) vybraných lokalít Laboreckej vrchoviny, SV Slovensko. Entomofauna Carpathica 17: 27–32.

Jarčuška B., Kaňuch P. & Krištín A. 2015: Orthoptera and Mantodea assemblages of East Carpathian Mts (Central Europe). Folia Faunistica Slovaca 20: 167–182.

Krištín A. (ed.) (2025): Orthoptera of Slovakia. <http://orthoptera.sk/>. Navštívené 21. 8. 2025.

Krištín A., Jarčuška B. & Kaňuch P. 2020: An annotated checklist of crickets, grasshoppers and their allies (Orthoptera) in Slovakia. Zootaxa 4869: 207–241.

Kočárek P., Holuša J. & Vidlička L. 2005: Blattaria, Mantodea, Orthoptera & Dermaptera of the Czech and Slovak Republics. Kabourek, Zlín. 349 pp.

Żurawlew P., Orzechowski R., Grobelny S., Brodacki M., Kutera M., Radzikowski P. & Czyżewski S. 2018–2025: Prostoskrzydłe (Orthoptera) Polski; <https://orthoptera.entomo.pl>. Navštívené 22. 8. 2025.

Pavúkovce (Arachnida) Laboreckej a Ondavskej vrchoviny

Ludmila Černecká, Ivan Mihál

Ústav ekológie lesa SAV, V.v.i, L. Štúra 2, 960 01 Zvolen, e-mail: komata1@gmail.com

Úvod

Územie Laboreckej a Ondavskej vrchoviny je z arachnologického hľadiska minimálne spracované. Doteraz známe dáta z tohto územia sú v rámci slovenskej arachnologickej databázy väčšinou nepublikované a jedná sa o pár jednotlivých druhov z Vyšnej Pisanej (2003) a Nižného Komárniku (V.Thomka, 1986).

Počas trvania 49. ročníka Východoslovenského tábora ochrancov prírody a krajiny vobci Medvedie prebehol arachnologický inventarizačný výskum v priebehu štyroch dní. Prelom mesiacov júl a august (28.7-1.8.2025) je z hľadiska fenológie pavúkov prevažne obdobím výskytu juvenilov a subadultných jedincov, čo potvrdili aj naše zbery. Mnohé jedince preto nebolo možné určiť do druhu, takže sú uvedené pod rodovým názvom. Cieľom arachnologického zberu bolo doplniť faunistické data z tohto územia pomocou viacerých metód zberu, využili sme pri tom metódy smýkania, D-vac samplera a individuálny zber. Zbierali sme na 10 lokalitách. Nadmorská výška skúmaných lokalít sa pohybovala od 265 m n.m. do 510 m n. m. (Tab. 1). Opis lokalít (poradové číslo v Tab. 1): 1 – budova v tábore Medvedie, odber zo stien domu, 2 – mezofilná lúka; 3 – trstie aj lúka, 4 – suchomilné pasienky, 5 – mokradná lúka; 6 – suchomilná lúka; 7 – mezofilná lúka; 8 – štrková lavica a travinno-bylinné brehové porasty; 9 – mezofilná lúka nad dedinou; 10 – mezofilná lúka

Odchytené jedince boli konzervované v 98% liehu a sú uložené v zbierke autorov. Pomenovania slovenských názvov čeladi a druhov pavúkov boli podľa práce Gajdoša a kol. 2018, platná nomenklatúra pavúkov podľa World Spider Catalog verzia 26 (2025). Determinácia pavúkov a koscov bola uskutočnená podľa prác Martens (1978), Nentwig a kol. 2025 a Šilhavý (1956).

Výsledky

Pavúky (Araneae)

1. kútnikovité Agelenidae

kútník lievikovitý *Agelena labyrinthica* (Clerk, 1757): Vyšný Komárnik- pod vyhlídkou, 29.7.2025 (1♀)

2. križiakovité Araneidae

križiak skvostný *Aculepeira ceropegia* (Walckenaer, 1802): Vyšný Komárnik, lúka 29.7.2025 (3 juv.), Vápeník, 30.7.2025 (2 juv.), Havranec 1 30.7.2025 (2 juv.), Havranec 2, 30.7.2025 (3 juv.), Krajná Porúbka, 31.7.2025 (2j, 1♀)

križiak chlpatý *Agalenatea redii* (Scopoli, 1763): Krajná Porúbka, 31.7.2025 (2j)

križiak červenkastý *Araneus alsine* (Walckenaer, 1802): Vyšný Komárnik, lúka 29.7.2025 (1♀)

križiak obyčajný *Araneus diadematus* Clerck, 1757: Medvedie - tábor, 28.7.2025 (1♀), Krajná Porúbka, 31.7.2025 (1s♀)

križiak štvorškrvný *Araneus quadratus* Clerck, 1757: Vyšný Komárnik, lúka 29.7.2025 (1s♀, 2s♂), Vyšný Komárnik - pod vyhlídkou, lúka s trstím 29.7.2025 (1s♀), Ladomírová, 30.7.2025 (1 juv.), Krajná Porúbka, 31.7.2025 (2s♀)

križiak pásavý *Argiope bruennichi* (Scopoli, 1772): Vyšný Komárnik, lúka 29.7.2025 (1♀, 8♂♂), Vyšný Komárnik - pod vyhlídkou, 29.7.2025 (1♀, 1♂), Príkra 29.7.2025, (2♀), Ladomírová, 30.7.2025 (1 juv.), Havranec 1, 30.7.2025 (1♀, 5♂♂), Havranec 2, 30.7.2025 (2 ♂), Vápeník, 30.7.2025 (6♂♂), Krajná Porúbka, 31.7.2025 (2j, 1♀)

križiak trníkový *Cercidia prominens* (Westring, 1851): Vyšný Komárnik, lúka 29.7.2025 (1s♂, 2 juv.), Vápeník, 30.7.2025 (1s♀)

križiak *Hypsosinga* sp.: Vápeník, 30.7.2025 (1 juv.)

križiak mostový *Larinioides sclopetarius* (Clerck, 1757): Medvedie - tábor, 28.7.2025 (1♀, 2♂♂)

križiak lúčny *Mangora acalypha* (Walckenaer, 1802): Vyšný Komárnik, lúka 29.7.2025 (1s♂, 2 juv.), Havranec 2, 30.7.2025 (1 juv.)

križiak priečnopruhový *Singa hamata* (Clerck, 1757): Vyšný Komárnik, lúka 29.7.2025 (1♀), Krajná Porúbka, 31.7.2025 (1 juv.)

križiak žiarivý *Singa nitidula* C. L. Koch, 1844: Ladomírová, 30.7.2025 (1 s♀)

3. pradiarkovité Clubionidae

pradiarka machová *Clubiona diversa* O.P.-Cambridge, 1862: Vápeník, 30.7.2025 (1♀)

pradiarka žltkastá *Clubiona lutescens* Westring, 1851: Vyšný Komárnik, lúka 29.7.2025 (1♀), Vyšný Komárnik - pod vyhlídkou, lúka s trstím 29.7.2025 (1♀)

4. pradiarovité Cheiracanthiidae

pradiar obávaný *Cheiracanthium punctorium* (Villers, 1789): Vyšný Komárnik, lúka 29.7.2025 (1♂), Vyšný Komárnik - pod vyhlídkou, lúka s trstím 29.7.2025 (1♀), Krajná Porúbka, 31.7.2025 (1♀1♂)

5. plachtárkovité Linyphiidae

plachtárka prízemná *Floronia bucculenta* (Clerck, 1757): Vyšný Komárnik - pod vyhlídkou, lúka s trstím 29.7.2025 (1♀1s♂)

plachtárka kríková *Linyphia triangularis* (Clerck, 1757): Vyšný Komárnik - pod vyhlídkou, 29.7.2025 (1♂), Havranec 1, 30.7.2025 (1s♀), Vápeník, 30.7.2025 (1♂)

pavúčík trojlaločný *Mermessus trilobatus* (Emerton, 1882): Vyšný Komárnik - pod vyhlídkou, 29.7.2025 (1♀), Vápeník, 30.7.2025 (2♂♂)

plachtárka bičovitá *Microlinyphia pussila* (Sundevall, 1830): Vápeník, 30.7.2025 (1♂)

pavúčík pobrežný *Oedothorax agrestis* (Blackwall, 1834): Ladomírová, 30.7.2025 (1♀)

plachtárka Mengeho *Tenuiphantes mengei* (Kulczyński, 1887): Vyšný Komárnik - pod vyhlídkou, 29.7.2025 (1♀)

6. strehúňovité Lycosidae

strehúň šedý *Alopecosa pulverulenta* (Clerck, 1757): Vápeník, 30.7.2025 (1♀)

strehúň *Alopecosa* sp.: Vyšný Komárnik, lúka 29.7.2025 (1 juv.), Vápeník, 30.7.2025 (1 juv.)

strehúň brehový *Arctosa cinerea* (Fabricius, 1777): Ladomírová, 30.7.2025 (1♀, 1♂)

strehúňik čiernobiely *Aulonia albimana* (Walckenaer, 1805): Vyšný Komárnik - pod vyhlídkou, 29.7.2025 (1s♂), Vápeník, 30.7.2025 (1s♂)

strehúň južný *Hogna radiata* (Latreille, 1817): Príkra, xerothermná lúka, 31.7.2025

sliedič obyčajný *Pardosa amentata* (Clerck, 1757): Ladomírová, 30.7.2025 (1♀, 1s♀)

sliedič lúčny *Pardosa palustris* (Linnaeus, 1758): Príkra, 29.7.2025 (1♀), Vápeník, 30.7.2025 (1♀)

sliedič menší *Pardosa pullata* (Clerck, 1757): Havranec 1, 30.7.2025 (1♀), Vápeník, 30.7.2025 (2♀♀)

sliedič rašeliniskový *Pardosa sphagnicola* (Dahl, 1908): Vyšný Komárnik, 29.7.2025 (1 juv.)

sliedič *Pardosa* sp.: Vyšný Komárnik - pod vyhlídkou, 29.7.2025 (2s♀♀)

strehúňik čiernostehenný *Piratula latitans* (Blackwall, 1841): Ladomírová, 30.7.2025 (1♀)

strehúňik brehový *Piratula knorri* (Scopoli, 1763): Ladomírová, 30.7.2025 (1♀)

strehúňik *Piratula* sp.: Vyšný Komárnik - pod vyhlídkou, 29.7.2025 (1 juv.)

7. listovníkovité Philodromidae

listovník *Philodromus* sp.: Vápeník, 30.7.2025 (2s♀♀, 1s♂)

listovník *Thanatus* sp.: Vyšný Komárnik, 29.7.2025 (2s♀♀), Príkra, 29.7.2025 (1s♀), Havranec 1, 30.7.2025 (1s♀), Vápeník, 30.7.2025 (1 juv.), Krajná Porúbka, 31.7.2025 (1s♀)

8. trasavkovité Pholcidae

trasavka koscovitá *Pholcus opilionoides* (Schrank, 1781): Medvedie - tábor, 28.7.2025 (1♀), Vyšný Komárnik, 29.7.2025 (1♀)

9. pamravčekovité Phrurolithidae

pamravček obyčajný *Phrurolithus festivus* (C.L.Koch, 1835): Vyšný Komárnik, 29.7.2025 (1♀)

10. lovčíkovité Pisauridae

lovčík hôrny *Pisaura mirabilis* (Clerck, 1757): Vyšný Komárnik, 29.7.2025 (1♀), Príkra, 29.7.2025 (2 juv.), Havranec 1, 30.7.2025 (2, juv, 1♀), Havranec 2, 30.7.2025 (2 juv.), Vápeník, 30.7.2025 (1 juv.)

11. skákavkovité Salticidae

skákavka bielovlasá *Euophrys frontalis* (Walckenaer, 1802): Vyšný Komárnik - pod vyhlídkou, 29.7.2025 (1♂)

skákavka čierna *Evarcha arcuata* (Clerck, 1757): Vyšný Komárnik, 29.7.2025 (1♀), Vyšný Komárnik - pod vyhlídkou, 29.7.2025 (1♂), Havranec 1, 30.7.2025 (1♀, 1s♂, 1♂), Havranec 2, 30.7.2025 (1♂), Krajná Porúbka, 31.7.2025 (1s♀, 1♀, 1♂)

skákavka obyčajná *Evarcha falcata* (Clerck, 1757): Vápeník, 30.7.2025 (1♂)

skákavka *Evarcha* sp.: Vyšný Komárnik, 29.7.2025 (1s♂)

skákavka žltónohá *Heliophanus flavipes* (Hahn, 1832): Vyšný Komárnik, 29.7.2025 (2♀♀), Vápeník, 30.7.2025 (2♀♀)

skákavka *Heliophanus* sp.: Príkra, 29.7.2025 (1 juv.), Havranec 1, 30.7.2025 (2 juv.), Havranec 2, 30.7.2025 (2 juv.), Ladomírová, 30.7.2025 (1 juv.)

skákavka krížová *Pellenes tricuspidatus* (Walckenaer, 1802): Havranec 2, 30.7.2025 (2s♀♀)

skákavka pásavá *Salticus cf. scenicus* (Clerck, 1757): Medvedie - tábor, 28.7.2025 (1s♀)

skákavka hrubonohá *Sibianor aurocinctus* (Ohlert, 1865): Vyšný Komárnik - pod vyhlídkou, 29.7.2025 (1♂)

12. maloočkovité Sparassidae

maloočka zelenkastá *Micrommata virescens* (Clerck, 1757): Havranec 1, 30.7.2025 (1 juv.)

13. čeľustnatkovité Tetragnathidae

meta *Metellina* sp.: Príkra, 29.7.2025 (2 juv.)

čefustnatka mokraďová *Pachygnatha degeeri* Sundevall, 1830: Vyšný Komárnik, 29.7.2025 (3♀♀, 2♂♂), Vyšný Komárnik - pod vyhlídkou, 29.7.2025 (1♂), Vápeník, 30.7.2025 (4♀♀, 4♂♂)

čefustnatka trstinová *Tetragnath extensa* (Linnaeus, 1758): Ladomírová, 30.7.2025 (1♀)

čefustnatka perleťová *Tetragnatha montana* Simon, 1874: Ladomírová, 30.7.2025 (1♀)

čefustnatka *Tetragnatha* sp.: Vyšný Komárnik - pod vyhlídkou, 29.7.2025 (3 juv.) Havranec 1, 30.7.2025 (2 juv.), Vápeník, 30.7.2025 (1 juv.)

14. snovačkovité Theridiidae

snovačka lúčna *Enoplognatha latimana* Hippa & Oksala, 1982: Havranec 1, 30.7.2025 (1♀), Krajná Porúbka, 31.7.2025 (2♀♀)

snovačka hranatá *Episinus angulatus* (Blackwall, 1836): Vyšný Komárnik - pod vyhlídkou, 29.7.2025 (2♀♀)

snovačka dvojkvrnná *Neottiura bimaculata* (Linnaeus, 1767): Vyšný Komárnik - pod vyhlídkou, 29.7.2025 (2♀♀)

snovačka starostlivá *Phylloneta impressa* (L. Koch, 1881): Vyšný Komárnik, 29.7.2025 (1♀), Krajná Porúbka, 31.7.2025 (2♀♀)

snovačka dvojbodková *Steatoda bipunctata* (Linnaeus, 1758): Medvedie - tábor, 28.7.2025 (1♀, 2♂♂)

15. kvetárikovité Thomisidae

kvetárik listový *Ebrechtella tricuspidata* (Fabricius, 1775): Havranec 1, 30.7.2025 (1 juv, 1♀)

kvetárik dvojtvarý *Misumena vatia* (Clerck, 1757): Vyšný Komárnik, 29.7.2025 (1s♀), Havranec 1, 30.7.2025 (2s♀♀, 1♂), Krajná Porúbka, 31.7.2025 (1 juv, 1♂)

behárik *Ozyptila* sp.: Vyšný Komárnik, 29.7.2025 (1s♂)

behárik obyčajný *Xysticus cristatus* (Clerck, 1757): Vyšný Komárnik, 29.7.2025 (1s♀), Vyšný Komárnik - pod vyhlídkou, 29.7.2025 (2♀♀)

behárik Kochov *Xysticus kochi* Thorell, 1872: Krajná Porúbka, 31.7.2025 (1♀)

behárik *Xysticus* sp.: Vyšný Komárnik - pod vyhlídkou, 29.7.2025 (1 juv), Príkra, 29.7.2025 (1 juv.), Havranec 1, 30.7.2025 (2 juv, 1s♀), Havranec 2, 30.7.2025 (1s♀)

KOSCE (OPILIONES)

kosec rožkatý *Phalangium opilio* Linnaeus, 1758: Medvedie, tábor, 28.7.2025 (1♀, 1♂), Vyšný Komárnik 29.7.2025 (6♀♀, 4♂), Vyšný Komárnik – pod vyhladkou, 29.7.2025 (1♂), Vápeník, 30.7.2025 (1♂), Havranec, 30.7.2025 (1♀), 1Krajná Porúbka, 31.7.2025 (1♀)

kosec pichľavý *Lacinius horridus* (Panzer, 1794): Vyšný Komárnik 29.7.2025 (1♂)

kosec tmavý *Leiobunum gracile* Avram, 1971: Medvedie, tábor, 28.7.2025 (4subadutné♀♀)

kosec teplomilný *Opilio saxatilis* C. L. Koch, 1839: Vápeník, 30.7.2025 (2♂♂, 1 subadult)

kosec Sempronov *Nelima semproni* Szalay, 1951: Vyšná Pisaná, 29.7.2025 (1 juvenil)

Počas trvania tábora sme nazbierali 221 jedincov pavúkov z 15 tich čeľadí a 25 jedincov koscov. K najzaujímavejším nálezom patrí druh z červeného zoznamu *Arctosa cinerea* a tiež síce nie vzácne ale nie ľahko nájditeľné druhy *Araneus alsine* a *Clubiona diversa*. Čo sa týka rozšírenia, najsevernejšie údaje evidujeme pre druhy *Hogna radiata* a *Cheiracanthium punctorium*.

Poďakovanie

Chceli by sme sa v prvom rade poďakovať organizátorom 49. ročníka Východoslovenského tábora ochrancov prírody a krajiny v obci Medvedie za možnosť zúčastniť sa tejto vydatenej a starostlivo pripravenej akcie. Ďakujem za skvelú atmosféru, ktorá tam počas celého trvania tábora bola, výborné terény, bohaté diskusie a prednášky v milej a priateľskej atmosfére. Ďalej chcem poďakovať za pomoc pri zbieraní pavúkov a koscov menovite predovšetkým M. Fulínovi, M. Ballovi, P. Tučekovi a všetkým ostatným účastníkom, ktorí sa s nami zúčastnili terénov a hlavne detským zberateľom, ktorí sa zaujímali o pavúky, aj napriek daždivým podmienkam skúšali smýkať a nosili nám ulovené jedince na kontrolu.

Literatúra

Gajdoš P, Svatoň J, Sloboda K. 1999. Katalóg pavúkov Slovenska. Ústav krajinej ekológie SAV, 333 s.

Gajdoš P, Černecká Ľ, Franc V, Šestáková A. 2018. Pavúky Slovenska: slovenské názvoslovie, prehľad čeľadí a súčasné poznatky. Bratislava, Veda, 172 s.

Martens, J. 1978. Weberknechte, Opiliones — Spinnen tiere, Arachnida. In: Senglaub, K., Hannemann, H. J., Schumann, H., eds. Die Tierwelt Deutschlands, 64. Teil, Jena, Fischer Verlag, 1–464.

Nentwig W, Blick T, Bosmans R Hänggi A, Kropf C, Stäubli A (2025) Spiders of Europe. Version {11}.2025. Online at <https://www.araneae.nmbe.ch>, accessed on {date of access}. <https://doi.org/10.24436/1>

Šilhavý, V. 1956. Opilioneida. Fauna ČSR, sv. 7. ČSAV, Praha, 1–274.

World Spider Catalog (2025). World Spider Catalog. Version 26. Natural History Museum Bern, online at <http://wsc.nmbe.ch>, accessed on {2/11/2025}. doi: 10.24436/2

Tabuľka č.1

Č.	Lokalita	Dátum	N	E	Nadm. výška (m n. m.)	Počet druhov / (Araneae/Opiliones)
1	Medvedie – tábor	28. 7. 2025	49,405475	21,6340342	400	5/2
2	Vyšný Komárnik	29. 7. 2025	49,402117	21,700078	460	21/2
3	Vyšný Komárnik Dukla, vyhládka	29. 7. 2025	49,4165461	21,7015936	490	21/1
4	Prikra	29. 7. 2025	49,3642125	21,7400564	450 – 510	7/1
5	Havranec 1	30. 7. 2025	49,4139706	21,5564433	450	14/1
6	Havranec 2	30. 7. 2025	49,4125286	21,5536033	390	8/0
7	Vápeník	30. 7. 2025	49,3992158	21,5363964	460	23/1
8	Ladomírová	30. 7. 2025	49,3334172	21,6332672	265	12/0
9	Krajná Porúbka	31. 7. 2025	49,4072849	21,6557586	450	13/1
10	Vyšná Pisaná	1.8.2025	49,4003011	21,6172189	390	0/1

16 Samec pradiara obávaného
Cheiracanthium punctorium
(foto L. Černecká)

17 Samica kútnika lievikovitého
Agelena labyrinthica (foto L. Černecká)

18 Samec strehúňa brehového
Arctosa cinerea (foto L. Černecká)

19 Štrkové lavice pri obci Ladomírová (foto L. Černecká)

Príspevok k poznaniu motýľov (Lepidoptera) v západnej časti CHKO Východné Karpaty

Filip Antalík¹, Anna Macková², Branislav Endel^{3,4}

¹ Katedra geografie a geológie, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 974 01,
filip.antalik@student.umb.sk

² Štátna ochrana prírody SR, Správa CHKO Východné Karpaty, 068 01 Medzilaborce
anna.mackova@soprs.sk

³ Ústav zoológie SAV, 845 06 Bratislava

⁴ Katedra environmentálnej ekológie a manažmentu krajiny, Univerzita Komenského, 842 15 Bratislava,
branislavendel@gmail.com

A short contribution to the knowledge of moths and butterflies in the western part of the
Východné Karpaty Protected Landscape Area

Abstract

The XLIXth year of the East-Slovakian camp of nature protectors took place in the village of Medvedie in the Svidník district, which belongs to the Laborecká vrchovina Mts. near the border with Ondavská vrchovina Mts. A total of 169 lepidopteran species were recorded, of which 42 were butterflies. The most remarkable record was the new find of *Oecophora superior*, representing the second record of this species in Slovakia and the first observed in nature. Other less common and remarkable findings include *Pseudophilotes vicrama*, *Monochroa cytisella*, and *Pyralis cardinalis*. We also highlight the findings of the Natura 2000 species, *Euplagia quadripunctaria*, *Lycaena dispar*, and *Phengaris arion*.

Key words: moths, butterflies, Laborecká vrchovina Mts., Ondavská vrchovina Mts., Medvedie village, Natura 2000 species

Úvod:

V priebehu konania XLIX. ročníka Východoslovenského tábora ochrancov prírody sa lepidopterologická sekcia, v pomerne skromných počtoch venovala prieskumu severozápadného okraja Laboreckej vrchoviny a čiastočne aj severovýchodnej časti Ondavskej vrchoviny. Väčšina navštívených lokalít (Príkra, Havranec, Krajná Porúbka a i.) sa nachádza na severozápade CHKO Východné Karpaty, pričom niektoré sú v rámci monitoringu ŠOP SR zahrnuté aj medzi trvalé monitorovacie lokality (TML). Z danej oblasti existuje relatívne málo údajov o motýľoch, zväčša preto vychádzame zo zborníkov z predošlých dvoch TOP-ov ktoré sa v tejto oblasti konali: X. TOP Krajná Bystrá (JÁSZAY & PANIGAJ 1987) a XXVII. TOP Vyšná Pisaná (PANIGAJ & RICHTER 2003). V minulosti z okolia publikoval niekoľko zaujímavých záznamov aj PANIGAJ (1999a, 1999b). V rokoch 1998 až 2001 tu prebehol tiež proces EIA vyvolaný výstavbou a prevádzkou vedenia

vysokého napätia, ktorého súčasťou bol monitoring vplyvu na entomofaunu (PANIGAJ & RICHTER 2003).

Materiál a metodika:

Zber údajov sme uskutočnili bežnými entomologickými metódami – priamou observáciou, odchytom motýliarskou sieťou, smýkaním vegetácie a večerným odchytom nočných motýľov za pomoci UV lampy (395 nm). V prevažnej miere bola postačujúca determinácia motýľov priamo v teréne a zápis do terénneho protokolu, odchyťované boli iba diagnosticky obtiažne druhy, prevažne zo skupiny „mikrolepidoptera“, z ktorých viaceré boli determinované na základe prešetrenia morfológie ektodermálnych kopulačných orgánov. Jednotlivé odchytené exempláre sú uložené v súkromných zbierkach autorov. Na činnosti lepidopterologickej sekcie sa aktívne podieľali účastníci tábora, ktorí svoje údaje sprístupnili (zverejnili ich napr. v databáze iNaturalist).

Sledované lokality:

1. Medvedie – blízke okolie táboriska:

Malé aluviálne lúky oddelené porastami lužných drevín v blízkosti potoka Hrišov v okolí obce s vlhkomilnou až mokradnou vegetáciou a výraznými porastami hojne sa rozširujúcej nepôvodnej rudbekie strapatej (*Rudbeckia laciniata*). Ďalej od potoka zväčša lúky až podhorské lúky a pasienky, ktoré boli zväčša pokosené. Okolité lesný porast je menej narušená bučina s prímесou brezy, javora, jedle a smreka. Nadmorská výška dosahuje 360 až 550 m n. m. Zemepisné súradnice: 1a: 49.40750N, 21.63316E; 1b: 49.40918N, 21.63152E. Nočný odchyt bol realizovaný iba na týchto lokalitách, v dňoch 27.7. a 29.7.2025.

2. Šarbov:

V okolí potoka aluviálne lúky obdobného charakteru ako pri Medvedom, ďalej podhorské lúky a pasienky. Lesný porast reprezentujú bučiny len s občasnou prímесou ihličnanov. Nadmorská výška kolíše od 440 po 650 m n. m. Zemepisné súradnice: 49.42364N, 21.63196E; 49.43170N, 21.62660E. Zber realizovaný 28.7.2025.

3. Sedlo pod Stávkom – Lysý vrch:

Súvislé a zväčša málo narušené bučiny s prímесou jedle a smreku v nadmorskej výške od 600 do 690 m n. m. Po ceste po ceste lesná čistina s krovitou vegetáciou. Zemepisné súradnice: 49.43815N, 21.60737E; 49.43443N, 21.60766E. Zber realizovaný 28.7.2025.

4. Krajná Porúbka:

V širšom okolí obce podhorské kosené lúky, menej pasienky. V mieste, kde sa Porubský potok vlieva do potoka Hrišov, je vyvinutá aluviálna vegetácia. Okolo je bukovoý les s prímесou ihličnanov, smerom ku poľskej hranici (smer Porubské sedlo), pribúda podiel jedle a smreka. Nadmorská výška od 420 do 570 m n. m. Zemepisné súradnice: 49.40711N, 21.64129E; 49.41623N, 21.64830E. Zber realizovaný 29.7.2025.

5. Porubské Sedlo – Lipovina:

Bukovo-jedľový až jedľovo-bukový les s prímiesou smreka a javora s občasnými drobnými čistinami zarastený krovínami, prevažne černica *Rubus sp.* Les sa tiahne v smere Porubské sedlo – Siniak okolo Lipoviny, miestami nadobúda pralesný charakter. Nadmorská výška okolo 540 až 630 m n.m. Zemepisné súradnice: 49.42383N, 21.65592E. Zber realizovaný 29.7.2025.

6. Havranec:

Podhorské kosené lúky a pasienky s orchideami a výrazným podielom dúšky materinej (*Thymus serpyllum*) priamo nad obcou. Okolo sa rozprestiera bukový les s prímiesou brezy, javora, jaseňa a jedle. Nadmorská výška okolo 380 až 590 m n.m. Zemepisné súradnice: 49.41350N, 21.55603E. Zber realizovaný 30.7.2025.

7. Vápeník:

Rozsiahle podhorské kosené lúky, polia a pasienky v širšom okolí obce, my sme navštívili úsek na cintorínom s výrazným zastúpením dúšky materinej (*Thymus serpyllum*). Okolo bukový les s prímiesou javora, brezy a ihličnanov. Nadmorská výška okolo 380 až 580 m n. m. Zemepisné súradnice: 49.39901N, 21.53540E. Zber realizovaný 30.7.2025.

8. Ladomírová – štrkové lavice s myrikovkou nemeckou:

Periodicky zaplavované štrkové lavice s porastami aluviálnej vegetácie, prevažne vrb (*Salix spp.*) a aj vzácnaj myrikovky nemeckej (*Myricaria germanica*). Jej najväčšie a najprístupnejšie porasty sú severozápadnej a severovýchodnej strany od obce. Nadmorská výška 250 až 260 m n. m. Zemepisné súradnice: 49.33282N, 21.63262E. Zber realizovaný 30.7.2025.

9. Prikra:

Menšie kosené podhorské lúky a pasienky okolo obce oddelené pásmi zmiešaného bukového lesa v nadmorskej výške od 440 do 520 m n. m. Zemepisné súradnice: 49.36335N, 21.74045E. Zber realizovaný 31.7.2025.

10. Krajná Bystrá:

Kosené lúky, polia a pasienky v okolí obce, severne od obce ukázkovo udržiavané pasiením hovädzieho dobytku pričom tvoria ukázkový biotop pre *Ph. arion*. Nadmorská výška kolíše v rozmedzí 360 – 470 m n. m. Zemepisné súradnice: 49.39161N, 21.67324E. Lokalitu navštívila A. Macková a N. Sopírková v rámci inej sekcie. Zber realizovaný 1.8.2025.

11. Vyšná Pisaná:

Kosené lúky, polia a pasienky v blízkosti obce. Okolité lesný porast je obdobného charakteru ako na Medvedom. Nadmorská výška je od 370 po 470 m n. m. Zemepisné súradnice okolia obce:

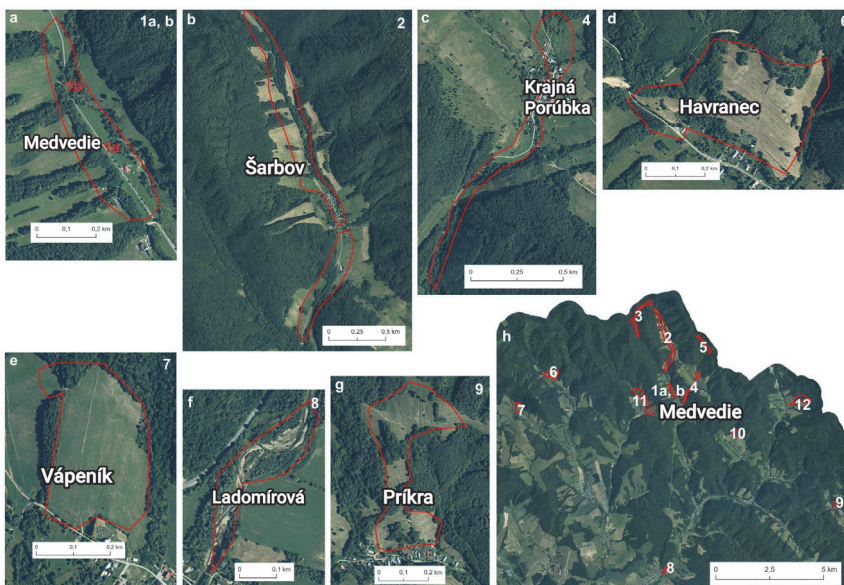

49.40210N, 21.61322E. Lokalitu navštívila A. Macková a N. Sopirjaková v rámci inej sekcie. Zber realizovaný 1.8.2025.

12. Vyšný Komárnik:

Podhorské kosené lúky a pasienky okolo obce. Juhovýchodne od obce sa nachádzajú maloplošné prírodné rezervácie Dranec a Komarnická jedlina. Nadmorská výška kolíše v rozmedzí 430 až 530 m n. m. Zemepisné súradnice okolia obce: 49.37533N, 21.69647E. Lokalitu navštívila A. Macková a N. Sopirjaková v rámci inej sekcie. Zber realizovaný 29.7.2025.

20 Mapy vybraných sledovaných lokalít (a-g) a celkový pohľad na územie s ohraničením jednotlivých lokalít červenými polygónmi (h)

Výsledky:

Zistené druhy uvádzame v poradí podľa práce PASTORÁLIS (2022). Okrem latinského názvu druhu uvádzame aj číslo zistenej lokality alebo iné dôležité informácie, či zaujímavosti o výskyte. Meno autora nálezcu uvádzame v prípade, ak ním nebol nikto zo spoluautorov. Nové druhy pre skúmanú oblasť sú označené hviezdikou (*).

Gracillariidae:

Caloptilia stigmatella – 1b.

Yponomeutoidae:

Plutella xylostella – 5, 8.

Oecophoridae:

**Oecophora superior* – 1a (druhý nález na Slovensku, det. B. Endel, conf. Z. Tokár);
Harpella forcicella – 1a.

Peleopodidae:

**Carcina quercana* – 1a.

Gelechiidae:

**Monochroa cytisella* – 1b.

Coleophoridae:

**Coleophora hemerobiella* – 1b.

Blastobasidae:

**Hypatopa inunctella* – 1b.

Pterophoridae:

**Gillmeria ochrodactyla* – 1b (det. Ľ. Panigaj); **Stenoptilia bipunctidactyla* – 1a (det. Ľ. Panigaj); *Pterophorus pentadactyla* – 1a; **Hellinsia carphodactyla* – 1a, b (det. Ľ. Panigaj).

Tortricidae:

Aethes sp. – 1b (príliš poškodený); **Aethes cnicana* – 1a; **Aleimma loeflingiana* – 1b;
**Acleris forsskaleana* – 1a; **Pandemis dumetana* – 1a.

Limacodidae:

**Apoda limacodes* – 1a.

Zygaenidae:

**Adscita statices* – 3; *Zygaena angelicae* – 6, 7, 9; *Zygaena filipendulae* – 2, 3, 4, 6, 7.

Papilionidae:

Iphiclides podalirius – 4, 6, 7, 9; *Papilio machaon* – 7.

Hesperiidae:

Erynnis tages – 1a, b, 2, 4, 6, 12; *Pyrgus malvae* – 1a, b, 2; *Thymelicus lineola* – 4, 6, 8; *Hesperia comma* – 6.

Pieridae:

Leptidea sp. – 1a, b, 4, 6, 7, 9 (nebol uskutočnený zber na determináciu podľa kopulačných orgánov); *Pieris brassicae* – 1a, b, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9; *Pieris rapae* – 1a, b, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9; *Colias croceus* – 2, 7; *Gonepteryx rhamni* – 2, 6.

Riodinidae:

Hamearis lucina – 4.

Lycaenidae:

Lycaena phlaeas – 7; *Lycaena dispar* – 2, 4 (Natura 2000); *Lycaena virgaureae* – 3, 4, 6, 7, 12; *Lycaena tityrus* – 1a, b, 6, 7; *Cupido minimus* – 4, 7; *Cupido argiades* – 1a, b, 6, 7, 9; **Cupido decolorata* – 1a, b, 4; *Celastrina argiolus* – 3, 7; *Phengaris arion* – 6, 7, 9, 10, 11 (Natura 2000); *Plebeius argus* – 4, 7, 8, 9; *Polyommatus icarus* – 1a, b, 2, 4, 6, 7, 8, 9; **Pseudophilotes vicrama* – 4, 9.

Nymphalidae:

Argynnis paphia – 4, 6, 7, 9; *Argynnis aglaja* – 4, 6, 7; *Argynnis adippe* – 4, 6, 7, 9; *Argynnis niobe* – 10; *Brenthis ino* – 9 (A. Macková); **Brenthis daphne* – 4; *Boloria selene* – 1a, b, 2, 6, 7, 9, *Boloria dia* – 1a, b, 6; *Vanessa atalanta* – 2, 6, 7; *Vanessa cardui* – 7; *Aglais io* – 2, 6; *Polygonia c-album* – 4, 6; *Araschnia levana* – 4, 6; *Apatura iris* – 2; *Coenonympha pamphilus* – 4; *Coenonympha glycerion* – 11; *Aphantopus hyperantus* – 2, 3, 4, 6, 9; *Maniola jurtina* – 1a, b, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12; *Erebia aethiops* – 4; *Melanargia galathea* – 2, 4, 6, 9; **Minois dryas* – 4.

Pyralidae:

**Pyralis cardinalis* – 1b (nedávno popísaný druh, na Slovensku zatiaľ málo nálezov); **Synaphe punctalis* – 1a, 6; *Oncocera semirubella* – 1a; **Myelois circumvoluta* – 1.

Crambidae:

**Chrysoteuchia culmella* – 1a; **Parapoynx stratiotata* – 1b; *Evergestis pallidata* – 5; **Pyrausta aurata* – 1a, 12; *Pyrausta purpuralis* – 1a, b, 4, 8; **Sitochroa palealis* – 1a; **Anania coronata* – 5; **Patania ruralis* – 1a, b, 5; **Nomophila noctuella* – 1b, 6.

Drepanidae:

**Tethea ocularis* – 1a; *Tethea or* – 1a; **Tetheella fluctuosa* – 1a; **Ochropacha duplaris* – 1a; **Falcaria lacertinaria* – 2; **Watsonalla binaria* – 1a; **Drepana falcataria* – 1a.

Lasiocampidae:

Euthrix potatoria – 1a, b; **Gastropacha quercifolia* – 1a; **Odonestis pruni* – 1a.

Sphingidae:

**Smerinthus ocellata* – 1a; **Laothoe populi* – 1a, b; **Sphinx pinastri* – 1a; **Macroglossum stellatarum* – 1a, 1b, 3, 6; *Deilephila elpenor* – 1a; *Deilephila porcellus* – 1a, b.

Geometridae:

Lomaspidis marginata – 1a; **Ligdia adustata* – 1a, b; *Chiasmia clathrata* – 1a, b, 4, 8, 9; **Epione repandaria* – 1a; *Hypoxystis pluviana* – 1a; **Selenia tetralunaria* – 1a, b; **Angerona prunaria* – 1a; *Biston betularia* – 1a; **Alcis deversata* – 1a; **Ascotis selenaria* – 1a; *Ectropis crepuscularia* – 1a; *Ematurga atomaria* – 1a, b, 3, 4, 8, 9; **Cabera pusaria* – 1a; *Cabera exanthemata* – 1b; **Geometra papilionaria* – 1b; *Chlorissa viridata* – 1a, b, 6; *Timandra commae* – 1a (*húsenica*); **Scopula rubiginata* – 1a; **Idaea biselata* – 1a, b; **Idaea dimidiata* – 1b; *Idaea aversata* – 1a, b; *Scotopteryx chenopodiata* – 1a, b, 6; *Xanthorhoe spadicearia* – 1a, b; **Ochyria quadrifasiata* – 1a; **Xanthorhoe fluctuata* – 1a; **Epirrhoe alternata* – 1a; **Epirrhoe rivata* – 1b; **Campogramma bilineata* – 3, 5; *Ecliptopera silaceata* – 1a; **Triphosa dubitata* – 1b; *Perizoma blandiata* – 1a; *Perizoma alchemillata* – 1a; **Euphyia unangulata* – 1a, b; **Eupithecia centaureata* – 1a; *Eupithecia sp.* – 1b.

Notodontidae:

Clostera anachoreta – 1a; *Notodonta dromedarius* – 1a; **Notodonta tritophus* – 1a; **Notodonta ziczac* – 1a; **Drymonia obliterata* – 1a.

Erebidae:

**Lymantria dispar* – 1b; *Polypogon tentacularia* – 1a, 7; **Catocala electa* – 1a; *Catocala fulminea* – 1a; *Euclidia glyphica* – 7; **Hypena rostralis* – 1a; *Rivula sericealis* – 1b; **Euproctis similis* – 1a, b, 8, 12; **Arctornis l-nigrum* – 1a, 5; **Mitochrista miniata* – 1a; **Lithosia quadra* – 1a; **Eilema griseola* – 1a; **Eilema lurideola* – 1a; *Phragmatobia fuliginosa* – 1a; *Callimorpha dominula* – 2, 12 (*uhynutý na ceste*); *Euplagia quadripunctaria* – 1a, b, 2, 6, 7 (*Natura 2000*).

Noctuidae:

Habrosyne pyritoides – 1a, b; **Acronicta megacephala* – 1a; *Autographa gamma* – 1a, b, 2, 3, 9; **Cucullia umbratica* – 1a; **Hoplodrina ambigua* – 1a; **Rusina ferruginea* – 1a; **Actinotia polyodon* – 1a; **Apamea monoglypha* – 1a; **Anarta trifolii* – 1a; *Mythimna*

albipuncta – 1a; **Noctua janthina* – 7 (húsenica); **Xestia c-nigrum* – 1a; **Xestia ditrapezium* – 1a; **Xestia triangulum* – 1a; *Agrotis exclamationis* – 1a; **Panthea coenobita* – 1a; **Colocasia coryli* – 1a, 5.

Diskusia a záver:

V priebehu konania XLIX. ročníka TOPu sa nám podarilo zaznamenať 169 druhov motýľov. Z celkového počtu bolo zistených 42 druhov denných motýľov, čo je vzhľadom na predošlé výsledky z TOPov v Krajnej Bystrej (JÁSZAY & PANIGAJ 1987) a hlavne Vyšnej Pisanej (PANIGAJ & RICHTER 2003) pomerne neuspokojivé číslo. K nízkej početnosti zaznamenaných druhov prispelo chladné a daždivé počasie počas celého trvania TOPu a stav okolitých lúk, ktoré sa v tomto období kosia. Nepodarilo sa navyše potvrdiť viaceré, pre danú oblasť zaujímavejšie nálezy denných motýľov: *Limenitis camilla*, *Argynnis (Argyronome) laodice*, *Pontia daplidice*, *Glaucopteryx alexis* a ani ojedinelý nález *Euphydryas maturna* (PANIGAJ 1999a). U motýľov s nočnou aktivitou sme však zistili až 84 nových druhov, čo je síce zdanlivo vysoký počet, no vzhľadom na relatívne malý vedecký záujem o danú oblasť a nedostatok dostupných literárnych zdrojov, nie až tak prekvapivý. Vo veľkej miere ide o bežné druhy: *Patania ruralis*, *Drepana falcataria*, *Sphinx pinastri*, *Macroglossum stellatarum*, *Ligdia adustata*, *Epirrhoe alternata* a i., ktoré doteraz unikali pozornosti.

Medzi významné zistené druhy patrí *Oecophora superior*, pričom sa jedná o druhý nález na našom území a vôbec prvý nález z voľnej prírody. Vzhľadom na to, že sa prvý jedinec našiel v hnedouhoľnej bani v Novákoch, zostáva nejasné, z akej pôvodnej lokality tam mohol byť zavlečený spolu s dubovými drevenými trámami, v ktorých sa zrejme nachádzali jeho larvy alebo kukly (TOKÁR et al. 1999). V našom prípade sa v okolí miesta odchyty exemplára na UV svetlo nachádzajú staršie lesy s prevahou buka vo veku v rozmedzí 130-150 rokov. Je teda pravdepodobné, že daný exemplár priletel práve odtiaľ. Medzi ďalšie zaujímavé nálezy patrí *Pyralis cardinalis*, *Monochroa cytisella* a *Pseudophilotes vicrama*.

Pozitívne sú aj nálezy viacerých európsky významných druhov zo sústavy Natura 2000 ako *Lycaena dispar*, *Euplagia quadripunctaria* a *Phengaris arion* a to hneď z niekoľkých lokalít. Práve *Ph. arion* sa v širšom okolí vyskytuje minimálne na piatich lokalitách. Ide prevažne o lúky a pasienky s lokálne bohatými porastami primárnej živnej rastliny, dúšky materinej (*Thymus serpyllum*). Väčšina z lúk sa však začína intenzívne kosiť, prípadne mulčovať, čo bolo vidieť aj počas konania TOPu – až na drobné ostrovčeky a okraje pri lese, kde sa nám ešte podarilo zhladať niekoľko jedincov *Phengaris arion*. Za jedinú lokalitu v priaznivom stave považujeme Krajnú Bystrú, naďalej udržiavanú pasením hovädzieho dobytku, kde poletovalo minimálne 10 jedincov tohto druhu. Z hľadiska vhodného nastavenia manažmentu by bolo vhodné presunúť kosenie o niekoľko týždňov skôr, prípadne kosiť až na jeseň, aby mali motýle dostatok času na reprodukciu a následný vývin na živnej rastline. Vhodné by bolo tiež kosenie diverzifikovať a nekosiť všetky plochy rovnako a v rovnaký čas.

I napriek monotónnejšej, chudobnejšej rastlinnej skladbe typickej pre flyšové pásmo a málo priaznivému počasiu, ktoré počas konania TOPu panovalo, sa podarilo zaznamenať niekoľko pozoruhodných druhov motýľov pre lokálnu entomofaunu a tiež navýšiť doposiaľ známy počet druhov v danej oblasti z 220 na 304.

Poďakovanie:

Autori vyjadrujú vďaka doc. RNDr. Ľubomírovi Panigajovi, CSc. a Mgr. Jánovi Krupovi za pomoc s určovaním determinačne obtiažných druhov a recenziu záverečnej správy.

Literatúra:

JÁSZAY, T. & PANIGAJ, Ľ. 1987. Niekoľko poznámok k prieskumu motýľov (Lepidoptera) severovýchodnej časti okresu Svidník a k problematike entomologických výskumov. Prehľad odborných výsledkov. X. Vsl. TOP Krajná Bystrá 1986. Bratislava - Svidník, s. 81-90.

PANIGAJ, Ľ. & RICHTER, I. 2003. Poznámky k faune motýľov (Lepidoptera) západnej časti CHKO Východné Karpaty. Prehľad odborných výsledkov. XXVII. Vsl. TOP Vyšná Pisaná 2003. Bratislava - Svidník, s. 67-84.

PANIGAJ, Ľ. 1999a. Pozoruhodný nález *Euphydryas maturna* L. (Lepidoptera: Nymphalidae) na východnom Slovensku. *Natura Carpatica*, 40: 231-234.

PANIGAJ, Ľ. 1999b. Poznámky k rozšíreniu *Argyronome laodice* Pall. (Lepidoptera: Nymphalidae) na Slovensku. *Natura Carpatica*, 40: 235-238.

PASTORÁLIS, G. 2022. Zoznam motýľov (Lepidoptera) zistených na Slovensku. *Entomofauna carpathica*, 34(1): 1-181.

TOKÁR, Z., SLAMKA, F., PASTORÁLIS, G. 1999. New and interesting records of Lepidoptera from Slovakia in 1995-1997. *Entomofauna carpathica*, roč. 11(2): 43-57.

21 a) *Oecophora superior* odchytená neďaleko táboriska; b) detailný záber hlavovej časti *O. superior*; c) nočný odchyt motýľov neďaleko táboriska (lokalita 1a); d) vlhká aluviálna lúka a bukovo zmesitý les po pravej strane (lokalita 1a); e) monitoring jedincov *Ph. arion* na Krajnej Bystrej (lokalita 10); f) nepokosené okraje lúčnych plôch s dostatkom živých rastlín dúšky *Thymus* spp. (prevažne *Th. serpyllum*) v Príkrej (lokalita 9).

Bzdochy (Hemiptera: Heteroptera) zaznamenané počas XLIX. Východoslovenského tábora v okolí obce Medvedie

Vladimír Hemala

Úvod

Okolie obce Medvedie a Dukelského priesmyku dosiaľ nebolo skúmané z hľadiska fauny bzdôch a najbližšie známe publikované údaje pochádzajú z okolia Medzilaboriec, Habury a Nižného Mirošova (Hradil et al. 2008; Kment & Bryja 2001; Kment et al. 2003; Stehlík 2002; Stehlík & Heiss 2001; Stehlík & Vavřínová 1991; 1993; 1994; 1995a,b; 1996; 1997; 1998a,b; 1999). V tomto príspevku sú prezentované pomerne skromné nálezy fauny bzdôch z tohto územia zaznamenané počas XLIX. Východoslovenského tábora v roku 2025.

Materiál a metódy

Pri zbere materiálu boli použité smýkacia sieť a ručný zber. Najvýznamnejšie nálezy boli vypreparované a sú uložené v zbierke autora. Zvyšný materiál je uložený v 60% denaturovanom liehu. Študované lokality sú zoradené chronologicky podľa dátumu ich prieskumu. Autor sa zúčastnil zberu iba na lokalitách 1 a 2, na zvyšných lokalitách zbierali: A. Krištín, L. Černecká a F. Antalík. Použité symboly a skratky: ♂ – samec, ♀ – samica, L – larva, br – brachypterný jedinec.

Tab. 1. Lokality

Č.	Lokalita / Site	N	E	Nadmorská výška (m n. m.)	Dátum
1	Medvedie, tábor	49.408414	21.632283	400	27.7.2025
2	Medvedie, smerom na Šarbov	49.412715	21.629107	407	27.7.2025
3	Medvedie, tábor	49.405475	21.6340342	400	28.7.2025
4	Vyšný Komárnik, dolina	49.406256	21.7107022	450	29.7.2025
5	Vyšný Komárnik, pod vyhliadkou	49.4165461	21.7015936	490	29.7.2025
6	Dukla, Príkra	49.3642125	21.7400564	450–510	29.7.2025
7	Dukla, vyhliadka	49.41493	21.70788	476	29.7.2025
8	Havraneč, lúky	49.4139706	21.5564433	390–450	30.7.2025

Výsledky

Čísla 1–8 referují k jednotlivým lokalitám uvedeným v přehledě študovaných lokalít. Použité symboly a skratky:

MIRIDAE

Adelphocoris quadripunctatus (Fabricius, 1794): 5 (1♂).

Adelphocoris seticornis (Fabricius, 1775): 4 (1♂ 1♀), 5 (1♀), 6 (2♀♀).

Capsodes gothicus gothicus (Linnaeus, 1758): 4 (1♀).

Deraeocoris (Deraeocoris) ruber (Linnaeus, 1758): 2 (2♂♂), 3 (1♀), 4 (1♀), 5 (1♀ 1L), 7 (1♂), 8 (1♂ 1♀ 1L).

Halticus apterus apterus (Linnaeus, 1758): 4 (1♀).

Megaloceroea recticornis (Geoffroy, 1785): 1 (2♀♀), 4 (1♀).

Stenodema (Brachystira) calcarata (Fallén, 1807): 1 (1♂ 1♀), 7 (1♀).

Stenodema (Stenodema) laevigata (Linnaeus, 1758): 1 (1♂ 7♀♀), 5 (1♀), 8 (1♂).

NABIDAE

Himacerus (Himacerus) apterus (Fabricius, 1798): 8 (1♀).

Nabis (Nabicula) flavomarginatus (Scholz, 1847): 1 (4♂♂ 1♀), 2 (2♂♂ 1♀), 5 (1♂ 1♀).

LYGAEIDAE

Nithecus jacobaeae (Schilling, 1829): 4 (1♂).

BERYTIDAE

Berytinus clavipes (Fabricius, 1775): 7 (1♀).

COREIDAE

Coreus marginatus marginatus (Linnaeus, 1758): 4 (1♂), 5 (1L), 7 (1L).

ALYDIDAE

Camptopus lateralis (Germar, 1817): 6 (1L).

RHOPALIDAE

Corizus hyoscyami hyoscyami (Linnaeus, 1758): 1 (1♀), 6 (1♀).

Myrmus miriformis miriformis (Fallén, 1807): 8 (1♀ br).

Rhopalus (Rhopalus) parumpunctatus Schilling, 1829: 4 (1♂ 3♀♀), 5 (1♂), 6 (2♀♀), 7 (1♂).

Stictopleurus crassicornis (Linnaeus, 1758): 1 (1♂), 5 (1♂), 8 (1♀).

PLATASPIDAE

Coptosoma (Coptosoma) scutellatum (Geoffroy, 1785): 1 (1♂).

SCUTELLERIDAE

Eurygaster maura (Linnaeus, 1758): 8 (1♂).

PENTATOMIDAE

Aelia acuminata (Linnaeus, 1758): 1 (2♀♀), 5 (1♀), 7 (1♀ 1L), 8 (1♂).

Carpocoris (Carpocoris) purpureipennis (De Geer, 1773): 1 (1♀), 5 (1♀ 1L), 8 (1♀ 1L).

Dolycoris baccarum (Linnaeus, 1758): 1 (1♂), 5 (1♀), 6 (1♂).

Eurydema (Eurydema) oleracea (Linnaeus, 1758): 2 (1♂), 7 (1L), 8 (2L).

Eysarcoris aeneus (Scopoli, 1763): 4 (1L), 5 (1♂ 1L).

Graphosoma (Graphosoma) italicum italicum (O. F. Müller, 1766): 2 (1♂), 8 (1♂).

Palomena prasina (Linnaeus, 1761): 2 (1L), 7 (2L), 8 (3L).

Pentatoma (Pentatoma) rufipes (Linnaeus, 1758): 3 (3♂♂).

Picromerus bidens (Linnaeus, 1758): 4 (1♀).

PodĎakovanie

Na tomto mieste by som rád poĎakoval organizátorom XLIX. ročníka Východoslovenského tábora ochrancov prírody v obci Medvedie a menovite Filipovi Antalíkovi, Antonovi Krištínovi a Ľudmile Černeckej za pomoc so zberom materiálu počas mojej neprítomnosti.

Literatúra

HRADIL K., KMENT P., BRYJA J., ROHÁČOVÁ M., BAŇAŘ P. & ĎURČOVÁ K. 2008. New and interesting records of true bugs (Heteroptera) from the Czech Republic and Slovakia IV. *Klapalekiana* **44**: 165–206.

KMENT P. & BRYJA J. 2001. New and interesting records of true bugs (Heteroptera) from the Czech Republic and Slovakia. *Klapalekiana* **37**: 231–248.

KMENT P., BRYJA J., JINDRA Z., HRADIL K. & BAŇAŘ P. 2003. New and interesting records of true bugs (Heteroptera) from the Czech Republic and Slovakia II. *Klapalekiana* **39**: 257–306.

STEHLÍK J. L. 2002. Results of the investigations on Heteroptera in Slovakia made by the Moravian Museum (Tingidae). *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* **87**: 151–200.

STEHLÍK J. L. & HEISS E. 2001. Results of the investigations on Heteroptera in Slovakia made by the Moravian Museum (Aradidae, Pyrrhocoridae). *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* **86**: 177–194.

STEHLÍK J. L. & VAVŘÍNOVÁ I. 1991. Results of the investigations on Heteroptera in Slovakia made by the Moravian Museum (Introduction, Pentatomoidea I). *Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales* **76**: 185–223.

STEHLÍK J. L. & VAVŘÍNOVÁ I. 1993. Results of the investigations on Heteroptera in Slovakia made by the Moravian Museum (Pentatomoidea II). *Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales* **77** (1992): 157–208.

STEHLÍK J. L. & VAVŘÍNOVÁ I. 1994. Results of the investigations on Heteroptera in Slovakia made by the Moravian Museum (Pentatomoidea III). *Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales* **78**: 99–163.

- STEHLÍK J. L. & VAVŘÍNOVÁ I. 1995a. Results of the investigations on Heteroptera in Slovakia made by the Moravian Museum (Stenocephalidae, Coreidae, Alydidae, Rhopalidae). *Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales* **79** (1994): 97–147.
- STEHLÍK J. L. & VAVŘÍNOVÁ I. 1995b. Results of the investigations on Heteroptera in Slovakia made by the Moravian Museum (Piesmatidae, Berytidae). *Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales* **79** (1994): 149–168.
- STEHLÍK J. L. & VAVŘÍNOVÁ I. 1996. Results of the investigations on Heteroptera in Slovakia made by the Moravian Museum (Lygaeidae I). *Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales* **80** (1995): 163–233.
- STEHLÍK J. L. & VAVŘÍNOVÁ I. 1998a. Results of the investigations on Heteroptera in Slovakia made by the Moravian Museum (Reduviidae, Phymatidae, Nabidae: Prostematinae). *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* **82** (1997): 109–126.
- STEHLÍK J. L. & VAVŘÍNOVÁ I. 1998b. Results of the investigations on Heteroptera in Slovakia made by the Moravian Museum (Lygaeidae II). *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* **83**: 71–97.
- STEHLÍK J. L. & VAVŘÍNOVÁ I. 1999. Results of the investigations on Heteroptera in Slovakia made by the Moravian museum (Lygaeidae III). *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* **84**: 153–201.

Správa z činnosti herpetologickej sekcie

Peter Čisárik

Katedra zoologie, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova, Viničná 7, Praha 2, 120 00, Česká republika

cisarikp@natur.cuni.cz

Abstract:

We present the results of a six-day monitoring of herpetofauna in the western part of the Landscape Protected Area Východné Karpaty. The study primarily focused on the village of Medvedie and its surroundings, with additional data collected from more distant sites. Using the transect method, we gathered comprehensive information on the distribution and diversity of the poorly known local herpetofauna. In total, we recorded six species of amphibians and six species of reptiles, representing more than 150 individuals. Our findings were compared with results from previous surveys in the same area, revealing that most species populations have remained relatively stable. Notably, the population of the grass snake (*Natrix natrix*) has increased and the smooth snake (*Coronella austriaca*) was recorded for the first time in the studied area. In contrast, newts, which were documented in the past, were not observed during our monitoring. We suggest that their absence may be related to the decline of suitable breeding and larval developmental habitats.

Úvod

Skúmané územie sa nachádza na flyšovom podklade na rozhraní Laboreckej a Ondavskej vrchoviny. V krajine dominujú lesy, prevažne bukové s prímiesou ďalších drevín ako jedľa, hrab či javor. Nadmorská výška skúmaného územia sa pohybovala od 230 do 650 m n. m. Údaje o plazoch sú z tohto územia veľmi obmedzené. V roku 1986 sa v dedine Krajná Bystrá konal Východoslovenský tábor ochrancov prírody (ďalej len VSTOP), kde RNDr. Jozef Gregor okrem miesta konania pomerne podrobne zmapoval aj širšie okolie. Zaznamenal 8 druhov obojživelníkov a 6 druhov plazov (Gregor 1987). Počas ďalšieho VSTOPu v roku 2003 skúmal okolie Vyšnej Písanej Ing. Jiří Haleš. Zistil 7 druhov obojživelníkov a 5 druhov plazov (Haleš 2003). Okrem týchto publikácií sú ešte veľmi obmedzené faunistické údaje v databáze KIMS a iNaturalist.org. My sme sa primárne zamerali na okolie dediny Medvedie, Krajná Porúbka, Šarbov, Vyšná Písaná a Vyšný Komárnik, no okrajovo sme sa venovali aj niekoľkým ďalším lokalitám.

Metódy

Na vopred vybraných lokalitách sme pomocou transektovej metódy zmapovali vhodné biotopy s cieľom zaznamenať lokálnu diverzitu obojživelníkov a plazov. V teréne sme sa primárne pohybovali od približne 8:00 do 12:00, v závislosti od počasia, náročnosti trasy, dĺžky trasy či schopností účastníkov. Všetky videné a odchytané jedince boli určené na úrovni druhu, prípadne rodu. Odchyt bol vykonaný vyslovene na edukačné a determinačné účely, a bol realizovaný šetrne voči živočíchom. Okrem druhu, prípadne rodu sa u každého jedinca zaznamenalo aj vývinové

štádiom na úrovni juvenil, subadult, adult, prípadne larva a ďalšie doplnkové informácie formou poznámky. Pri rode slepúch (*Anguis*) sme určovali do druhu na základe publikácie o rozšírení a hybridnej zóne medzi druhom slepúch lámavý (*Anguis fragilis*) a slepúch východný (*Anguis colchica*) (Jablonski et al., 2021).

Výsledky

Trasa Medvedie – Dolina Lysého potoka – hrebeň Lysého vrchu – Šarbov – Medvedie

Trasa primárne zameraná na obojživelníky ponúkala najmä lesné biotopy s dominanciou buku lesného (*Fagus sylvatica*). Spočiatku sa jednalo o humidnejšie stanovištia, nakoľko sme sa pohybovali v okolí toku Lysého potoka. To podporovalo vhodné podmienky pre obojživelníky a čoskoro sme narazili na niekoľko jedincov skokana hnedého (*Rana temporaria*). Zaujímavé bolo miesto, kde sa tok rozvetvil a rôzne pevné prekážky vytvorili pomaly tečúci úsek s charakterom mŕtveho ramena. Toto miesto bolo dôležité z hľadiska reprodukcie obojživelníkov. Svedčili o tom nálezy larválnych a juvenilných štádií salamandry škvrnitej (*Salamandra salamandra*), skokanov (*Rana* sp.) a kuniek (*Bombina* sp.). V porovnaní s okolitým prostredím boli diverzita a počet jedincov pozoruhodné. V blízkom okolí pravdepodobne neexistuje ďalšia reprodukčná plocha, a tak je rozmnožovanie koncentrované na tejto malej, ale dôležitej lokalite. Cestou na hrebeň Lysého vrchu sme zaznamenali ešte niekoľko adultných a subadultných jedincov už spomenutých zástupcov a juvenilného jedinca ropuchy bradavičnatej (*Bufo bufo*). Z hrebeňa Lysého vrchu sme zostúpili okrajom lyžiarskej zjazdovky. Tento úsek vytváral vhodný ekotón medzi lesným a lúčnym spoločenstvom. Na tomto mieste sme zaznamenali jaštericu živorodú (*Zootoca vivipara*), jaštericu krátkohlavú (*Lacerta agilis*) a farebnú odchýlku zvanú *Lacerta agilis* morpha erythronota, pre ktorú je typický monotónne sfarbený dorzálny pruh.

Trasa Vyšná Písaná – Nižná Písaná – Dobroslava

Na tejto trase sme sa zamerali na biotopy vytvorené človekom, ktoré často poskytujú plazom veľmi vhodné podmienky či už, čo sa týka úkrytov, potravy alebo pravidelnej údržby. Primárne sme sa pohybovali v okolí toku Kapišovka, kde brehové ekotóny a sklady organického materiálu poskytujú ideálne podmienky pre plazy. Podarilo sa nám zaznamenať juvenilného jedinca užovky obojkovej (*Natrix natrix*), adultného jedinca užovky hladkej (*Coronella austriaca*) a jedného uhynutého a jedného adultného jedinca slepúcha východného (*Anguis colchica*). Počas krátkej zastávky v obci Dobroslava sme v okrajovom lesnom poraste zaznamenali dva skokany rodu *Rana* (*R. arvalis* a *R.* sp.).

Trasa Medvedie – Krajná Porúbka – sedlo medzi Murinčiakom a Lipovinou – Šarbov – Medvedie

Trasa bola zameraná na rôzne antropogénne biotopy ako sú lúky, pasienky, okraje ciest a s tým spojené ekotóny. Hneď na začiatku sme zaznamenali veľmi zaujímavu sfarbeného juvenilného jedinca užovky obojkovej (*Natrix natrix*). Nález bol atypický pre veľmi výraznú dorzálnu kresbu porovnateľnú s kresbou vretenice severnej (*Vipera berus*). Okrem tejto odchýlky jediniec niesol typické žlté polmesiačky a ďalšie atribúty svojho druhu, ako je napríklad guľatá zrenica či

charakteristická ventrálna kresba rodu *Natrix* (fotografia jedinca v prílohe). Cestou z Medvedieho do Krajnej Porúbky sme sledovali najmä ekotóny lesa a krovinatých a lúčnych porastov. Pozornosť sme venovali taktiež bažinným biotopom v okolí hlavnej cesty. Zaznamenali sme ďalšieho juvenilného jedinca užovky obojkovej (*Natrix natrix*), výrazne sfarbeného dospelého jedinca užovky hladkej (*Coronella austriaca*) a desiatky juvenilných jedincov skokanov rodu *Rana*. Za dedinou Krajná Porúbka sme sa vydali lúčnymi biotopmi a pasienkami cez sedlo medzi Murinčiakom a Lipovinou. Dominoval typický druh takejto krajiny – jašterica krátkohlavá (*Lacerta agilis*) s občasným výskytom jašterice živorodej (*Zootoca vivipara*) a slepúcha východného (*Anguis colchica*). V efemernej mláke sme zaznamenali kunku žltobruchú (*Bombina variegata*) a dva dospelé jedince pripomínajúce kríženca kunky žltobruchej (*Bombina variegata*) a červenobruchej (*Bombina bombina*).

Trasa severné a severovýchodné svahy nad obcou Vyšný Komárnik

Na tejto lokalite sme sa zamerali na lúčno-lesné ekotóny v rôznych sukcesných štádiách. Zaznamenali sme spolu päť druhov plazov a jeden druh obojživelníka. Lúčne habitáty severne od obce Vyšný Komárnik poskytovali útočisko jašterici živorodej (*Zootoca vivipara*), jašterici krátkohlavej (*Lacerta agilis*), vretenici severnej (*Vipera berus*) a slepúchovi východnému (*Anguis colchica*). Zaznamenali sme aj úhyn adultného jedinca užovky obojkovej (*Natrix natrix*) pravdepodobne následkom kosenia. Efemérne mláky a potok Ladomirka poskytovali vhodné podmienky pre kunku žltobruchú (*Bombina variegata*). Po transekte severne od obce Vyšný Komárnik sme zamierili na východ, kde sme lesnou cestou obchádzali zapojenejšie lesno-lúčne porasty. Druhovú skladbu sme už nevylepšili, no pozorovali sme početné populácie jašterice živorodej (*Zootoca vivipara*) a jašterice krátkohlavej (*Lacerta agilis*). Zaznamenali sme juvenilné aj adultné jedince a jeden nález sa týkal aj farebnej odchýlky známej pod názvom *Lacerta agilis* morpho erythronota.

Trasa juhozápadné blízke okolie potoka Ladomirka

Tejto lokalite bola vzhľadom na krátkosť času venovaná len obmedzená pozornosť. Zamerali sme sa na transekt o dĺžke zhruba 500 metrov počínajúc v 49.3259487N, 21.6223928E s pokračovaním na západ. Jednalo sa o krovinaté riečne porasty, ktoré tvorili ekotón s lúčnym spoločenstvom, doplnený o sklady prevažne organického odpadu. Z obojživelníkov sme zaznamenali skokana štíhleho (*Rana dalmatina*) a z plazov subadultného jedinca užovky obojkovej (*Natrix natrix*).

Ďalšie lokality

Okrem hlavných trás sme zaznamenali aj ojedinele výskyt obojživelníkov a plazov. Prípadne sme dostali hlásenia z iných sekcií za čo im pekne ďakujeme. Všetky záznamy spolu so súradnicami sú zapísané v tabuľke v prílohe.

Zoznam pozorovaných druhov

Obojživelníky (Amphibia)	Salamandra škvrnitá	<i>Salamandra salamandra</i>
	Skokan hnedý	<i>Rana temporaria</i>
	Skokan ostropyský	<i>Rana arvalis</i>

	Skokan štíhly	<i>Rana dalmatina</i>
	Ropucha bradavičnatá	<i>Bufo bufo</i>
	Kunka žltobruchá	<i>Bombina variegata</i>
Plazy (Reptilia)	Jašterica krátkohlavá	<i>Lacerta agilis</i>
	Jašterica živorodá	<i>Zootoca vivipara</i>
	Slepúch východný	<i>Anguis colchica</i>
	Užovka obojková	<i>Natrix natrix</i>
	Užovka hladká	<i>Coronella austriaca</i>
	Vretenica severná	<i>Vipera berus</i>

Diskusia

Na úvod je potrebné uviesť, že zo skúmaného územia veľmi chýbajú aktuálne informácie o výskyte plazov a obojživelníkov. Výsledky avšak možno porovnať s výsledkami z VSTOPov z rokov 1986, kedy sa obojživelníkom a plazom venoval RNDr. Jozef Gregor a z roku 2003, kedy herpetologickú sekciu viedol Ing. Jiří Haleš (Gregor 1987, Haleš 2003). Niektoré skúmané lokality sa totižto priamo prekrývali a poskytujú tak aspoň čiastočne vhodné porovnanie situácie za posledných 40 rokov.

Celkovo sa nám podarilo zaznamenať 6 druhov obojživelníkov a 6 druhov plazov, čo je porovnateľné s táborom vo Vyšnej Písanej, ale menej v porovnaní s táborom v Krajnej Bystrej (Gregor 1987, Haleš 2003). Druhový pokles bol zaznamenaný najmä u mlokov, z ktorých Gregor zaznamenal 4 druhy, zatiaľ čo Haleš a tohtoročný prieskum žiadne. O tejto skutočnosti môže svedčiť fakt, na ktorý obaja autori už v minulosti upozorňovali. Tým je nedostatok reprodukčných plôch pre obojživelníky v skúmanom území. Týmto opätovne upozorňujeme správu CHKO Východné Karpaty, že pre udržanie mlokov a taktiež obojživelníkov všeobecne v krajine sú nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie stabilných reprodukčných plôch, ktoré v dnešnom type krajiny chýbajú. Na ich nedostatok poukazoval aj fakt, že nami zaznamenaná pomaly tečúca vetva potoka v doline Lysého potoka predstavovala reprodukčnú lokalitu hneď pre minimálne 3 druhy našich obojživelníkov. Žiadny druh mloka však ani na tejto lokalite nebol pozorovaný.

Početnejšie sa vyskytovala salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*). Zistili sme dospelé jedince v počte 4, jedného subadultného jedinca a 2 larválne štádia s prítomnými vonkajšími žiabrami (fotografia v prílohe). Všetky nálezy pochádzali z okolia doliny Lysého potoka. Taktiež jediná reprodukčne aktívna plocha sa nachádzala v tejto oblasti. Haleš udáva len jednu lokalitu výskytu salamandry škvrnitej (*Salamandra salamandra*) z obce Vyšná Písaná (Haleš 2003). Gregor tento druh zistil na 26% skúmaných lokalitách a zaznamenal 4 reprodukčné lokality s prítomnými larvami (Gregor 1987).

Pomerne početné boli nálezy skokanov rodu *Rana*. Podarilo sa nám zaznamenať všetky tri druhy vyskytujúce sa na Slovensku. Jednoznačne dominoval skokan hnedý (*Rana temporaria*) s počtom 11 nálezov určených do druhu. Ďalších niekoľko desiatok jedincov bolo určených do rodu ako *Rana* sp. vzhľadom na mladý vek jedincov, ale s najväčšou pravdepodobnosťou sa taktiež jednalo o

skokany hnedé (*Rana temporaria*). Tento druh by zodpovedal biotopu a nadmorskej výške lokalít. Skokan šťihly (*Rana dalmatina*) a skokan ostropyský (*Rana arvalis*) boli zaznamenané len na jednej lokalite. Haleš udáva rovnako výskyt všetkých troch druhov skokanov rodu *Rana* a potvrdzuje početný výskyt skokana hnedého (*Rana temporaria*) a ojedinelý výskyt ďalších dvoch druhov (Haleš 2003). Gregor zaznamenal len skokana hnedého a popisuje tento druh ako dominantný na danom území (*Rana temporaria*) (Gregor 1987).

Bežným obojživelníkom bola kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), ktorú bolo možné pozorovať predovšetkým v periodických mlákach, či stojatých úsekoch lesných potokov. Celkom sme zistili 11 jedincov tohto druhu. Ďalších 6 sme určili do rodu ako *Bombina sp.* Nakoľko sa jednalo o veľmi mladé jedince alebo jedince pripomínajúce krížence medzi kunkou žltobruchou (*Bombina variegata*) a kunkou červenobruchou (*Bombina bombina*). Všeobecne môžeme povedať, že sa jednalo o bežného obyvateľa zalesnených lokalít s prítomnosťou periodických vodných plôch. Haleš popisuje výskyt veľmi podobne (Haleš 2003). Gregor zaznamenal kunku žltobruchú (*Bombina variegata*) na 75% skúmaných lokalít a pozoroval všetky vývinové štádia od lariev až po dospelé jedince (Gregor 1987).

Ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*) bola zistená v počte 6 jedincov. Stretávali sme primárne juvenilné jedince a taktiež sme zaznamenali jeden úhyn následkom auta. Haleš popisuje ropuchu bradavičnatú ako hojný druh primárne pod lesným pásmom (Haleš 2003). Gregor zaznamenal 6 jedincov, avšak predpokladá vyššiu populačnú hustotu a taktiež evidoval úhyny na cestách (Gregor 1987).

Z jašteríc sme zistili výskyt dvoch druhov, konkrétne jašterice krátkohlavej (*Lacerta agilis*) a jašterice živorodej (*Zootoca vivipara*). Prvá menovaná predstavovala dominantný druh lúk, pasienok a antropogénnych biotopov. Zaznamenali sme dokopy 35 jedincov rôznych vývinových štádiách na takmer každej skúmanej lokalite. Menej početná, ale stále pomerne hojná bola jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*), typický druh vyšších polôh. Zaznamenali sme 16 jedincov primárne vo vyšších nadmorských výškach. Bol pozorovaný gradient výskytu týchto dvoch druhov. V exponovanejších biotopoch dominovala jašterica krátkohlavá (*Lacerta agilis*), no vo viac zapojenom poraste vo vyšších polohách sa výskyt prelínal s jaštericou živorodou (*Zootoca vivipara*). Podobný fenomén popisuje aj Haleš a Gregor, ktorí taktiež zaznamenali oba druhy v hojnom počte (Haleš 2003, Gregor 1987).

Z našich slepúchov sme zaznamenali 10 jedincov slepúcha východného (*Anguis colchica*). Polovica nálezov slepúchov, teda 5 boli uhynuté jedince pravdepodobne následkom kosenia. Nakoľko sa naše dva druhy nedajú morfológicky odlíšiť, rozhodli sme sa určovať druhy na základe hybridnej zóny, ktorá by mala prechádzať západným Slovenskom (Jablonski et al., 2021, Benkovský et al., 2021). Haleš udáva nález slepúcha lámavého (*Anguis fragilis*) bez bližšej špecifikácie, zatiaľ čo Gregor tento druh považuje za nehojný vzhľadom na 2 nálezy, ktoré zaznamenal (Haleš 2003, Gregor 1987). Ak by sme sa držali vyššie spomenutých aktuálnych metód určenia druhov, pozorovania obidvoch autorov by sme mali považovať za slepúcha východného (*Anguis colchica*) a nie slepúcha lámavého (*Anguis fragilis*).

Z našich hadov bola najčastejšie pozorovaná užovka obojková (*Natrix natrix*) s počtom 16 záznamov rôznych vývinových štádií. Okrem klasicky sfarbených jedincov sme zaznamenali aj veľmi atypické sfarbenie s výraznou dorzálnou kresbou. Z našich pozorovaní sa jednalo o bežný druh najmä v okolí vodných tokov. Haleš považuje tento druh za pomerne hojný, avšak apeluje na menšie množstvo zistených vhodnej potravy (Haleš 2003). Gregor zaznamenal len 2 jedince a opisuje užovku obojkovú (*Natrix natrix*) ako nehojný druh s nízkou populačnou hustotou (Gregor 1987).

Užovka hladká (*Coronella austriaca*) bola pozorovaná v počte 3 dospelých jedincov. Preferovala ekotóny lúk a vyšších kerovitých porastov. Haleš a Gregor tento druh nezaznamenali (Haleš 2003, Gregor 1987).

Vretenicu severnú (*Vipera berus*) sme zaznamenali na dvoch lokalitách, konkrétne vo Vyšnom Komárniku a Svidníku. V oboch prípadoch sa jednalo o gravidné samice. Zaujímavý bol nález zo Svidníka, keďže pochádzal z nadmorskej výšky len 235 m. n. m. Typicky sa spodná hranica výskytu udáva od 400 m n. m. Haleš a Gregor taktiež zaznamenali vretenicu severnú (*Vipera berus*) avšak potvrdili jej nízku populačnú hustotu v skúmanom území (Haleš 2003, Gregor 1987).

Záver

Na skúmanom území sme opätovne potvrdili výskyt 6 druhov obojživelníkov a 6 druhov plazov. Po porovnaní výskytových dát s článkami zborníkov VSTOPov z rokov 2003 a 1987 môžeme konštatovať, že väčšina druhov je v krajine stále prítomná a ich počty sa významne nezmenili. U užovky obojkovej (*Natrix natrix*) sme dokonca zaznamenali vyššie populačné hustoty, a užovka hladká (*Coronella austriaca*) nebola vôbec zistená na predchádzajúcich VSTOPoch. V rámci nášho mapovania sme zaznamenali tri dospelé jedince. Problém, ktorý sa prehĺbil je populácia mlokov. Je síce pravda, že stred leta nie je najvhodnejším obdobím na mapovanie tejto skupiny živočíchov, no neboli zistené ani žiadne vhodné reprodukčné vodné plochy. Týmto odporúčame vytvoriť na území CHKO Východné Karpaty náhradné reprodukčné lokality, ktoré by mohli zachrániť snáď ešte nie úplne stratenú populáciu mlokov na skúmanom území. Na záver je treba zdôrazniť, že toto územie by si zaslúžilo väčšej pozornosti a komplexnejšieho zmapovania obojživelníkov a plazov.

Podakovanie

Veľká vďaka patrí vedeniu tábora, ktoré opäť zabezpečilo, aby tábor prebehol hladko a taktiež všetkým aktívnym účastníkom a vedúcim sekcií, ktorí prispeli k poznaniu obojživelníkov a plazov na tomto území.

Zoznam použitej literatúry

Jablonski, D., Sillero, N., Oskyrko, O., Bellati, A., Čeirāns, A., Cheylan, M., ... & Gvoždík, V. (2021). The distribution and biogeography of slow worms (*Anguis*, Squamata) across the Western Palearctic, with an emphasis on secondary contact zones. *Amphibia-Reptilia*, 42(4), 519-530.

Benkovský, N., Moravec, J., Javůrková, V. G., Šifrová, H., Gvoždík, V., & Jandzik, D. (2021). Phenotypic differentiation of the slow worm lizards (Squamata: *Anguis*) across their contact zone in Central Europe. *PeerJ*, 9, e12482.

Gregor, J. (1987). Nové poznatky o rozšírení oboživeľníkov (Amphibia) a plazov (Reptilia) v okrese Svidník. In V. Klescht (Ed.), *Východoslovenský tábor ochrancov prírody 1986 – prehľad odborných výsledkov* (s. 91-116). Okresný národný výbor, odbor kultúry vo Svidníku; Ústredný výbor Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny, Bratislava; Ústredný výbor SZOPK, Svidník.

Haleš, J. (2003). Zpráva o výsledcích herpetologických průzkumů. In E. Konečná & J. Čurlík (Eds.), *XXVII. Východoslovenský tábor ochrancov prírody: Zborník odborných výsledkov* (s. 51–56). Krajský úrad v Prešove.

Prílohy

Fotografia vľavo ukazuje dve larválne štádiá salamandry škvrnitej (*Salamandra salamandra*) z doliny Lysého potoka. Na obrázku vpravo je atypicky sfarbený juvenilný jedinec užovky obojkovej (*Natrix natrix*) z lúky za obcou Medvedie.

22 Dve larválne štádiá salamandry škvrnitej (*Salamandra salamandra*) z doliny Lysého potoka

23 atypicky sfarbený juvenilný jedinec užovky obojkovej
(*Matrix natrix*) z lúky za obcou Medvedie

Tabuľka nálezov

*V poznámke sú písmenom F označené samice a M samci. Gravid. znamená gravidná samica.

číslo pozorovania	dátum	druh	charakteristika	geografická šírka	geografická dĺžka	poznámka
M1	26.7.2025	<i>Anguis sp.</i>	úhyn	49.4064815N	21.6350980E	
M2	26.7.2025	<i>Anguis sp.</i>	subadult	49.4067963N	21.6344251E	
M3	26.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4054763N	21.6335346E	
M4	26.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.3614785N	21.5934918E	
M5	26.7.2025	<i>Anguis sp.</i>	adult	49.3613320N	21.5953825E	
M6	26.7.2025	<i>Vipera berus</i>	adult	49.3217201N	21.5816851E	
M7	28.7.2025	<i>Bombina variegata</i>	adult	49.4156415N	21.6277533E	
M8	28.7.2025	<i>Rana temporaria</i>	adult	49.4159664N	21.6266846E	
M9	28.7.2025	<i>Rana temporaria</i>	adult	49.4157971N	21.6266365E	
M10	28.7.2025	<i>Rana temporaria</i>	adult	49.4156275N	21.6259919E	
M11	28.7.2025	<i>Rana temporaria</i>	adult	49.4156275N	21.6259919E	
M12	28.7.2025	<i>Rana sp.</i>	juvenil	49.4162133N	21.6241215E	
M13	28.7.2025	<i>Rana sp.</i>	juvenil	49.4162133N	21.6241215E	
M14	28.7.2025	<i>Rana sp.</i>	juvenil	49.4162133N	21.6241215E	

číslo pozorovania	dátum	druh	charakteristika	geografická šírka	geografická dĺžka	poznámka
M15	28.7.2025	<i>Salamandra salamandra</i>	juvenil	49.4162353N	21.6239622E	
M16	28.7.2025	<i>Rana sp.</i>	juvenil	49.4162353N	21.6239622E	desiatky
M17	28.7.2025	<i>Bombina sp.</i>	juvenil	49.4162353N	21.6239622E	desiatky
M18	28.7.2025	<i>Bombina sp.</i>	adult	49.4162353N	21.6239622E	
M19	28.7.2025	<i>Rana temporaria</i>	adult	49.4170787N	21.6231515E	
M20	28.7.2025	<i>Rana temporaria</i>	subadult	49.4181375N	21.6225029E	
M21	28.7.2025	<i>Rana temporaria</i>	adult	49.4184078N	21.6224066E	
M22	28.7.2025	<i>Rana temporaria</i>	adult	49.4183911N	21.6218662E	
M23	28.7.2025	<i>Rana temporaria</i>	adult	49.4183911N	21.6218662E	
M24	28.7.2025	<i>Bombina variegata</i>	adult	49.4244224N	21.6150729E	
M25	28.7.2025	<i>Bombina variegata</i>	adult	49.4244224N	21.6150729E	
M26	28.7.2025	<i>Bombina variegata</i>	adult	49.4244224N	21.6150729E	
M27	28.7.2025	<i>Bombina variegata</i>	adult	49.4244224N	21.6150729E	
M28	28.7.2025	<i>Bombina variegata</i>	adult	49.4247521N	21.6150852E	
M29	28.7.2025	<i>Bombina variegata</i>	adult	49.4247521N	21.6150852E	
M30	28.7.2025	<i>Bombina variegata</i>	adult	49.4247521N	21.6150852E	
M31	28.7.2025	<i>Salamandra salamandra</i>	juvenil	49.4247521N	21.6150852E	
M32	28.7.2025	<i>Bombina variegata</i>	adult	49.4252505N	21.6152398E	
M33	28.7.2025	<i>Bombina variegata</i>	adult	49.4252505N	21.6152398E	
M34	28.7.2025	<i>Bombina variegata</i>	adult	49.4252505N	21.6152398E	
M35	28.7.2025	<i>Bombina variegata</i>	adult	49.4272670N	21.6131664E	
M36	28.7.2025	<i>Salamandra salamandra</i>	adult	49.4274011N	21.6136835E	

číslo pozorovania	dátum	druh	charakteristika	geografická šírka	geografická dĺžka	poznámka
M37	28.7.2025	<i>Salamandra salamandra</i>	adult	49.4263399N	21.6180908E	
M38	28.7.2025	<i>Salamandra salamandra</i>	adult	49.4263754N	21.6187335E	
M39	28.7.2025	<i>Salamandra salamandra</i>	subadult	49.4261301N	21.6210429E	
M40	28.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4257506N	21.6246078E	
M41	28.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4268663N	21.6273604E	
M42	28.7.2025	<i>Zootoca vivipara</i>	adult	49.4257515N	21.6250291E	
M43	28.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4271068N	21.6276359E	
M44	28.7.2025	<i>Zootoca vivipara</i>	adult	49.4267251N	21.6272867E	
M45	28.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4273894N	21.6280981E	F
M46	28.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4279769N	21.6291515E	morpha erythro-nota F
M47	28.7.2025	<i>Natrix natrix</i>	subadult	49.4328891N	21.6066798E	
M48	28.7.2025	<i>Natrix natrix</i>	subadult	49.4328891N	21.6066798E	
M49	28.7.2025	<i>Natrix natrix</i>	subadult	49.4328891N	21.6066798E	
M50	28.7.2025	<i>Bufo bufo</i>	adult	49.4363502N	21.6040511E	
M51	28.7.2025	<i>Bufo bufo</i>	juvenil	49.4363502N	21.6040511E	
M52	28.7.2025	<i>Natrix natrix</i>	subadult	49.4345076N	21.6077586E	
M53	28.7.2025	<i>Natrix natrix</i>	subadult	49.4345076N	21.6077586E	
M54	28.7.2025	<i>rana sp.</i>	adult	49.4345076N	21.6077586E	
M55	28.7.2025	<i>Salamandra salamandra</i>	adult	49.4417937N	21.6096374E	
M56	28.7.2025	<i>Bufo bufo</i>	juvenil	49.4330467N	21.6085995E	
M57	28.7.2025	<i>Bombina sp.</i>	adult	49.4043188N	21.6356241E	
M58	29.7.2025	<i>Bufo bufo</i>	úhyn	49.4062795N	21.6346778E	
M59	29.7.2025	<i>Anguis sp.</i>	úhyn	49.4084954N	21.6062065E	
M60	29.7.2025	<i>anguis sp.</i>	adult	49.4061207N	21.6093747E	
M61	29.7.2025	<i>anguis sp.</i>	úhyn	49.4061207N	21.6093747E	
M62	29.7.2025	<i>Coronella austriaca</i>	adult	49.3866046N	21.6035541E	

číslo pozorovania	dátum	druh	charakteristika	geografická šírka	geografická dĺžka	poznámka
M63	29.7.2025	<i>Natrix natrix</i>	juvenil	49.3880553N	21.6052120E	
M64	29.7.2025	<i>Coronella austriaca</i>	exuvium	49.3860809N	21.6032288E	
M65	29.7.2025	<i>Rana sp.</i>	subadult	49.3655522N	21.6223755E	
M66	29.7.2025	<i>Rana arvalis</i>	subadult	49.3655522N	21.6223755E	
M67	29.7.2025	<i>Anguis sp.</i>	úhyn	49.4171083N	21.6392426E	
M68	29.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4145040N	21.6486065E	
M69	29.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4049302N	21.7009542E	
M70	29.7.2025	<i>Bufo bufo</i>	juvenil	49.4061218N	21.7107233E	
M71	29.7.2025	<i>Rana sp.</i>	adult	49.3689044N	21.7409923E	
M72	30.7.2025	<i>Natrix natrix</i>	juvenil	49.4048520N	21.6359779E	dorzálna kresba
M73	30.7.2025	<i>Natrix natrix</i>	juvenil	49.4033741N	21.6402422E	
M74	30.7.2025	<i>rana sp.</i>	juvenil	49.4034319N	21.6405551E	desiatky
M75	30.7.2025	<i>Coronella austriaca</i>	adult	49.4056211N	21.6406548E	
M76	30.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4057747N	21.6405336E	
M77	30.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	juvenil	49.4057747N	21.6405336E	
M78	30.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	juvenil	49.4057747N	21.6405336E	
M79	30.7.2025	<i>Zootoca vivipara</i>	adult	49.4075605N	21.6417243E	gravid.
M80	30.7.2025	<i>Zootoca vivipara</i>	adult	49.4082331N	21.6420822E	
M81	30.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4126560N	21.6503108E	
M82	30.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4126229N	21.6502912E	
M83	30.7.2025	<i>Anguis sp.</i>	úhyn	49.4165866N	21.6416553E	
M84	30.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4169673N	21.6414713E	
M85	30.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4171543N	21.6410100E	
M86	30.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4171380N	21.6410570E	
M87	30.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4171650N	21.6405983E	
M88	30.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4186366N	21.6383753E	
M89	30.7.2025	<i>Zootoca vivipara</i>	adult	49.4186366N	21.6383753E	
M90	30.7.2025	<i>Zootoca vivipara</i>	adult	49.4211981N	21.6363007E	

číslo pozorovania	dátum	druh	charakteristika	geografická šírka	geografická dĺžka	poznámka
M91	30.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4223289N	21.6354833E	
M92	30.7.2025	<i>Bombina variegata</i>	adult	49.4223973N	21.6349755E	
M93	30.7.2025	<i>Bombina sp.</i>	adult	49.4223973N	21.6349755E	kříženec (<i>B. variegata</i> x <i>B. bombina</i>)
M94	30.7.2025	<i>Bombina sp.</i>	adult	49.4223973N	21.6349755E	kříženec (<i>B. variegata</i> x <i>B. bombina</i>)
M95	30.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4220295N	21.6313483E	F
M96	30.7.2025	<i>Natrix natrix</i>	úhyn	49.4141966N	21.6486813E	
M97	30.7.2025	<i>Rana sp.</i>	subadult	49.4158608N	21.6515073E	
M98	31.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4070200N	21.7023777E	
M99	31.7.2025	<i>Zootoca vivipara</i>	juvenil	49.4074907N	21.7045225E	
M100	31.7.2025	<i>Bombina variegata</i>	adult	49.4066870N	21.7042006E	
M101	31.7.2025	<i>natrix natrix</i>	úhyn	49.4063707N	21.7047332E	
M102	31.7.2025	<i>Vipera berus</i>	adult	49.4059161N	21.7056473E	gravid.
M103	31.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4057083N	21.7053934E	
M104	31.7.2025	<i>Anguis sp.</i>	adult	49.4045935N	21.7067097E	gravid.
M105	31.7.2025	<i>Zootoca vivipara</i>	adult	49.4079374N	21.7145695E	
M106	31.7.2025	<i>Zootoca vivipara</i>	adult	49.4081704N	21.7158986E	
M107	31.7.2025	<i>Zootoca vivipara</i>	adult	49.4082220N	21.7161152E	
M108	31.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4082175N	21.7161079E	
M109	31.7.2025	<i>Zootoca vivipara</i>	juvenil	49.4082175N	21.7161079E	
M110	31.7.2025	<i>Bombina variegata</i>	subadult	49.4082869N	21.7164851E	
M111	31.7.2025	<i>Bombina variegata</i>	subadult	49.4082869N	21.7164851E	
M112	31.7.2025	<i>Bombina variegata</i>	subadult	49.4082869N	21.7164851E	
M113	31.7.2025	<i>Bombina variegata</i>	subadult	49.4082869N	21.7164851E	
M114	31.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4082915N	21.7163929E	

číslo pozorovania	dátum	druh	charakteristika	geografická šírka	geografická dĺžka	poznámka
M115	31.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4082930N	21.7164923E	
M116	31.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4082120N	21.7166240E	
M117	31.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4082540N	21.7168993E	morpha erythro- nota
M118	31.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4082540N	21.7168993E	
M119	31.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4072550N	21.7180440E	
M120	31.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4062798N	21.7206220E	
M121	31.7.2025	<i>Zootoca vivipara</i>	adult	49.4063861N	21.7209050E	
M122	31.7.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4061914N	21.7213674E	
M123	31.7.2025	<i>Zootoca vivipara</i>	adult	49.4059879N	21.7212866E	
M124	1.8.2025	<i>Natrix natrix</i>	adult	49.3863609N	21.6033609E	
M125	1.8.2025	<i>Natrix natrix</i>	subadult	49.3249495N	21.6168844E	
M126	1.8.2025	<i>Rana dalmatina</i>	juvenil	49.3238656N	21.6158205E	
M127	1.8.2025	<i>Zootoca vivipara</i>	adult	49.4053036N	21.6298626E	
M128	1.8.2025	<i>Zootoca vivipara</i>	adult	49.4053036N	21.6298626E	
M129	1.8.2025	<i>Lacerta agilis</i>	adult	49.4053036N	21.6298626E	
M130	1.8.2025	<i>Rana sp.</i>	adult	49.4051076N	21.6321762E	
M131	1.8.2025	<i>Lacerta agilis</i>	juvenil	49.4051151N	21.6350824E	
M132	1.8.2025	<i>Anguis sp.</i>	úhyn	49.4053778N	21.6344702E	

Chiropterologická sekcia

Martin Danilák^{1,2}, Martin Celuch² Gréta Nusová² & Lenka Bikárová²

1 Správa CHKO Vihorlat, Fraňa Kráľa 1, 071 01 Michalovce, martin.danilak@sopsr.sk

2 Spoločnosť pre ochranu netopierov, Andraščíkova 618/1, 085 01 Bardejov, martin.danilak@sopsr.sk; martin.celuch@gmail.com, nusova.greta@gmail.com, lenkabikarova@gmail.com

V rámci chiropterologickej sekcie sme vykonávali kontrolu podkrovných priestorov a iných vhodných miest s potencionálnym výskytom netopierov, ultrazvukový detektoring a odchyt netopierov nad vodnou plochou. Spolu bolo počas VSTOP zistených 15 druhov netopierov.

Výsledky

28.7.2025

Kontrola podkrovných priestorov: Medvedie (Pk – pravoslávny kostol) – neg., Medvedie (Gk – gréckokatolícky kostol) – 1 ex. uchádza sivého (*Plecotus austriacus*) – múmia; Korejovce (Pk) – neg.; Krajné Čierne (starý aj nový Pk) – neg.; Krajná Porúbka (Pk) – 5 ex. uchádza svetlého (*Plecotus auritus*); Krajná Porúbka (stará škola) – trus podkovára malého (*Rhinolophus hipposideros*)

Skontrolovaných bolo 6 kostolov. Jeden Gk a päť Pk. Pravoslávne kostoly predstavujú menšie stavby, niekedy bez povaly a vhodných možností pre netopiere. Tri kostoly boli drevené, dve pravoslávne kostoly boli novšie murované stavby. Gréckokatolícky kostol predstavoval typickú murovanú stavbu s vhodnou povalou pre netopiere. Okrem kostolov sme skontrolovali aj opustenú budovu školy v Krajnej Porúbke, kde bol roztrúsený trus podkovárov malých po budove. V pravoslávnom kostole v obci bola zistená aj kolónia uchádza svetlého v štíte strechy v počte päť jedincov.

V obci Medvedie sme skontrolovali aj bývalú nevyužívanú snehovú jamu, ktorá môže slúžiť ako vhodné zimovisko chladomilných druhov netopierov.

29.7.2025

Odchyt pri táborisku Medvedie (GPS: 49.4068N, 21.6348E) – odchyt bol realizovaný nad vodnou plochou potoka Hrišov, celkovo bola aktivita netopierov slabá, odchyt bol negatívny. Detektorom boli potvrdené druhy večernica malá (*Pipistrellus pipistrellus*) a večernica Leachova (*Pipistrellus pygmaeus*)

30.7.2025

Kontrola podkrovných priestorov a búdok: Havranec (Gk) - pred vchodom do kostola bolo trochu menšieho guána, okná na kostole boli prekryté hustým pletivom; Svidnička (Gk) – 1 ex. *Plecotus*

sp. + 5 ex. múmií malého druhu rodu *Myotis*; Nižná Jedľová (chatová osada) - cca 30 ex. *Pipistrellus pygmaeus* + 5 obsadených búdok (cca 20 ex. *Pipistrellus pygmaeus*)

31.7.2025

Kontrola podkrovných priestorov: Vyšný Mirošov (Gk) - cca 300 netopierov veľkých (*Myotis myotis*) (podkrovie vyčistené od guána v roku 2021 členmi SON); Vyšný Orлік (fara Gk) – 50 ex. *Rhinolophus hipposideros* (F + juv.)

Odchyt nad potokom pod táboriskom v Medvedom (49.4024N, 21.6392E): – odchyt realizovaný na sútoku potoka Hrišov a Porúbsky potok pod mostom (obr. 1). Odchyt nad vodnou plochou od 20:40 – 22:00 hod., počas jasnej a bezveternej noci s teplotou 16°C. Odchytených bolo 7 jedincov, tri druhy. 1 ex. *Pipistrellus pipistrellus* (M, obr. 2), 2 ex. *Pipistrellus pipistrellus* (laktujúce F), 1 ex. netopier alkatoe (*Myotis alcaethoe*) (M), 2 ex. netopier Brandtov (*Myotis brandtii*) (F), 1 ex. *Myotis brandtii* (laktujúca F).

1.8.2025

Kontrola podkrovných priestorov: Šarbov (súkromná kôľňa) – kolónia 14 ex. netopier brvitý (*Myotis emarginatus*)

Na opustenej chate v doline potoka Hrišov za obcou Šarbov, boli za okenicou chaty nájdené dve múmie *Pipistrellus pipistrellus*.

Detektoring netopierov

Počas VSTOP boli exponované aj statické automatické detektory (Song Meter Mini Bat 2, Wildlife Acoustics, USA), ktoré nahrávali počas 1-3 nocí (29.7.-1.8.2025) na 3 lokalitách v blízkosti tábora – pri potoku Hrišov nad táborom (49.4067N, 21.6349E), nižšie pod táborom pri hati na potoku Hrišov (49.4037N, 21.6375E) a na zjazdovke nad Hotelom Wellness Zrubová (49.4049N, 21.6336E). Nahratých bolo spolu 3916 záznamov. Záznamy boli pretriedené pomocou softvéru Kaleidoscope (Noise filter) a ako záznamy s hlasmi netopierov v dostatočnej kvalite bolo vyhodnotených 1023 záznamov. Zvyšok tvorili zvuky hmyzu, vtákov a iný hluk. Najpočetnejším druhom, ktorý tvoril väčšinu záznamov, bola večernica malá. Celkovo sme pomocou ultrazvukového detektora zistili min. 12 druhov netopierov – netopier vodný (*Myotis daubentonii*), raniak hrdzavý (*Nyctalus noctula*), raniak stromový (*Nyctalus leisleri*), uchaňa čierna (*Barbastella barbastellus*), večernica Leachova, večernica malá, večernica pozná (*Eptesicus serotinus*), večernica severská (*Eptesicus nilssonii*). Ďalej boli zistené dvojice druhov, neodlíšené do druhu detektorom: netopier Brandtov/netopier fúzatý, netopier veľký/netopier ostrouchý (*Myotis blythii*), netopier brvitý/netopier alkatoe, ucháč svetlý/ucháč sivý.

24 Odchytové miesto netopierov

25 Večernica malá

Správa z činnosti ornitologickej sekcie

Peter Krišovský, Michal Revický, Stanislav Greš & Martin Danilák

Východoslovenské múzeum v Košiciach, Nám. Maratónu mieru 2, 040 01 Košice,
peter.krisovsky@vsmuzeum.sk

Správa Pieninského národného parku, SNP 57, 0601 01 Spišská Stará ves,
michal.revicky@pienap.sk

Sabinov 083 01, 17. Novembra 24 , 4sterix47@gmail.com

Správa CHKO Vihorlat, ul. Fraňa Kráľa 1, 071 01 Michalovce, martin.danilak@soprs.sk

Úvod

Ornitologický prieskum na LXIX. ročníku Východoslovenského tábora ochrancov prírody prebiehal v obci Medvedie. Mapovanie vtáctva sme realizovali aj v širokom okolí obcí Šarbov a Krajná Porúbka, už v pohniezdnom období. Pozorovanie a mapovanie vtáctva bolo doplnené aj o metódu odchyty a krúžkovaníu vtáctva, ktoré je veľmi obľúbené hlavne medzi deťmi. V daždívom počasí sme pre účastníkov tábora pripravili prezentáciu a prednášku o histórii a význame krúžkovania vtáctva. Z tohto územia nemáme mnoho ornitologických záznamov pre absenciu ornitológov, ktorý by tu vykonávali systematický výskum vtáctva.

Ciele

Hlavným cieľom ornitologickej sekcie bolo získať aktuálne údaje o výskyte vtáctva v čase migrácie v obci Medvedie a blízkyh obcí Šarbov a Krajná Porúbka. Priblížiť verejnosti význam a dôležitosť ochrany vtáctva na Slovensku.

Metodika

Pozorovania a mapovanie vtáctva bolo realizované vizuálne aj za pomoci ďalekohľadov (10x42) a podľa hlasových prejavov či pobytových znakov, ako sú staré hniezda, škrupinky z vajec a peria. Pochôdzky sme realizovali v jednotlivých obciach a trasách po okolí (Obr.1).

Odchyt a krúžkovanie

Odchyt a krúžkovanie vtáctva sme vykonávali v táborisku vždy ráno od 5:00 do 9:00 do dvoch sieti s dĺžkou 12 metrov na miestnom potoku Hrišov. Krúžkovanie vtáctva demonštrovali pravidelne pre účastníkov tábora Michal Revický a Stanislav Greš (Obr.2). Odchyt dravcov na atrapu vŕa realizoval Martin Danilák dňa 29.7.2025 pri Vyšnom Komárniku (49.4048078N, 21.7079703E) a 30.7.2025 pri Vápeníku (49.3970625N, 21.5344733E).

Všetky odchytené vtáčie druhy boli označené krúžkami Slovenskej ornitologickej spoločnosti na základe výnimky z MŽP SR.

Navštívené lokality

Trasy a lokality sme vyberali podľa pripraveného bulletinu XLIX. VsTOPu.

Krajná Porúbka je obec v severovýchodnej časti Nízkych Beskýd pri štátnej hranici s Poľskom. Terén obce je členitý s nadmorskou výškou 400 – 645 m n.m. Okolie tvoria lúky, ktoré ohraničujú lesné porasty buka a smreka.

Šarbov leží v prítoku Hrišovho potoka v blízkosti štátnej hranice s Poľskom. Svahovitá členitosť terénu určuje nadmorskú výšku obce od 400 do 698 m n.m. Okolie obce tvoria menšie lúky, ktoré sa využívajú na pasienie, alebo len kosenie. Okolité lesný porast tvorí buk.

Medvedie leží v doline Hrišovho potoka, ktorý preteká obcou. Členitosť terénu už nie je tak výrazná a lesný porast tvoria hlavne buky, brezy a borovice.

Táborisko sa nachádzalo medzi obcami Šarbov a Medvedie. V blízkosti preteká potok Hrišov, ktorý pred obcou Medvedie vytváral významnú mokraď.

Trasa č. 2 Táborisko – Krajná Porúbka – Táborisko: Pešia túra viedla z táboriska smerom k obci Šarbov kde sa nachádza družstvo odkiaľ sme pokračovali juhovýchodným smerom po lúkach až ku kaplnke v obci Krajná Porúbka. Od kaplnky sme po štátnej ceste pokračovali späť do táboriska.

Trasa č. 5 Táborisko –Krajná Porúbka – Štátna hranica – Táborisko: Pešia trasa viedla z táboriska smerom do obce Krajná Porúbka, odkiaľ sme prešli popod elektrovod až k pamätníku pod elektrovoďom. Odtiaľ sme pokračovali až k štátnej hranici s Poľskom, do Porubského sedla. Zo sedla sme sa vrátili späť do obce Krajná Porúbka a späť do táboriska.

26 Ornitologická sekcia pri mapovaní vtáctva

Výsledky

Tab. 1. Prehľad krúžkovaných vtákov počas VSTOP

Druh/Dátum	28.7.	29.7.	30.7.	31.7.	1.8.	Spolu
<i>Anthus trivialis</i>	1					1
<i>Buteo buteo</i>		1				1
<i>Erithacus rubecula</i>	1	1		2		4
<i>Falco tinnunculus</i>			1			1
<i>Fringilla coelebs</i>		1				1
<i>Parus major</i>		5	2			7
<i>Poecile palustris</i>		1		1		2
<i>Phylloscopus collybita</i>	1		1			2
<i>Prunella modularis</i>			1			1
<i>Sylvia atricapilla</i>			7	6	1	14

Druh/Dátum	28.7.	29.7	30.7.	31.7.	1.8.	Spolu
<i>Sylvia borin</i>			1	1		2
<i>Sylvia communis</i>	1	2	1			4
<i>Troglodytes troglodytes</i>					1	1
Spolu	4	11	14	10	2	41

27 Ukážka krúžkovania vtáctva pre účastníkov tábora

Tab. 2. Výsledky mapovania na navštívených lokalitách.

Druh/Lokalita	Táborisko	Medvedie	Penzión	Šarbov	Krajná Porúbka	Trasa č.2	Trasa č. 3
<i>Anas platyrhynchos</i>				4			
<i>Ciconia nigra</i>						1	
<i>Ardea cinerea</i>				3			
<i>Pernis apivorus</i>				1			
<i>Clanga pomarina</i>	1					1	
<i>Accipiter nisus</i>						1	
<i>Buteo buteo</i>	1			2		1	2
<i>Columba palumbus</i>						1	
<i>Strix aluco</i>	2						
<i>Upupa epops</i>				1			
<i>Dendrocopos major</i>					1	1	
<i>Dendrocopos medius</i>				1			
<i>Picus viridis</i>	1	1	1	1			
<i>Lanius collurio</i>				2		10	2
<i>Garrulus glandarius</i>				2			2
<i>Corvus corax</i>	2						
<i>Poecile palustris</i>				1			
<i>Cyanistes caeruleus</i>				2			
<i>Parus major</i>		4	3	8			
<i>Hirundo rustica</i>		4		2		15	
<i>Delichon urbicum</i>		54	7		1		
<i>Phylloscopus collybita</i>			2				1
<i>Sylvia atricapilla</i>			5				
<i>Sylvia communis</i>		1				1	
<i>Troglodytes troglodytes</i>				1			

Druh/Lokalita	Táborisko	Medvedie	Penzión	Šarbov	Krajná Porúbka	Trasa č.2	Trasa č. 3
<i>Turdus merula</i>			5	1	1		
<i>Ficedula albicollis</i>				1			
<i>Ficedula parva</i>					1		
<i>Muscicapa striata</i>				1			
<i>Erithacus rubecula</i>	4		1				
<i>Phoenicurus ochruros</i>		4	1	1	1		
<i>Cinclus cinclus</i>	1						
<i>Passer domesticus</i>		5		1	2		
<i>Motacilla cinerea</i>	2	1			2		
<i>Motacilla alba</i>	1	1	1				
<i>Anthus trivialis</i>						2	
<i>Fringilla coelebs</i>		2	1		2		
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>			1	1			
<i>Linaria cannabina</i>		1	1	1			
<i>Carduelis carduelis</i>		2	4				
<i>Emberiza citrinella</i>				2	1		
Zistený počet druhov na lokalite	7	12	33	22	9	10	7

28 Odchytená sýkorka hôrna (*Poecile palustris*)

Záver

Pozorovaním a odchytmami sme zistili počas tábora na vybraných lokalitách prítomnosť 43 vtáčích druhov. Ornitologickými krúžkami sme označili 41 jedincov 13 druhov. Pre typické lesné biotopy severovýchodu Slovenska sme zaznamenali prítomnosť dravcov ako sú orol kriklavý (*Clanga pomarina*), včelár lesný (*Pernis apivorus*) a jastrab krahulec (*Accipiter nisus*). Zachovanie významných lesných spoločenstiev nám potvrdili aj ďalšie druhy, ktoré len potvrdzujú význam nenarušených ekosystémov ako sú ďateľ prostredný (*Dendrocopos medius*), muchárik bieločrký (*Ficedula albicollis*), muchárik malý (*Ficedula parva*). Vhodné hospodárenie na okolitých lúčkach a pasienkoch sme zaznamenali častým výskytom strakoša obyčajného (*Lanius collurio*). Kvalitu potoka Hrišov potvrdzuje výskyt druhov viazaných na tento biotop ako sú trasochvost horský (*Motacilla cinerea*), vodnár obyčajný (*Cinclus cinclus*) a trasochvosta bieleho (*Motacilla alba*). V obciach Medvedie, Šarbov a Krajná Porúbka sme pozorovali vtáacie druhy typické pre urbanizované prostredie, ako sú lastovička obyčajná (*Hirundo rustica*), belorítko obyčajná (*Delichon urbicum*) a vrabec domový (*Passer domesticus*). Počet druhov pre sledované územie nie je konečný, nakoľko sa naše pozorovania realizovali už mimo hniezdného obdobia. Podarilo sa nám vytvoriť prehľad avifauny na týchto lokalitách. Poďakovanie patrí všetkým účastníkom tábora, ktorí sa zapojili k mapovaniu vtáctva.

Bocian biely (*Ciconia ciconia*) v Chránenom vtáčom území Laborecká vrchovina

Miroslav, Fulín¹, Peter Pjenčák², Matúš Čahoj³, Ľudmila Reiterová⁴, Samo Reiter⁵

¹ Puškinova 15, 083 01 Sabinov, miro.fulin@gmail.com

² Krajské múzeum Prešov, pobočka v Hanušovciach nad Topľou, 094 31 Zámocká 160/5
piencak@gmail.com

³ S CHKO Východné Karpaty, 068 01 Medzilaborce, Duchnovičova 535, matus.cahoj@sopsr.sk

^{4,5} 091 01 Krušinec č. 81, ludka.reiterova@gmail.com

White stork (*Ciconia ciconia* L.) in the Protected Bird Area of the Laborecká upland

The article provides a historical overview of the beginning of nesting and the current state of the population in the Protected Bird Area of the Laborecká upland. More than 100 years ago, the stork was an exceptional species in this part of the country. The first four nests are known from the beginning of the 20 th century. Today, there are 189 active nests in the area (13% of the Slovak population) in 77 municipalities. Currently, the nests are being concentrated into nesting colonies. There are more than ten nests in four municipalities. The stork's habitat here consists of meadows and pastures with a rich food supply. 70% of the nests are built on separate poles with nesting platforms and 17% of the nests are located on electric poles.

Úvod

Medzi prvé záznamy o prítomnosti bociana bieleho (*Ciconia ciconia* L.) na severovýchodnom Slovensku patria údaje získané fenologickými pozorovateľmi - spolupracovníkmi meteorologického pozorovania, ktoré spracoval Mošanský (1970). Títo udávajú dátumy priletov bocianov na hniezda v Snine (10.4.1895), Humennom (24.3.1901), v Hunkovciach (20.3.1906) a vo Svidníku (5.4.1907). Prvá správa o hniezdení v obci Ladomirová je známa z roku 1908. Obsadenosť územia bocianmi bola na začiatku 20. storočia iba ojedinelá. Tieto štyri hniezda boli až do roku 1934 jediné, ktoré existovali v bývalom okrese Humenné, a o ktorých sa nám zachovali údaje. Stollmann (1999) považuje takto vzniknuté hniezda na území na začiatku minulého storočia za historický základ pre šírenie sa druhu v území. Do roku 1939 sú známe hniezda už v siedmych obciach bývalého okresu Humenné. Od roku 1934 prebiehajú s prerušením v čase druhej svetovej vojny, sčítacie akcie v celom areáli hniezdného rozšírenia bociana bieleho. Preto od roku 1958 máme už viac informácií o stave populácie na našom území. Sčítacie akcie v rokoch 1958, 1968 a 1974 boli robené korešpondenčne so školami, policajnými stanicami, samosprávou obcí ale aj fyzickou kontrolou hniezdných lokalít regionálnymi spolupracovníkmi. Výsledky sčítania publikoval Stollmann (1964, 1971, 1987). V roku 1958 uvádza (Stollmann 1999) už 16 hniezd v 15

obciach, v roku 1968 už 39 hniezd v 31 obciach a v roku 1975 to bolo 50 hniezd v 39 obciach nami popisovaného územia. Najviac hniezd v jednej obci 4, boli známe vtedy v Humennom. Podarilo sa nám späť doplniť údaje o založení niektorých hniezd a od roku 1984 vedíme o hniezdach každoročnú evidenciu (www.bociany.sk).

V roku 2025 sme sa v rámci odbornej činnosti na 49. ročníku Východoslovenského tábora ochrancov prírody zamerali na aktualizáciu stavu hniezdných stanovišť, sčítanie hniezd a zisťovanie výsledkov hniezdenia bociana bieleho na spracovanom území.

Popis územia

Chránené vtáčie územie Laborecká vrchovina (SKCHVU011) (ďalej len CHVU) bolo vyhlásené Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky Vyhláškou č. 438 dňa 17. septembra 2009 na ochranu kriticky dôležitých biotopov sťahovavých a európsky významných druhov vtákov. Rozloha územia je 107 736 ha. CHVU sa nachádza v severovýchodnej časti Slovenskej republiky, v Prešovskom kraji v okresoch Humenné, Medzilaborce, Snina, Stropkov a Svidník. Severovýchodnú hranicu tvorí hranica s Poľskou republikou. Z juhovýchodu hranica siaha približne po obce Kečkovce, Kružlová, Kapišová, Ladomirová, Oľšavka, Bukovce, Havaj, Oľka, Hrubov, Vyšné Ladičkovce, Hankovce, Udavské, Kamenica nad Cirochou, Dlhé nad Cirochou, Snina. Východná hranica územia je totožná so západnou hranicou SKCHVÚ002 Bukovské vrchy. Územie je prístupné komunikáciami, ktoré spájajú mestá Svidník – Stropkov – Humenné – Snina s prepojením na Ukrajinu (cesty I/15, I/74). Priamo cez územie CHVÚ prechádza v severnej časti cesta I/21 Svidník – Poľsko a sieť ciest 2. a 3. triedy, ktoré zabezpečujú spojenie s mestom Medzilaborce a obcami vo vnútri CHVÚ. Z juhu na sever prechádza územím regionálna železničná trať Humenné – Medzilaborce – hranica s Poľskom. Územie CHVÚ patrí do hlavného povodia Bodrogu. Kostru riečnej siete vytvára rieka Laborec s prítokmi. Pramení na severnom okraji CHVÚ a preteká územím smerom na juhovýchod a juh. Východnú časť územia odvodňuje sieť ľavostranného prítoku Laborca - Udaťa. Severozápadnú časť územia odvodňujú ľavostranné prítoky rieky Ondava. V území sa nenachádzajú väčšie vodné plochy, len niekoľko malých lokálnych umelých nádrží a rybníkov. Celé územie CHVÚ má rozlohu 107 736 ha a spadá do katastrálnych území 107 obcí.

V okrese Humenné sú to k.ú. obcí: Adidovce, Dedačov, Hankovce, Hrabovec nad Laborcom, Hrubov, Humenský Rokytov (dnes Rokytov pri Humennom), Jabloň, Kamenica nad Cirochou, Kochanovce nad Laborcom, Koškovce, Lackovce, Ľubiša, Maškovce, Nechvalová Polianka, Nižná Jablonka, Pakostov, Papín, Rovné, Slovenské Krivé, Turcovce, Udavské, Veľopolie, Vyšná Jablonka, Vyšné Ladičkovce, Vyšný Hrušov, Zbudské Dlhé, Zbudský Rokytov, Zubné.

V okrese Medzilaborce sú to k.ú. obcí: Borov, Brestov na Laborcom, Čabalovce, Čabiny, Čertižné, Habura, Kalinov, Krásny Brod, Krivá Oľka (dnes Oľka), Medzilaborce, Ňagov, Nižná Oľka (dnes Oľka), Oľšinkov, Palota, Radvaň nad Laborcom, Repejov, Rokytovce, Roškovce, Sukov, Svetlice, Valentovce, Volica, Vydraň, Výrava, Zbojné, Zbudská Belá.

V okrese Snina sú to k.ú. obcí: Belá nad Cirochou, Čukalovce, Dlhé nad Cirochou, Hostovice, Osadné, Parihuzovce, Pčoliné, Pichne, Snina, Stakčín, Zvala.

V okrese Stropkov sú to k.ú. obcí: Bukovce, Bystrá, Driečna, Gribov, Havaj, Kožuchovce, Makovce Malá Poľana, Miková, Olšavka, Staškovce, Suchá, Varechovce, Vladiča.

V okrese Svidník sú to k.ú. obcí: Bodružal, Dlhoňa, Dobroslava, Havranec, Hunkovce, Kapišová, Kečkovce, Korejovce, Krajná Bystrá, Krajná Poľana, Krajná Porúbka, Krajné Čierno, Kružľová, Ladomirová, Medvedie, Mirofa, Nižná Písaná, Nižný Komárnik, Príkra, Pstriná, Rostoky, Svidnička, Šarbov, Šemetkovce, Vagríneč, Vápeník, Vyšná Písaná, Vyšný Komárnik.

Charakteristika hniezdnej bionómie bociana bieleho

Pre územie je bocian významným druhom, nakoľko pri vyhlásení SKCHVU011 Laborecká vrchovina v roku 2009 tu podľa zápisu hniezdilo viac ako 1% našej populácie (uvádza sa pre územie priemerne 40 párov).

Hniezdnymi biotopmi bociana bieleho sú intravilány obcí a miest s otvorenou krajinou v okolí a s podmáčanými plochami v rozvoľnených údoliach podhorských tokov, ktoré hraničia s územiaми s dostatočnou potravnou ponukou (hmyz, obojživelníky, plazy, vtáky, drobné cicavce) (Fulín 2002). Vyhýba sa úzkym údoliam s hustým lesným porastom. Potravné biotopy tvoria suché aj vlhké biotopy v otvorenej krajine. Podmienkou je nízky lúčny porast, ktorý umožňuje lov veľkých bezstavovcov a malých stavovcov. Hniezdi v zastavanej zóne často v tých najfrekvencovanejších miestach na ľudských príbytkoch alebo technickej infraštruktúre (elektrické stĺpy a pod.). S elektrifikáciou vidieka sa stal najčastejším hniezdnym stanovišťom bociana elektrický stĺp. Dnes ho z dôvodu ochrany druhu a bezporuchovej prevádzky rozvodu elektrickej energie nahrádzajú samostatné stĺpy s umelou hniezdnou podložkou.

Metodika prieskumu a spracovania údajov

Uvádzané historické údaje pochádzajú z publikovaných prác o sčítaní v rokoch 1958, 1968, 1974 a 1984 a boli získané prevažne dotazníkovou metódou (Stollmann 1999). Nízka návratnosť dotazníkov, nespoľahlivosť medzičlánkov pri ich distribúcii mala za následok nedodanie kompletných údajov, viaceré nepresnosti v interpretácii údajov, a preto sú tieto údaje relatívne a dávajú pravdepodobný obraz o stave populácie mierne podhodnotený (Stollmann 1971). Po roku 1984 sme údaje získavali priamo od našich regionálnych spravodajcov alebo s nástupom elektronickej pošty aj formou občianskej vedy získavaním údajov priamo do internetového Atlasu hniezd. Situáciu na hniezdach v roku 2025 sme monitorovali v hniezdnom období minimálne dvakrát. Navštívili sme všetky obce spadajúce do CHVÚ, aby sme zaznamenali resp. vylúčili hniezdenie bociana bieleho v nich. Z pozorovaní sme viedli záznam s popisom hniezda, hniezdného stanovišťa, upresnenia bližšej lokalizácie (GPS súradnice) a robili fotodokumentáciu. Údaje sú vložené do databázy Atlasu hniezd na stránke www.bociany.sk. V prehľadnej tabuľke

uvádzame odkedy evidujeme najstarší údaj o hniezde. K získaniu týchto údajov prispelo celoplošné sčítanie bocianov a tak rok uvádzaný pri hniezde totožný s rokom sčítania nemusí byť rokom založenia hniezda. Naopak v niektorých sčítacích termínoch nie je v obci uvedená prítomnosť aktívneho hniezda, nakoľko bociany práve vtedy v obci nehniedzili.

Výsledky spracovaných dát z minulosti a súčasnosti

Podľa získaných údajov hniezdenie bociana bolo zo 106 obcí spadajúcich do CHVU zaznamenané v 86 obciach. O zahniezdenie doteraz neprejavili bociany záujem v 20 obciach CHVU. V piatich obciach sa bociany krátkodobo vyskytli, dokonca postavili aj hniezdo, no zostalo v ďalšom roku opustené alebo zaniklo. V 79 obciach za uvedené obdobie od prvého sčítania v roku 1934 bociany hniedzili minimálne dva roky (Tab. č. 1). V obciach so zaznamenaným hniezdením už v roku 1934 hniedzia bociany dodnes. V tabuľkovom prehľade je po roku 1994 v desaťročných intervaloch nápadný výrazný dvoj-, troj-, až štvornásobný nárast počtu hniezd v území. Súčasný počet hniezd v CHVU tvorí 13% populácie bociana bieleho na území Slovenska (Fulín, 2024). Počet obcí, v ktorých bociany hniedzia narastal plynule a v poslednom období je stabilizovaný. Naopak počet hniezd v jednotlivých obciach vzrástol na hodnotu, ktorú charakterizuje pojem hniezdna kolónia. Sú to obce Ladomirová 8 hniezd, Habura 9 hniezd, Dlhé nad Cirochou, Kamenica nad Cirochou, Papín po 15 hniezd, Radvaň nad Laborcom 17 hniezd. Mimo intravilánu obcí sme hniezdenie bociana nepotvrdili. V roku 2025 bociany v 64 obciach, na 145 hniezdach úspešne vyvedli 368 mláďat. Priemer mláďat na hniezdo je 2,5. Na 27 hniezdach bolo hniezdenie neúspešné (zachladla násada, došlo k vyhodneniu vajec pri súboji alebo k úhynu mláďat). Dočasne alebo len sporadicky bolo obsadených 11 hniezd. Zaniklo zhodením alebo preložením na samostatný stĺp s podložkou 21 hniezd. 132 obsadených hniezd (70%) je na samostatných stĺpoch s podložkami a 33 obsadených hniezd (17%) je na stĺpoch elektrického vedenia. V území je vystavených ešte 32 neobsadených podložiek na samostatných stĺpoch, ktoré sú pripravené ako potenciálne možnosti na zahniezdenie.

Pravdepodobne najstarším hniezdom na Slovensku je hniezdo na komíne domu vo Vyšnom Hrušove, ktoré tu stojí bez prerušenia a je využívané bocianmi už od roku 1937. Najstarším hniezdom postaveným ešte na drevenom dvojstĺpe elektrického vedenia je od roku 1974 hniezdo v Hunkovciach.

Tab. 1: Prehľad o osídľovaní územia CHVÚ Laborecká vrchovina bocianom bielym

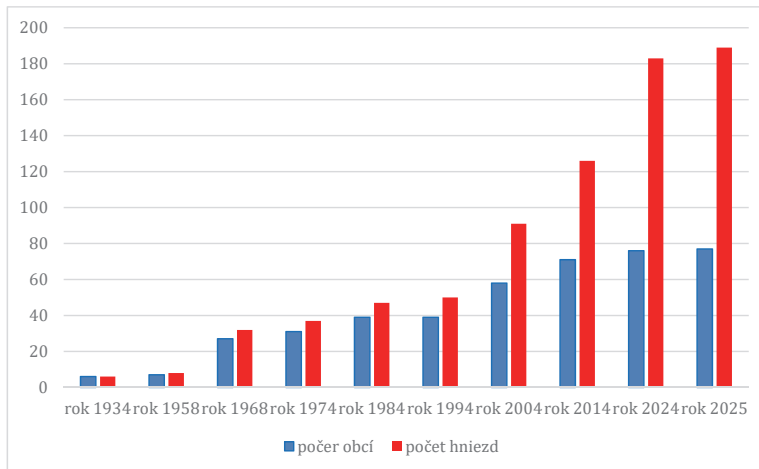
Tab. 1: Overview of the settlement of the Laborecka upland Protected Bird Area by the white stork

Obec	rok - najstarší údaj o hniezde	rok 1934 a počet hniezd v obci	rok 1958 a počet hniezd v obci	rok 1968 a počet hniezd v obci	rok 1974 a počet hniezd v obci	rok 1984 a počet hniezd v obci	rok 1994 a počet hniezd v obci	rok 2004 a počet hniezd v obci	rok 2014 a počet hniezd v obci	rok 2024 a počet hniezd v obci	rok 2025 a počet hniezd v obci
Adidovce	1968			1		1		1	1	1	1
Belá nad Cirochou	1934	1		1	1	1	1	1	2	3	4
Bodružal'											
Borov	2014						1	1	2	3	5
Brestov nad Laborcom	1910	1			1	1	1		1	2	2
Bukovce	1984					1		2	1	2	1
Bystrá											
Čabalovce	1994						1	1	1		1
Čabiny	1994						1	2	3	4	4
Čertizné	1968			1	1			1	2	1	1
Čukalovce	2004							1	1	1	1
Dedačov											
Dlhé nad Cirochou	1934	1	2	1		2	5	10	11	15	15
Dlhoňa	1994						1	1	1	1	1
Dobroslava											
Driečna											
Gribov	2014								1	1	1
Habura	1934	1				1	1	4	9	9	8
Hankovce	1974				1				1	1	1
Havaj	1984					1	2	1	1	1	1
Havranec											
Hostovice	1984					1	1	1	1	2	2
Hrabovec nad Laborcom	1956			1	1	1	1	1	1	2	2
Hrubov	2024									1	
Hunkovce	1974				1		1		1	1	1
Jabloň	1968			1	1	1	1	1	1	1	1
Kalinov	1996							1	1	1	1
Kamenica nad Cirochou	1934	1	1	3	1	4	5	8	11	13	15
Kapišová	1984					1		1	1	1	1

Kečkovce	1984					1		1	1	1	1
Kochanovce nad Laborcom	1968			1	1		1	1	1	1	1
Korejovce	2014								1	1	1
Koškovce	1991							1	1	1	1
Kožuchovce											
Krajná Bystrá	2002							1	1	1	1
Krajná Poľana	1963			1	1	1				1	1
Krajná Porúbka	2003							1	1		
Krajné Čierno											
Krásny Brod	1962			1	1	1	1	1	1	2	2
Kružľová	1968			1	1		1	1	1	1	1
Lackovce	1958		1		1	1	1	1	1	2	2
Ladomirová	1958		1	1	1	1	1	2	4	8	8
Ľubiša	1962						1	2	3	3	3
Makovce	1995							1	1	1	1
Malá Poľana	1998									1	1
Maškovce											
Medvedie											
Medzilaborce	1968			1	3	1	2	3	4	4	4
Miková	2003							1	1		
Miroľa	2010								1	1	1
Ňagov	2009								1	1	1
Nechválová Polianka	2000								1	1	1
Nižná Jablonka	1984					1		1	2	2	1
Nižná Písaná	2002							1		1	1
Nižný Komárnik											
Oľka	1974				1	1	1	1	1	1	1
Oľšavka	2011								1	1	1
Oľšíňkov	2025										1
Osadné	2011									1	1
Pakostov	1968			1	1	1		1	1	1	1
Palota	2004							1	1		
Papín	1962			2	2	1	2	2	1	12	15
Parihuzovce											
Pčoliné	1968			1	1	1	1	1	1	1	2
Pichne	1974				1	1	1	1	2	6	5
Príkra	1968			1	1						
Pstriná											
Radvaň nad Laborcom	1968			1	2	3	1	4	7	15	17
Repejov	1984					1	1	1		1	1
Rokytov pri Humennom	1976					1	1	1	1	2	2

Rokytovce	1996							1	1	1	1
Roškovce	2014								1	1	1
Rovné	1968			1	1	1	1	1	1	1	1
Roztoky	2001							1	1	1	1
Slovenské Krivé	2021										
Snina	1934	1	1	1	1	1	1	2	3	4	4
Stakčín	1958		1	1	1	1	1	2	2	3	3
Staškovce	1992						1	2	1	2	2
Suchá											
Sukov	1984					1		1	1	1	1
Svetlice	1984					1			1	1	1
Svidnička	1978					1			1	1	1
Šarbov											
Šemetkovce	2017									3	2
Turcovce											
Udavské	1962			2	2	1	1	2		3	3
Vagrinec	1962							1	1	2	1
Valentovce											
Vápeník	2002										
Varechovce	2011								2	1	1
Veľopolie	1968			1	1			1	1	1	1
Vladiča	2004							1			
Volica	1968			2	2	1	1	1	2	2	3
Vydraň	2014								1	1	1
Výrava	1991						1	1	1	1	1
Vyšná Jablonka	2015									1	1
Vyšná Písaná	2000										
Vyšné Ladičkovce											
Vyšný Hrušov	1937			1	1	1	1		1	2	1
Vyšný Komárnik	2013								1	1	1
Zbojné	1984					1	1	1	1	1	1
Zbudská Belá	2001							1	1	1	1
Zbudské Dlhé	1968			1	1	1	1	1	2	3	3
Zbudský Rokytov											
Zubné	1958		1	1	1	3	1		1	1	1
Zvala											
počet obsadených obcí		6	7	27	32	39	39	58	71	76	77
počet hniezd		6	8	32	38	47	50	91	126	183	189

Poznámka: Ak je v stĺpci najstarší údaj o hniezde uvedený rok, no následne sú ostatné kolónky prázdne, znamená to, že hniezdo v sčítacom roku nebolo obsadené alebo už zaniklo.

29 Graf 1 Počet hniezd a počet obsadených obcí v CHVU Laborecká vrchovina

Diskusia

Pri posudzovaní stavu populácie bociana bieleho v CHVU je nápadný prudký nárast počtu obsadených hniezd ako aj vznik viacerých kolónii hniezd v posledných desaťročiach. Pripisujeme to vhodným podmienkam biotopu. Územie charakterizujú početné kosné lúky v podhorí, udržiavané pasienky hovädzieho dobytku, nízke percento plôch s intenzívnou produkciou jednoročných plodín pre produkciu potravín, nezastavenie plôch priemyselnými, obchodnými či inými technickými stavbami, pretrvávajúci pozitívny prístup miestneho obyvateľstva k bocianovi a včasná reakcia na vhodné bezproblémové hniezdenie druhu ponukou náhradných stanovišť. Ku kumulácii hniezd do hniezdnych kolónii nemalou mierou prispievajú skládky odpadu v Papíne, Udavskom, Krásnom Brode a Šemetkovciach, ktoré bociany vo zvýšenej miere navštevujú za účelom ľahšieho získania potravy.

Záver

CHVU Laborecká vrchovina predstavuje jedno z mála miest na území Slovenska, kde sa v poslednej dobe navýšil počet hniezdnych párov bociana. Pri vyhlásení CHVU v roku 2009 sa vo Vyhláske č. 438 uvádza východzí stav cca 40 hniezd, čo v tom čase predstavovalo viac ako 1% populácie bociana na Slovensku. Súčasný stav 189 párov bociana bieleho predstavuje takmer 13% populácie bociana bieleho na Slovensku. V prepočte hustoty hniezd pripadá 17,5 hniezd na 100 km² a to takmer polovicu CHVU tvoria lesné celky, ktoré nie sú biotopom bociana.

Literatúra:

Fulín M., 2024: Informačný spravodaj Bocian biely 2024. Vydala SOS/BirdLife Slovensko.

Mošanský A., 1970: Ekologická avigeografia východného Slovenska. Ekologická a historická analýza avifauny východnej časti Západných Karpát za posledné storočie. I. zväzok. Vydalo Východoslovenské múzeum v Košiciach

Mošanský A., 1975: Nútený rozptyl ako negatívny jav teritoriálnych zmien východoslovenských populácií bociana bieleho (*Ciconia ciconia*) a bociana čierneho (*Ciconia nigra*). Východoslovenské múzeum, Rukopis

Stollmann A., 1964: Príspevok k rozšíreniu bociana bieleho (*Ciconia ciconia*) na Slovensku v r. 1958. Sborník Východoslovenského múzea, V. A, 125-128

Stollmann A., 1971: Bocian biely (*Ciconia ciconia* L.) na Slovensku v roku 1968. Československá ochrana prírody 12, str. 143 – 178

Stollmann A., 1987: Chorológia bociana bieleho (*Ciconia ciconia* L.) na Slovensku. Ochrana prírody 8, str. 8 – 40

Stollmann A., 1999: Prehľad hniezdísk bociana bieleho (*Ciconia ciconia* L.) na Slovensku za ostatných 50 rokov /1934 – 1984/ podľa katastrov miest a obcí. Natura Carpatica XL, str. 263 – 292.

30 Foto 1 Hniezdo na komíne domu č. 126 vo Vyšnom Hrušove
Photo 1 Nest on the chimney of house No. 126 in Vyšný Hrušov

Mammal Report – Teriology Section

NUNO F. GUIMARÃES^{1,2,3}, JANA ĎUROVÁ^{1,2}, MARTIN HROMADA⁴

1. Technical University in Zvolen, Faculty of Forestry, Department of Applied Zoology and Wildlife Management, Zvolen
 2. Little Fox, The Centre of Natural Sciences, Research and Environmental Education, Banská Bystrica
 3. Diana – Carpathian Wildlife Research, Banská Bystrica
 4. University of Prešov, Faculty of Humanities and Natural Sciences, Department of Ecology
- email: nuno.guimaraes@tuzvo.sk

Introduction

The 49th Eastern Slovak Nature Conservation Camp (VSTOP) edition was once again a lively gathering of researchers and nature enthusiasts, all united by curiosity and a shared commitment to understanding wildlife. This year's event took place in Medvedie, in the heart of central Slovakia's Western Carpathians. The area lies within the Protected Landscape Area of the Eastern Carpathians (PLAVK - Chránená krajinná oblasť Východné Karpaty), encompassing approx. 70 km² of Natura 2000 sites, with 78% covered by original forest stands, resulting in a breathtaking landscape rich in biodiversity. The region is home to all three of Europe's larger predators: wolf (*Canis lupus*), bear (*Ursus arctos*), and lynx (*Lynx lynx*). The area is also known to host a rich community of small mammals documented in earlier studies.

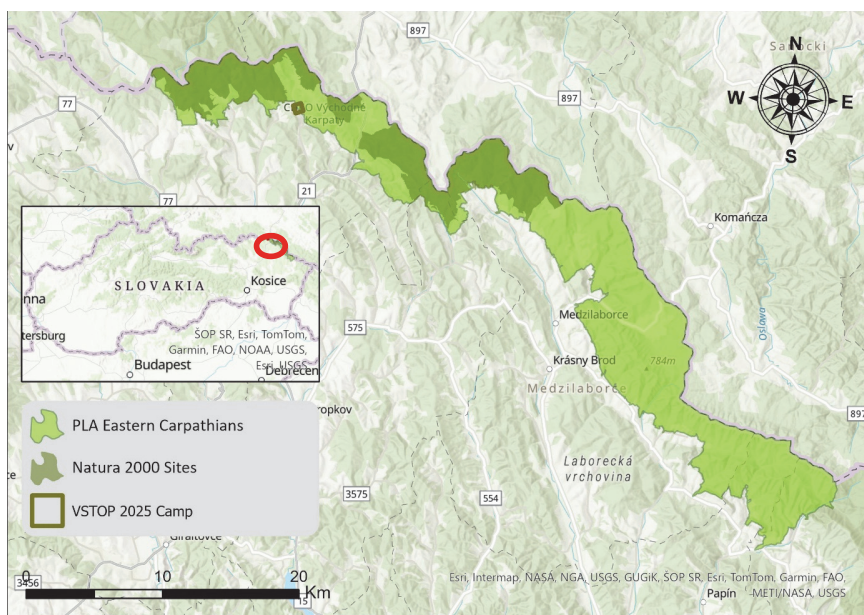
In the 2025 Mammal section, the expeditions focused primarily on finding all sort off presence signs of medium and large-sized mammals. Curiosity guided every step as participants searched for traces of the region's large and medium carnivores. Yet it wasn't just the carnivores that capture the attention of the group, evidence of large ungulates and other mammals of all sizes, including those hiding near streams and ponds, adding delight to the exploration, with countless "small details" to uncover.

Participants of the Mammal section fully engaged in field practices, gaining hands-on experience in monitoring technics used in wildlife research, while focusing on opportunistic mapping of mammals' signs. Four expedition tracks were selected to simulate ground-transect surveys, across regions diverse habitats, from high mountain ridges to lowland meadows, through coniferous, broadleaf, and mixed forests, and along riparian forest strips (Fig. 1). This approach allowed participants to actively contribute to building a broader picture of the region's mammal diversity while gaining a deeper understanding of ecological field methods and interpretation.

This report summarizes the outcomes of the four expeditions realized during the week, including the dataset of collected evidence and insights gained from participants' observations outside this section's activities. Beyond documenting species presence, it emphasizes the role of citizen science in improving our understanding of mammal populations, their habitats, and the broader landscape they inhabit. Effective biodiversity conservation relies not only on professional research but also on the active participation of local people including experts in other areas, helping to build a shared knowledge base to guide future management and conservation efforts.

Results

31 Map of the region with Map of the region. Small map: the red circle represents the location of the VSTOP 49th edition.

“The misty ridge wild garden” – Expedition day 1 (14.2 km) - 28.07.2025

The first expedition began to the East of the camp in a meadow that serves as a ski slope in winter. Rising steeply from the camp the slope was bordered by narrow corridors of trees, which small mammals often use for foraging or shelter. Even at the start, subtle signs of wildlife activity were revealed, while edible mushrooms in the tree line added a seasonal touch to the scenery. As the group reached Vrch (521 m a.s.l.), the landscape turned misty and wet, creating an almost pristine and mysterious atmosphere. From there, the route continued along the ridge towards Skalné (715 m a.s.l.), the highest point of the expedition, before descending along a section that followed approximately 1 km of the Polish border. Along this route, participants moved through a mosaic

of habitats and tree species, gaining insight ecological function of local habitats and into how forest structure supports a diversity of mammal life. Evidence of mammal species was documented during the walk, including a typical lynx marking spot, tracks of wolves and foxes, and clear signs of marten activity. Most ungulates present in the area also left traces, from tracks to feeding marks on vegetation, including one large scat potentially belonging to European bison. In total, six evidence of presence were recorded, and many more signs were observed and discussed (Fig.1). By the end of the day, rain began lashing down, and the group finished the walk thoroughly soaked, but satisfied with the day's discoveries.

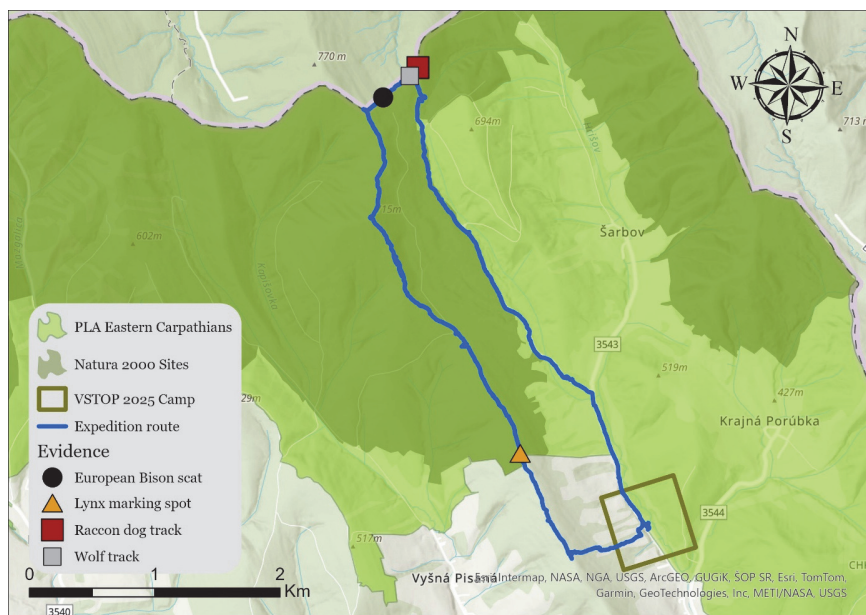
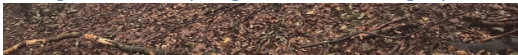

Figure 32- Expedition day 1 and the evidence collected

Figure 33 – Top picture: mammal section group day 1; left middle picture: group discussing on biodiversity; central middle picture: wolf scat; right middle picture: lynx track; lower left picture: group walking in the mist; A young researcher checking a lynx marking spot.

“The ancient forest” – Expedition day 2 (10.4 Km) - 29.07.2024

Our second adventure took us deep into the pristine forest “Komárnická jedlina”, a protected area where very tall centuries-old firs rise like guardians of the wild. The habitat felt untouched, almost sacred, and each step revealed new layers of life hidden beneath the dense canopy.

Moving quietly through the amazing forest, it was possible to document signs of elusive mammals: wolves (tracks and scats), lynx (track and marking spot), and raccoon dog (tracks and a scat). The group had the opportunity to visit locations where camera traps had previously captured images of lynx, helping the participants to imagine this secretive felines’ behaviours.

The forest offered a living classroom, a place where natural history and imagination merged, reminding everyone why such old-growth stands are invaluable for the survival of large carnivores and the ecosystems they shape.

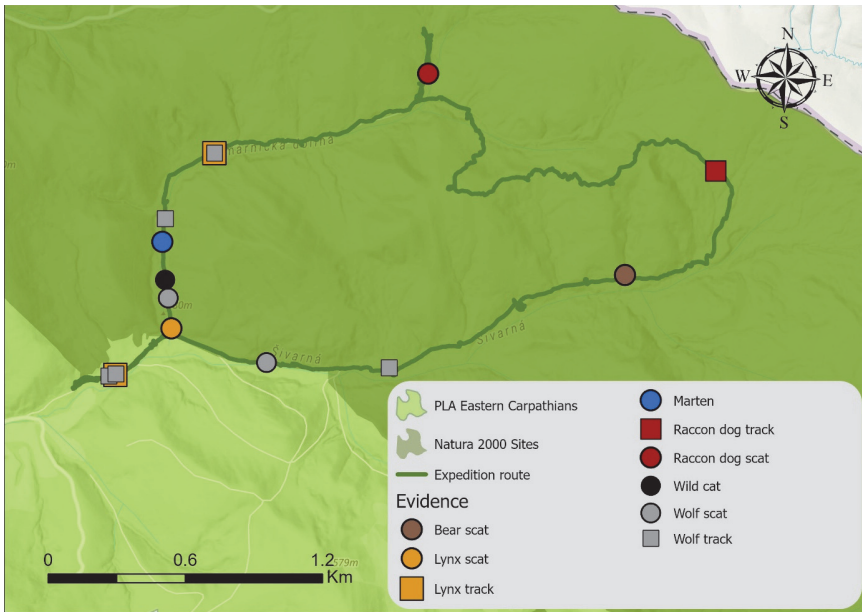

Figure 34 - Expedition day 2 and the evidence collected

Figure 35 – Top left: entrance of the Komárnická jedlina reserve

Figure 36 – left picture: wolf scat being examine by Becky; right picture: lynx tracks

“Tracking the Hunters” – Expedition day 3 (19.8 Km) - 29.07.2024

The third day began earlier than usual, sparked by reports of a wolf kill site involving a red deer female. Following this lead, a small group went to visit the location to see if any activity could be observed but with no success. The 3rd day expedition retraced the route of the first day but after reaching Vrch, the transect continued east, down to the valley where the carcass had been found. Once at the site participants could observe the scene. After examining the evidence, three camera traps were installed to monitor potential animal activity and to give participants a first-hand understanding of how a kill site is identified and interpreted in predator research. From there, the route climbed steadily by the valley toward Baranie (754 m a.s.l.), right on the Slovak–Polish border, and followed the ridge for roughly 7 km. Along the transect, participants recorded a wealth of mammal evidence, including wolf scats, wolf tracks, a wolf scratch, a lynx marking spot where we found hairs, and even a raccoon dog skull and scat. Throughout the walk, the group paused frequently to discuss different signs, what they revealed about species behaviour, habitat use, and predator–prey dynamics. It was a day of discovery and reflection, as participants quite literally walked in the footsteps of wolves, connecting field evidence with the living stories of the forest.

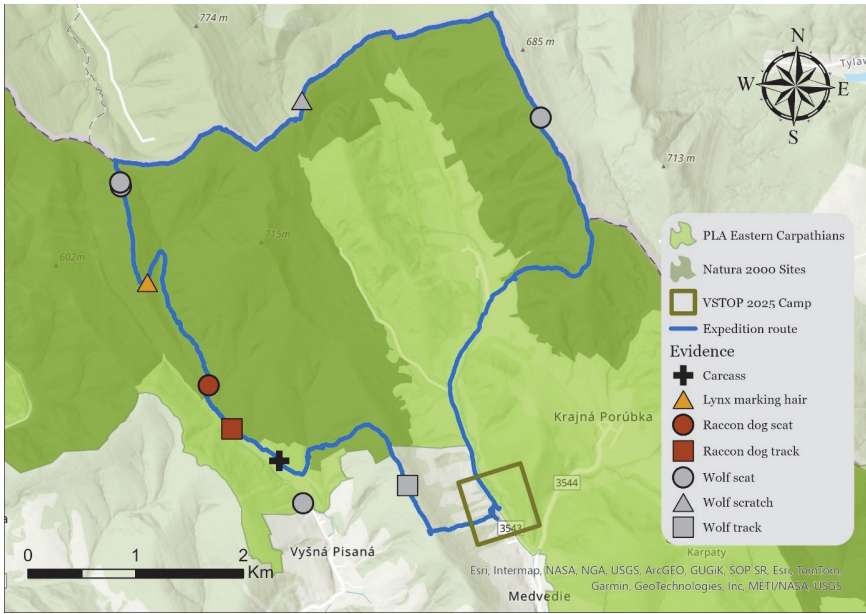

Figure 37 - Expedition day 3 and evidence collected

Figure 38 - Top left: 1st morning group of mammal section; top right: carcass of red deer female; left middle picture mammal section group; right middle picture: group on the move; bottom left picture: scratches from wolf; bottom right: potential scat from marten.

“Life Along the River” – Expedition day 4 (3.2 Km) - 29.07.2024

Our last day of expeditions shifted the focus from deep forests to the vibrant riparian habitats shaped by flowing water. After a pleasant walk from the camp, the group reached the point where our river journey began. The small corridor was alive with wildlife clues, from fresh otter slides imprinted on the muddy banks to the subtle signs of water voles, revealed by their tinny tunnels in the riverbank. Further along, we found clear evidence of the presence of the water engineer, the beaver, with small dams shaping the current. Within this area, wolf tracks marked the soft soil, reminding that apex predators use waterways as natural travel routes while opportunistically looking for food. This “water” expedition was also a unique chance to expose the need of protection this water sources and raise awareness about pollution and the habitat disturbance it can cause. With this in mind, participants enthusiastically collected six large bags of garbage trapped along the water, transforming our wildlife survey into a hands-on conservation effort that closed the expedition series on a meaningful note.

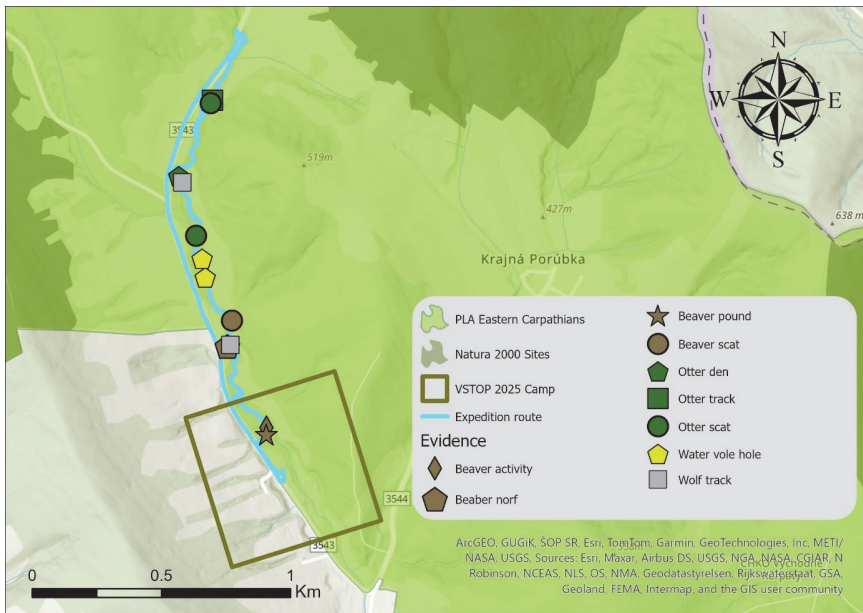

Figure 39 - Expedition day 4

Figure 40 - Top left picture: mammal section group; top right picture: walking in the stream; left middle picture: water vole hole; right middle picture: one of several bones found from livestock; bottom left: crayfish; bottom right picture: scat of otter.

Figure 41 – Top left picture: trapped small fish, potential food for otter; top right picture: scat of beaver under the water; bottom left; mark left by beaver; bottom right happy moment on the stream.

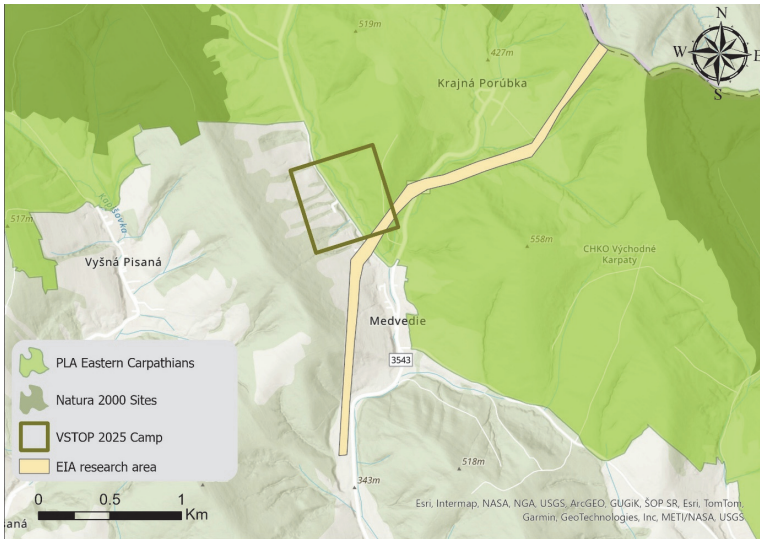
Table 1: Inventory of mammals' species found during expeditions, camera traps and reported observations from other sections.

* Carcass

Latin name	Common name	Type of evidence				No. of evidence
		Animal	Track	Scat	other	
<i>Apodemus flavicollis</i>	Yellow-necked mouse	x	-	-	-	2
<i>Arvicola amphibius</i>	European water vole	-	-	-	x	2
<i>Bison bonasus</i>	European bison	-	-	x	-	1
<i>Canis lupus</i>	Grey Wolf	-	x	x	x	14
<i>Castor fiber</i>	Beaver	-	x	x	x	4
<i>Felis silvestris</i>	Wild cat	-	x	-	-	1
<i>Lutra lutra</i>	Eurasian otter	-	x	x	x	4
<i>Lynx lynx</i>	Eurasian lynx	-	x	x	x	5
<i>Martes sp.</i>	Marten	-	-	x	-	1
<i>Microtus arvalis</i>	Common vole	x	-	-	-	2
<i>Nyctereutes procyonoides</i>	Raccon dog	-	3	2	1	6
<i>Ursus arctos</i>	Brown bear	-	-	x	-	1

Complementary records of small mammal diversity (historical data)

Due to the short duration of the camp and the focus on large carnivores and other easily detectable species, small mammals were not systematically surveyed. Nevertheless, historical data from an Environmental Impact Assessment (EIA) conducted in 1996-8 confirm the presence of several forest-dependent small mammal species in the region. While these records do not reflect the current population status, they provide valuable context, illustrating the long-standing diversity of the area. Their inclusion complements the findings of the 2025 citizen science program, highlighting the broader mammal community that could be explored in future expeditions. Expanding future surveys to include small mammals would enrich participants' understanding of ecosystem dynamics and contribute to a long-term picture of wildlife populations in these outstanding landscapes.

42 Location of the 1996-8 EIA report of small mammal evidence and extra records from multiple participants

Latin Name	Common Name
<i>Apodemus agrarius</i>	Striped Field Mouse
<i>Apodemus flavicollis</i>	Yellow-necked Mouse
<i>Apodemus sylvaticus</i>	Wood Mouse
<i>Arvicola terrestris</i>	European Water Vole
<i>Clethrionomys glareolus</i>	Bank Vole
<i>Crocidura suaveolens</i>	Lesser White-toothed Shrew
<i>Microtus agrestis</i>	Field Vole
<i>Microtus arvalis</i>	Common Vole
<i>Micromys minutus</i>	Harvest Mouse
<i>Mus musculus</i>	House Mouse
<i>Neomys anomalus</i>	Mediterranean (or Southern) Water Shrew
<i>Neomys fodiens</i>	Eurasian Water Shrew
<i>Pitymys subterraneus</i>	European Pine Vole
<i>Sorex araneus</i>	Common Shrew
<i>Sorex minutus</i>	Eurasian Pygmy Shrew

Table 1 - list of species recorded during the survey

Conclusion

Across four expedition days, participants walked the hidden paths of wildlife, from misty ridges to forest depths and riverbanks, uncovering signs of large carnivores and the life they shape around them. Each trace told a story of coexistence, reminding us that conservation begins with awareness and shared curiosity. Through their efforts, citizen scientists turned observation into action, proving that every footprint discovered brings us closer to understanding and sustainable management of the wildlife of the Carpathians.

Literature

Bouchner, M. 1990. Stopy Zvery: vreckovy sprivodca. Ottovo Nakladatelstvi. Praha.

Francioni, M., Veselovská, A., Guimarães, N.F., Klinga, P., Kropil, R., Paule, L. and Smolko, P., 2025. Sex specific seasonal variation in the diet of brown bears in human dominated landscapes. *Scientific Reports*, 15(1), p.37400.

Guimarães N.F., Álvares F., Ďurová J et al. 2022. What drives wolf preference towards wild ungulates? Insights from a multi-prey system in the Slovak Carpathians. *PLOS ONE* 17(6): e0265386.

Guimarães, N.F., Álvares, F., Kropil, R. and Smolko, P., 2025. Where the wolves wander? Habitat selection of grey wolves in relation to anthropogenic pressure in the Western Carpathians. *European Journal of Wildlife Research*, 71(5), p.101.

Guimarães, N. 2019. Ecology and conservation of the grey wolf (*Canis Lupus*) in Slovakia: a case study in Banská Bystrica northeast region. Autoreferát dizertačnej práce, UMB-FPV-KBE Banská Bystrica. (with summary in Slovak).

Guimarães, N., Bučko, J. and Urban, P., 2019. The rise of a carnivore, the evolution of the presence of the golden jackal in Slovakia. *Folia Zoologica*, 68(2), pp.66-71.

Guimarães, N., Bučko, J. and Slamka, M., 2021. At the table with the big three carnivores-a sympatric occurrence of the golden jackal with bear, wolf and lynx captured on a camera trap in Slovakia. *European Journal of Ecology*, 7(1).

Guimarães, N., Palčínský M, Ďurová J. and Hromada M. 2021. Šakal Zlatý - "Nový" druh na slovensku [Golden jackal – a "new" species in Slovakia], *Ochrana prírody – Nature conservation* 37/2021, Slovakia. p: 35-42. <https://www.sopsr.sk/op/ochrana-prirody-37-2021/42/>

Kubala, J., Guimarães, N.F., et al. 2019. Monitoring of Eurasian Lynx (*Lynx lynx*) in the Vepor Mountains and its importance for the national and European management and species conservation. Technical Report from the Action A. 1: Assessment and Selection of Sites and Lynx

for Live-capture from the Carpathian Source Population in Slovakia (Technical University in Zvolen).

Kubala, J., Tam, B., Guimarães, N.F., et al. 2020. Monitoring of the Eurasian lynx (*lynx lynx*) in the Vtáčnik mountains, Slovakia: importance for the national and European management and conservation of the species.

Krištofik J. and Danko Š. 2012. Cicavce Slovenska, rozšírenie, bionómia a ochrana. [Mammals of Slovakia distribution, bionomy and protection]. Veda, vydavateľstvo SAV, Bratislava, 712 pp. (In Slovak with summary in English)

Voskár J. 1983. Present problems of wolf preservation in Czechoslovakia. Acta Zool. Fenica 174:287-288

Lesnícka sekcia

Ing. Peter Baláž

Región, v ktorom sa konal 49. VS TOP, je charakteristický výskytom rozsiahlych bukových a jedľo-bukových lesov vo flyšovom pásme s väčšinou dobre zachovaným prirodzeným drevinovým zložením. Zloženie a štruktúra lesných porastov ako aj výskyt cennejších a prirodzenejších častí sú tu už relatívne dobre preskúmané, takže lesnícka sekcia sa zameriavala predovšetkým na envirovýchovné a vzdelávacie aktivity. Práca Lesníckej sekcie prebiehala v dňoch 28. júla do 31. augusta.

V pondelok 28. júla lesnícka sekcia zvolila spoločnú trasu so sekciou Veľké cicavce a Biodiverzita. Trasa viedla hrebienkom ponad lyžiarsky vlek smerom na Skalné. Tu bolo v lesnom poraste identifikovaných pomerne veľa starších stromov rôznych druhov drevín, ktoré sa svojím rozmerom, vekom a habitusom vymykali okolitému porastu. Jednalo sa očividne o bývalé solitéry, ktoré kedysi rástli na otvorenom priestranstve. Účastníkom sme tak mohli ukázať niektoré zaujímavosti týkajúce sa života a spôsobu fungovania starých stromov na hranici ich fyziologického veku.

Nasledujúci deň sa lesnícka sekcia spojila so sekciou Biodiverzita a so skupinou záujemcov sme zrealizovali výjazd do NPR Komárnická jedlina. Keďže cez NPR neprechádza žiadna značená turistická trasa, tieto exkurzie boli umožnené iba vďaka úsiliu Správy CHKO Východné Karpaty, ktorá s príslušným orgánom štátnej správy dohodla súhlas na vstup organizovanej skupiny a pohyb po ploche rezervácie.

Účastníci exkurzie mohli vidieť a zažiť jedľovo-bukový prales s rôznymi fázami jeho vývoja. Trasu cez NPR ako aj cez príľahlé lesné porasty sme využili ako vhodnú kulisu pre prezentáciu základných princípov vzniku, vývoja, štruktúry a fungovania lesného ekosystému. Živá diskusia, ktorá vznikla s účastníkmi exkurzie sa dotkla aj histórie vývoja lesov a vegetačného pokryvu v strednej Európe od poslednej doby ľadovej až po súčasnosť, biodiverzity lesa ako aj biodiverzity všeobecne a prebrali sme rôzne aspekty obhospodarovania lesov a ochrany prírody u nás.

Vstup do NPR bol úradným rozhodnutím obmedzený na 20 osôb. Vďaka pozitívnemu ohlasu z prvého dňa nastal veľký záujem o túto exkurziu aj zo strany ďalších účastníkov TOP-u, rozhodli sme sa umožniť vstup čo najväčšiemu počtu účastníkov. Preto sa exkurzia do NPR Komárnická jedlina uskutočnila aj v ďalších dvoch dňoch. Trasa a aj preberané témy sa síce viac-menej opakovali, avšak každá skupina bola do istej miery špecifická, takže diskusia sa každý deň obohatila aj o nové smery.

Hoci činnosť lesníckej sekcie nepriniesla žiadne nové poznatky z daného územia, a ani nemala také ambície, z hľadiska environmentálneho vzdelávania a šírenia poznatkov o lesných ekosystémoch, biodiverzite a konfliktoch medzi záujmami človeka a ochranou prírody ako aj podnecovania otvorenej diskusie a kritického myslenia v týchto témach možno považovať jej 4-dňové pôsobenie za úspešné.

Sekcia Junior Ranger Slovakia - Mladý strážca chránených území Slovenska

Vedúci: Javorský Róbert a Jana, Spitzkopf Peter, Samuel Feješ, Slávka Ivančová

Naša sekcia sa primárne venuje edukácii detí 12+.

Ciele sekcie:

Viesť deti k láske k prírode a zodpovednosti za jej ochranu

Predstaviť deťom prácu strážcu

Naučiť deti základné princípy environmentálnej výchovy

Rozvíjať tímovú spoluprácu

Hlavné aktivity:

Spoznávanie rastlín, stromov, zvierat

Rozpoznávanie stromov podľa listov a kôry

Stopovanie zvierat, inštalácia a zber dát z fotopascí

Pomoc praktickej sekcii pri inštalácii hraničných stlpov

Prínosy:

Zvýšenie povedomia o ochrane prírody medzi deťmi

Poznávanie druhov

Rozvoj spolupráce, zodpovednosti a rešpektu k životnému prostrediu

Záver:

Sekcia „**Mladý ochránca prírody**“ bola v rámci VS TOP novinkou, a preto počet účastníkov zatiaľ nenaplnil svoj plný potenciál. Napriek tomu sa ukázalo, že aktivita má zmysel a pozitívny dopad na deti, ktoré sa jej zúčastnili. Veríme, že v ďalších ročníkoch VS **TOP** bude účasť väčšia a sekcia naplno ukáže, čo všetko môže ponúknuť mladým záujemcom o ochranu prírody. Pomohli

sme pri osadzovaní hraničných stĺpov,pozbierali dáta z FP, odprezentovali sme prácu Rangerov(strážcov) a Junior rangerov , rozpoznávanie zvierat a šeliem podľa lebiek a parožia a rôzne iné aktivity spojené s prácou profesionálneho strážcu...

43 Junior Ranger Slovakia

44 Junior Ranger Slovakia

45 Junior Ranger Slovakia

46 Junior Ranger Slovakia

47 Junior Ranger Slovakia

Správa z činnosti sekcie Praktická ochrana prírody

Honza Voral ml.¹ a Ivan Waginger²

¹Hornická 1129, 735 32 Rychvald, Česká republika, honzovoral@gmail.com

²Bratří Čapků 140/20, 602 00 Brno, Česká republika, ivan.waginger@gmail.com

Praktická ochrana prírody mala tento rok dvoch vedúcich. Svojou účasťou nás veľmi potešil dlhoročný účastník a vedúci Honza Voral ml. Minulý rok sa pre radostné zmeny v osobnom živote zúčastniť nemohol, preto sme ho tento rok radi privítali – rovno do čela partie. Aby nevyšiel z cviku. Po minulom ročníku sme očakávali hojnú účasť. Pripraviť lúku pre akciu, akou je Východoslovenský tábor ochrancov prírody, nie je taká ľahká úloha, ako by sa mohlo zdať. Vo finálnej fáze príprav sa počíta každá pomocná ruka, preto aj tento rok prišli naši členovia na 49. ročník tábora už pred oficiálnym otvorením. Slávobrána, ohnisko, umyvárky, sprcha a ďalšie detaily táborového života, ktoré považujeme za samozrejmosť, nesmeli chýbať ani tento rok. Sú pre hladký priebeh každého ročníka dôležité.

48 Obr. 1: Praktická sekcia oslavuje dokončenie slávobrány, 25.07.2025

Počasié nám tento rok veľmi neprialo, no napriek tomu sa nám podarilo nájsť niekoľko príležitostí zanechať stopy našej činnosti. Hneď v pondelok 28. 7. 2025 sme očakávali prehánky, a preto sme pomohli ŠOPKárom pri vyznačovaní hraníc ich územia pôsobnosti. Spoločne sme osadili tri hraničné stĺpy – prvý hneď za táboriskom, v okolí Medvedieho, zhruba 1 km cestou do obce Šarbov, druhý priamo v obci Medvedie a posledný pri známej lavičke a tanku v obci Vyšná Písaná.

49 Obr. 2: Oddychujeme po vyznačovaní hraníc územia ŠOPK, 28.07.2025

Utorňajší program bol pre našu skupinu netradičný. Starosta obce Medvedie nás poprosil o pomoc s natieraním obecných zábradlí popri ceste. Rozhodli sme sa, že mu pomôžeme. V utorok 29. 7. 2025 a stredu 30. 7. 2025 sme teda natierali. Prišlo nás naozaj hojne, voľným okom tridsať šúchacov a natieračov. Čo dodať? Natreli sme im to. Netreba zabudnúť ani na skupinu „hraničiarov“. Siláci Adamko, Miško a Honza Voral st. sa podujali pokračovať vo vyznačovaní hraníc, tentoraz po hrebeňoch okolitých kopcov.

50 Obr. 3: Natierač zábradlie v obci Medvedie nám pomáhajú aj najmladší, 29.07.2025

V nasledujúcich dňoch už počasie neprialo našej veci, a tak sme čas trávili pomocou pri rôznych úlohách v tábore. Naše úsilie vyvrcholilo prípravou tradičného guláša. Podaril sa – bol opäť najlepší. Veď máme dlhoročnú prax a tajný recept. Aké je to tajomstvo? Jedna fotka povie viac než všetky slová.

51 Obr. 4: Všetci za jedného, jeden za všetkých, 01.08.2025

Čo na záver? Spolu s Honzom veľmi pekne ďakujeme všetkým účastníkom za účasť v sekcii Praktická ochrana prírody. Opäť sa nám podarilo odvieť kus poctivej práce. Už dnes sa tešíme na nasledujúci ročník a úlohy, ktoré lokalita prinesie.

52 Obr. 5: Teší sa aj náš maskot, Karol, 28.07.2025

Všetci si odnášame pocit dobre vykonanej práce a dúfame, že aj budúci rok sa stretneme znova v tak hojnom počte a spoločne zanecháme pozitívnu stopu našej činnosti.

Dovidenia o rok!

Detská sekcia

Jozef Bednár, Mária Benčatová, Olga Ovcharenko

*Združenie pre ochranu prírody – Machaon International, Lúčna 524/2, 028 01 Gánovce
mail: machaon.international@gmail.com, web: www.machaon.eu/sk*

Aj v roku 2025 bola detská sekcia plná objavovania prírody, kreativity s prírodnými materiálmi, pohybu na čerstvom vzduchu, ale aj nových hier, zážitkov a priateľstiev. Pre všetky deti z tábora pripravil tím z projektu Zelené poklady Karpát v zložení Mária Benčatová, Olga Ovcharenko a Jozef Bednár, ale aj ich mladých pomocníkov Márie Ovcharenko, Jaroslava a Valentíny Bednárových týždenný rôznorodý program plný poznávacích, tvorivých a pohybových aktivít využívajúcich inovatívne prístupy prírodnej pedagogiky a zážitkovej environmentálnej výchovy. Temer každý deň sa zišlo v sekcii až 40 detí, tie najmenšie aj s rodičmi, takže bolo vždy veselo.

53 Obr.1: Príroda Karpát je najlepšia učebňa

54 Obr.2: V sekcii nechýbali úsmev a radosť

Prvý deň sa niesol v duchu spoznávania a hľadania priateľstiev. Hlavným cieľom bolo zoznámenie sa účastníkov, nastavenie pravidiel a spoznanie prostredia pod lyžiarskym svahom v Medvedí, kde bola základňa detskej sekcie. V úvodnej aktivite si deti navzájom dopisovali písmená na papierové menovky nalepené na hrudi. Podnietilo to komunikáciu a uľahčilo zoznamovanie. Následne deti v malých skupinách hľadali spoločné záujmy vo vzťahu k prírode, cez ktoré sa predstavovali. Pokojnú atmosféru vystriedala pohybová aktivita, pričom deti rozdelené do troch skupín behali po stanovenej dráhe ako srnky, bociany či žaby. Potom dostali deti za úlohu priniesť niečo modré, niečo tvrdé a niečo voňavé, čo sme spoločne identifikovali a vyhodnotili.

Deti sa rozdelili do dvoch skupín. Na kreatívnom workshope letokruhy môjho života každé dieťa vytváralo symbolický obraz svojho života pomocou prírodných materiálov. Cieľom bolo podporiť sebauvedňovanie a vnímanie prírody ako súčasť osobného príbehu.

Deti v druhej skupine sa venovali motivačnej aktivite, v rámci ktorej dostali prázdne zápalkové škatuľky a ich úlohou bolo naplniť dvojice škatuliek rovnakými materiálmi, aby vydávali rovnaký zvuk. Využili pritom napríklad semenka borovice, smreku, trávu, kamienky, rozpadnutý list či kúsok vetvičky. Vytvorili si tak zvukové pexeso, ktoré potom všetci chceli hrať, pričom dokázali byť až neuveriteľne pozorní. Hru hrali v úplnej tichosti. Pri pexese zostali, keď sme ako ďalšiu pohybovú hru zvolili živé pexeso, pričom deti predstavovali jednotlivé kartičky a dvojice vytvárali podľa rôznych zadaní. Dvojice: zviera a zvuk, ktorý vydáva; zviera a mláďa; zviera a prostredie, v ktorom žije atď. Vďaka tejto hre sa deti lepšie spoznali a veľmi dobre sa zabavili.

Druhý deň boli deti znova rozdelené do dvoch skupín. Prvá pod vedením Olgy sa venovala tvorivým aktivitám, dokončili letokruhy môjho života a následne ich zavesili na stromy v okolí tábora, aby tieto kruhy načerpali energiu hory. Potom deti vytvárali spoločne lesný koberec z prírodných materiálov. Mali príležitosť osvojiť si základné techniky tkania v jednoduchej forme, rozvíjať estetický vkus a cit pre farbu a štruktúru, učili sa spolupracovať.

Deti, ktoré mali záujem zoznámiť sa s pohybovo-ozdravnou aktivitou Nordic walking, dostali príležitosť vyskúšať si tento šport so špeciálnymi paličkami s Máriou - certifikovanou inštruktorkou Slovenskej asociácie Nordic Walking. Po nastavení paličiek a oboznámení sa s bezpečnostnými zásadami začali rozcvičkou a nácvikom správnej techniky. Spoločne kráčali do dediny, pričom si vyskúšali rôzne hry a cvičenia s paličkami. Napríklad imitovali zvieratká, trénovali v kruhu či vo dvojiciach postreh a sústredenie. Okrem toho spoznávali liečivé byliny, hmyz či pozorovali raky v potoku. Zahrali sa na stonožku a mali možnosť zažiť chôdzu naboso. Spoločnú vychádzku ukončili strečingom a záverečnou reflexiou.

55 Obr.3: Premiéra Nordic walkingu na VsTOP

56 Obr.4: Práce detskej sekcie pre potešenie

Počas tretieho dňa sme sa zamerali na čaro drobností okolo nás. Ráno sme s odborníkmi najskôr pozorovali a poznávali vtáčiky, potom čmeliaky a hmyz na rozkvitnutej lúke. Vo dvojiciach sa deti zahrali na fotografa a fotoaparát. Ide o motivačnú aktivitu, pri ktorej vzniká zvláštny dojem zo skutočnosti prostredníctvom krátkodobého otvorenia inak zavretých očí. Skupina je rozdelená do dvojíc, v ktorých jeden prevezme rolu fotografa a druhý rolu fotoaparátu. „Fotograf“ vedie „fotoaparát“, ktorý má zatvorené oči. „Fotograf“ sa rozhliada po zaujímavých „obrázokoch“. Pokiaľ našiel niečo pekné, nasmeruje oči „fotoaparátu“ priamo na výrez motívu a potiahne ľahko za ucho partnera. Následne otvorí „fotoaparát“ oči a odfotografuje obrázok. Na záver sme sa o obrázkoch porozprávali.

Ďalšia aktivita, pri ktorej je možné uvedomiť si krásu a možnosti „čarovania“ v prírode, bola galéria tieňov. Cieľom bolo motivovať deti, aby nachádzali krásu a premenlivosť v obyčajných veciach. Umožnila sústrediť sa na detail a vyjadriť svoje vnímanie. Z detí sa stali umelci a zároveň návštevníci galérie pod šírým nebom. Navzájom si dávali spätnú väzbu a veľmi pekne sa počúvali. V prístrešku sme si potom oddýchli a naučili sa poskladať papierové lodičky. Následne sa deti rozdelili do skupín. Jedna išla k potoku, kde deti púšťali lodičky a pozorovali pohyb a rýchlosť vody a zároveň zbierali kamienky a huby na ďalšiu kreatívnu aktivitu. Druhá skupina si vytvorila ihrisko a hrala v rôznych tímoch vybíjanú.

Pavúčia sieť bola aktivita, ktorá deti znova spojila v kruhu prostredníctvom kľbka. Dieťa povedalo nejakého živočícha alebo rastlinu a hodilo kľbko ďalšiemu. Deti nadväzovali podľa rôznych asociácií, pričom svoj výber zdôvodňovali. Na záver sme si uvedomili, že všetko so všetkým v prírode súvisí. Zároveň táto aktivita znázornila jednotu skupiny a hodnotu každého účastníka.

Štvrtkový program sme začali komunikačnou a poznávacou hrou nazvanou Kto som? Deti mali na chrbtoch prilepené pomenovania živočíchov a mali prostredníctvom otázok zistiť, za koho boli označení, napr. boli ďateľ, medveď, slimák atď. Ďalší program v podobe prezentácie Junior ranger Slovakia bol v prístrešku pri neďalekom penzióne. Napriek miernemu dažďu nasledoval kulinársky workshop s názvom Pečenie červíkov, ktorý doslova vtiahol všetkých účastníkov. Po chutnom občerstvení a posedení pri ohni sme sa rozdelili do skupín.

Časť detí išla do lesa, kde sa zahrli hry a zbierali huby, časť zostala v tvorivej dielni, kde vytvárali z vetvičiek, machu a kameňkov pomaľovaných akrylovými fixkami obrazy nazvané Strom mojej sily. Deti s veľkým záujmom pripravili pohľadnice s použitím húb: spod klobúka sa na papier sypali spóry, ktoré vytvárali jedinečné prírodné vzory. Technika ich prekvapila a zaujala, keďže „autorom“ obrazu bola samotná príroda. Hotové odtlačky sme na zachovanie vzoru fixovali priehľadnou lepiacou páskou.

Posledný deň sme začali pozorovaním vtákov s ornitológom. Dokončili sme práce v tvorivých dielnach a prezentovali sme výsledky. Zahrli sme si hry, ktoré sme si obľúbili počas tábora. Deti sa spojili do jedného veľkého tímu s cieľom preniesť spoločne pohár vody a zachrániť tak človeka. Po úspešnom završení hier nasledovala záverečná reflexia s loptičkou v kruhu. Deti vyrobili veľký spoločný plagát zameraný na spätnú väzbu, ktorý potom prezentovali všetkým účastníkom tábora. Nasledovalo odovzdávanie diplomov, sladkostí a malých darčiekov pre účastníkov detskej sekcie.

57 Obr.5: Pečenie „červíkov“ si našlo veľa priaznivcov

58 Obr.6: Spoločná fotka ako záverečná bodka sekcie

Popri detskej sekcii bola pre všetkých mladých účastníkov tábora jedinečná možnosť zapojiť sa do súťaže Karpatský storytelling, ktorej cieľom je, aby deti aj tínedžeri vytvorili videá, fotografie, príbehy, či blogy prezentujúce svoje nové zážitky a vedomosti nadobudnuté počas tábora alebo iného pobytu v prírode a potom tieto zdieľali so svojimi rovesníkmi (sledovateľmi) na sociálnych sieťach a online platformách. Hlavnou cenou súťaže je účasť na zimnej expedícii plnej zážitkov v regióne Vysokých Tatrách.

Ďakujeme Marte Hrešovej a Anne Mackovej za spoluprácu pri príprave a realizácii detskej sekcie, tiež sponzorom a všetkým, ktorí obohatili a pomohli, aby detská sekcia bola jednoducho skvelá.

Aktivity realizované v detskej sekcii na 49. ročníku VsTOP boli podporené z projektu Zelené poklady Karpát, ktorý sa realizuje vďaka Programu Interreg VI-A NEXT Maďarsko-Slovensko-Rumunsko-Ukrajina financovaného z prostriedkov Európskej únie. Projekt Zelené poklady Karpát sa zameriava na skvalitnenie zážitkovej environmentálnej výchovy na Východnom Slovensku a v Zakarpatskej oblasti na Ukrajine a na zvýšenie povedomia mladej generácie o jedinečných prírodných hodnotách Karpát, o dôležitosti ich ochrany a o ohrozeniach, ktorým v súčasnosti čelia. Projekt Zelené poklady Karpát je spolufinancovaný aj z rozpočtu Slovenskej republiky a v období od 1. apríla 2025 do 31. marca 2026 ho spoločne realizujú Združenie na ochranu prírody - Machaon International v spolupráci so Slovenskou asociáciou horských sprievodcov a Občianskym združením Šťastné deti z Ukrajiny.

Krátko o programe Interreg VI-A NEXT Maďarsko-Slovensko-Rumunsko-Ukrajina

Program Interreg VI-A NEXT Maďarsko-Slovensko-Rumunsko-Ukrajina je implementovaný v medziach Finančného rámca Európskej únie na roky 2021 – 2027 a je riadený politikou súdržnosti EÚ. Cieľom programu je podpora rozvoja maďarsko-slovensko-rumunsko-ukrajinského pohraničného regiónu, na realizáciu spoločných riešení cezhraničných problémov s cieľom zabezpečiť odolný, ekologický, zdravý, atraktívny a spolupracujúci pohraničný región. Podporuje prispôsobovanie sa zmene klímy, zabezpečuje rovnaký prístup k zdravotnej starostlivosti, posilňuje biodiverzitu, kultúru a udržateľný cestovný ruch a podporuje spoluprácu medzi občanmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami.

